

วารสารบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

JOURNAL OF GRADUATE STUDIES VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน 2555 ISSN: 1905-9647

Volume 6 No. 1

January – April 2012

เจ้าของ	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ 1 หมู่ที่ 20 กิโลเมตรที่ 48 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ 13180 โทรศัพท์ 02-529-1638, 02-529-4046 โทรสาร 02-529-1638 ต่อ 406 http://grad.vru.ac.th	
วัตถุประสงค์	1. เพื่อเผยแพร่บทความทางวิชาการ ผลงานวิจัยของนักศึกษาและคณาจารย์ระดับ บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ 2. เพื่อประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์	
คณะที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ คชสิทธิ์ รองศาสตราจารย์สมศิริ อรุโณทัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรธนิษฐ์ ศิริโวหาร	อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
กองบรรณาธิการ	ศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ ธรรมพงษา ศาสตราจารย์ พลโท ดร.โอภาส รัตนบุรี รองศาสตราจารย์ ดร.ทองหล่อ วงษ์อินทร์ รองศาสตราจารย์ ดร.เพียงพบ มนต์นวลปรังค์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนิรุช ลวดทรง อาจารย์ ดร.วิรามศรี ศรีพจนารถ	ศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง รองศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ เกยุรานนท์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรางค์ เมรานนท์ ดร.นงเยาว์ เปรมกมลเนตร
กำหนดเผยแพร่	ปีละ 3 ฉบับ (วารสารราย 4 เดือน) จำนวน 300 เล่ม	
พิมพ์ที่	บริษัท แอดวานซ์ วิชั่น เซอร์วิส จำกัด 77/102 ซอยพฤษภาติ 10/1 ถนนรามคำแหง 114 สะพานสูง กรุงเทพฯ 10240 โทรศัพท์ 02-372-0807-9 โทรสาร 02-372-0807	

บทบรรณาธิการ

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน 2555 นี้ ได้รวบรวมบทความวิจัยและบทความวิทยานิพนธ์ เพื่อเผยแพร่ และแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการของคณาจารย์ บัณฑิตศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งภายในและภายนอก มหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง

เนื้อหาสาระในวารสารฉบับนี้มีจำนวน 9 เรื่อง ประกอบด้วยบทความวิทยานิพนธ์ของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ โดยทุกบทความได้ผ่านการกลั่นกรอง จากผู้ทรงคุณวุฒิประจำฉบับเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการสำหรับนักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ และนักศึกษา

กองบรรณาธิการ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ (Readers)
ประจำวารสารปีที่ 6 ฉบับที่ 1

1. ศาสตราจารย์ ดร.อุดม	ทุมโฆสิต
2. ศาสตราจารย์ ดร.จำนงค์	อดิวัฒนสิทธิ์
3. ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน	ดอกไธสง
4. ศาสตราจารย์ ดร.พิชิต	พิทักษ์เทพสมบัติ
5. รองศาสตราจารย์ ดร.จรัญ	มะลูลิ้ม
6. รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย	บุญประเสริฐ
7. รองศาสตราจารย์ ดร.วีระวัฒน์	อุทัยรัตน์
8. รองศาสตราจารย์ ดร.ทวิศักดิ์	จินดานุรักษ์
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี	ยหะกร
10. อาจารย์ ดร.อภิชัย	ศรีเมือง
11. อาจารย์ ดร.พลสัมพันธ์	โพธิ์ศรีทอง
12. อาจารย์ ดร.นพวรรณ	วิเศษสินธุ์
13. อาจารย์ ดร.ธีรพงษ์	บุญรักษา
14. อาจารย์ ดร.เอกพงศ์	กิตติสาร

สารบัญ

	หน้า
บรรณาธิการ.....	ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	ค
สารบัญ.....	จ
การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักขั้นต้นของกองทัพอากาศ สุกฤษฎี อัญบุตร ¹ รุติพร พิชญกุล ¹ และบุญเรือง ศรีเหรียญ ²	1
ผลการจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคตร่วมกับเทคนิค KWDL ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การแก้โจทย์ ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อุษณี โลหิตยา ¹ เพียงพบ มนต์นวลปรางค์ ² และสุภาณี บวรพงษ์สกุล ²	11
ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรแห่งการเรียนรู้ กับการสำเร็จตามพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรี ชนกานต์ แก้วกล้า ดวงตา สราญรัมย์ และวรุณี เขาวนัสสุขุม.....	19
บทบาทในการทำงานร่วมกันระหว่างสภาองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไททัศน์ มาลา ¹ อัครณัฏ วงศ์ปรีดี ¹ อุดม ทุมโมเสิต ¹ และนภเรณู สัจจรักษ์ ธีระฐิติ ²	29
การศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อ ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กฤดีทรัพย์ เชื้อพันธ์ ¹ บุญเรือง ศรีเหรียญ ² และจุไร โชคประสิทธิ์ ¹	45
การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล รังสรรค์ นกสกุล ¹ บุญเรือง ศรีเหรียญ ² และจุไร โชคประสิทธิ์ ¹	61
การศึกษาและพัฒนาปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน วีระ ซีประเสริฐ ¹ บุญเรือง ศรีเหรียญ ² และจุไร โชคประสิทธิ์ ¹	77
การบริหารวิทยุชุมชนเพื่อความมั่นคงของรัฐ วิชาญ จุลหริก ¹ , สมาน งามสนิท ² , เกษมชาติ นเรศเสนีย์ ¹ และปิยะวรรณ เลิศพานิช ³	93
ความมั่นคงของแรงงานอุตสาหกรรมไทย: กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ศาสตรศิลป์ ละม้ายศรี ¹ , สมาน งามสนิท ² , อรสา จรุงธรรม ³ และชาญชัย จิตรเหล่าอาพร ⁴	107
ภาคผนวก.....	119
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ (Readers) ประจำวารสาร.....	121
ใบตอบรับเป็นสมาชิก.....	123
รูปแบบการเขียนผลงานวิจัยตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตศึกษา.....	125

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักขั้นต้นของกองทัพอากาศ

A STUDY ON ENVIRONMENT OF THE ROYAL THAI AIR FORCE
ACADEMIES PREPARATORY SCHOOL

สุกฤษฎี อัญบุตร¹ ฐิติพร พิชญกุล¹ และบุญเรือง ศรีเหรียญ²
Sukrit Anyabutra¹, Thitiporn Pichayakul¹, Boonrueng Sriharun²

¹หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

²หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักขั้นต้นของกองทัพอากาศ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักขั้นต้นของกองทัพอากาศตามความคิดเห็นของบุคลากรและนักเรียน และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักขั้นต้นของกองทัพอากาศ โดยจำแนกตามประเภทของบุคคลและประเภทของโรงเรียน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรและนักเรียนในโรงเรียนหลักขั้นต้นของกองทัพอากาศ 7 โรงเรียน จำนวน 3,926 คน กลุ่มตัวอย่าง 363 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบถามสอบความคิดเห็นของบุคลากรและนักเรียนเกี่ยวกับ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักขั้นต้นของกองทัพอากาศ 4 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร ด้านการเรียนการสอน และด้านสังคม กลุ่มเพื่อน สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ t-test Independent

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักขั้นต้นของกองทัพอากาศในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน รองลงมาได้แก่ ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหาร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านกายภาพ

2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักขั้นต้นของกองทัพอากาศ จำแนกตามประเภทของบุคคล พบว่า บุคลากร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักขั้นต้นของกองทัพอากาศอยู่ในระดับมาก และ นักเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักขั้นต้นของกองทัพอากาศ อยู่ในระดับมาก

3) ผลการการเปรียบเทียบความคิดเห็นในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักขั้นต้นของกองทัพอากาศ เมื่อจำแนกตามประเภทของบุคคล พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทุกด้าน และเมื่อจำแนกตามประเภทของโรงเรียน ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร และด้านการเรียนการสอน แต่ด้านสังคมกลุ่มเพื่อนไม่มีความแตกต่างกัน

ABSTRACT

The Objectives of this research were to study the opinion of personnel on environment of the Royal Thai Air Force Academies Preparatory School and to compare the opinions on the environment classified according to personality characteristics and level of school. The population of the research consisted of 363 from 3,926 persons in seven schools of the Royal Thai Air Force Academies Preparatory School. The instrument used to collect the data was a set of rating scale questionnaire with four aspects including physical environment, management, teaching and learning, and social group. Statistical computer software was analyzed the data in terms of mean, and standard deviation. Hypotheses were tested by t-test independent.

The research findings were summarized as follows:

1. The opinion on environment of the Royal Thai Air Force Academies Preparatory School was at a high level in overall. Considering each aspect, the highest level was social group and followed by teaching and learning and management, respectively. The lowest level was physical environment.

2. Both of the staff and student's opinions on environment of the Royal Thai Air Force Academies Preparatory School classified according to personality characteristics were at a high level.

3. The comparison of the opinions on environment of the Royal Thai Air Force Academies Preparatory School classified according to personality characteristics found that there were not different in overall aspects. According to the level of school, there were significantly different in overall aspects at the level of .05. With regard to each aspect, there had significant differences at the level of .05 in three aspects, including physical environment, management, and teaching and learning, while the aspect of social group were not different.

คำสำคัญ

การจัดสภาพแวดล้อม โรงเรียนหลักขั้นต้นของกองทัพอากาศ

ความสำคัญของปัญหา

สิ่งแวดล้อมล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลต่อมนุษย์ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น แต่สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติจะสามารถกำหนดความเป็นอยู่ของมนุษย์ได้มากน้อยเพียงไร ย่อมขึ้นอยู่กับความเจริญก้าวหน้าของมนุษย์เอง หากมนุษย์มีความเจริญก้าวหน้ามาก มนุษย์ย่อมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติน้อยลง และยังสามารถดัดแปลงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติให้เป็นประโยชน์กับตนเองได้มากด้วย เราจึงเห็นได้ว่าการที่มนุษย์พยายามปรับตัว เพื่อเอาชนะธรรมชาติ หรือหาวิธีนำธรรมชาติมาใช้ให้เป็นประโยชน์ จะทำให้เกิดความแตกต่างในวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่แตกต่างกัน (จันทวัน เบ็ญจวรรณ, 2552) นอกจากนี้นักพฤติกรรมศาสตร์เองก็มีความเชื่อในเบื้องต้นว่า สภาพแวดล้อมนั้นมีอิทธิพลต่อมนุษย์ เพราะจากการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลนั้นสามารถทำความเข้าใจและทำนายได้ว่า ปฏิกริยาระหว่างบุคคลเปลี่ยนแปลงไปเพราะสภาพแวดล้อมที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ สภาพแวดล้อมที่กล่าวถึงอาจเป็นสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เช่น วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม ก็มีผลผูกพันความรู้สึกนึกคิดและกิจกรรมของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย (นงลักษณ์ มีจรรยา, 2546) และเมื่อมนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นสังคม ย่อมต้องมีการจัดระเบียบขององค์กรในสังคมเพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินชีวิต รวมถึงกำหนดพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การจัดสภาพแวดล้อมจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทุกหน่วยงาน ทุกองค์กร รวมทั้งสถานศึกษาด้วย ต่างก็ตระหนักและเห็นความสำคัญของสภาพแวดล้อม ด้วยเหตุผลที่ว่าสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของมนุษย์ เพราะมนุษย์อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อม จึงถือว่าสิ่งแวดล้อมมีหน้าที่เราให้มนุษย์แสดงพฤติกรรม (ทวีศิลป์ สารแสน, 2543)

ในการจัดการศึกษาของไทยที่ทำกันมาโดยตลอดเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อม คือการจัดการศึกษาที่คำนึงถึงปัญหาและความต้องการของผู้เรียน และจัดองค์ประกอบของการเรียนการสอนที่สำคัญ ซึ่งจัดให้ครู ผู้เรียน และสภาพแวดล้อมทางการเรียนมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสม การปฏิรูปการศึกษาของไทยในปัจจุบันนับได้ว่าเป็นการปฏิรูปครั้งสำคัญที่ยิ่งใหญ่ของประเทศไทยเท่าที่เคยมีมา ซึ่งได้เกิดขึ้นจากเจตนารมณ์ของทุกฝ่ายในสังคมโดยเฉพาะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้กล่าวถึงเรื่องของการจัดการศึกษาว่าต้อง ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ ดังนั้น ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ครูจึงไม่ใช่ผู้สอนหรือผู้บอกความรู้เพียงอย่างเดียว ครูจะต้องมีบทบาทในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ความเกี่ยวข้องของระบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มุ่งเน้นให้เกิด การเรียนรู้สู่พัฒนาการของเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานทักษะในการปลูกฝังความรู้สึกนึกคิดที่จะสามารถนำไปสู่การนำไปใช้ในชีวิตประจำวันในอนาคตและส่งผลในภาพรวมของประเทศ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าทุกฝ่ายต่างให้ความสำคัญต่อการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตัวผู้เรียน แต่ในความเป็นจริงยังพบปัญหาอีกมากมายในการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา ดังเช่น (บุญช่วย จินดาประพันธ์, 2536) ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน พบว่า มีปัญหาที่ต้องแก้ไขหลายอย่างเป็นต้นว่า ปัญหาแสงสว่างไม่เพียงพอ สร้างอาคารเรียนไม่ถูกทิศทาง โรงเรียนขาดสนามกีฬาและสถานที่พักผ่อน นอกจากนี้

ปัญหาด้านกายภาพแล้วยังมีปัญหาด้านวิชาการที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดสภาพแวดล้อม เช่น นโยบายของรัฐไม่ชัดเจน ระเบียบต่าง ๆ ล้าสมัยการแก้ไขไม่ดำเนินการให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ปัญหาเรื่องเงินอุดหนุนจากรัฐมีน้อยไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการด้านสภาพแวดล้อม (จรัส เสือทอง, 2540) นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านการเรียนการสอนที่นักเรียนขาดความกระตือรือร้นไม่มีส่วนร่วม ไม่กล้าแสดงออก เนื่องจากครูมีการนำสิ่งแวดล้อมมาใช้ประกอบการเรียนการสอนไม่เพียงพอและสถานที่ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน (ภาวนา โนนทวงศ์, 2544) ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นในลักษณะเดียวกันกับโรงเรียนหลักขั้นต้นของกองทัพอากาศ ที่ยังคงพบข้อจำกัดหลายอย่างเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อม จากการให้ข้อมูลของบุคลากรและนักเรียนในโรงเรียน สามารถสรุปในภาพรวมได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนหลักขั้นต้นของกองทัพอากาศนั้นพบข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณในการดำเนินการ ขาดทักษะความรู้ความเข้าใจในการจัดสภาพแวดล้อม (สมชาย พงศ์พระธานี, 2554)

การจัดการศึกษาของกองทัพอากาศนั้น มีความมุ่งหมายในการให้การฝึกศึกษาและอบรมแก่บุคคลพลเรือนที่สมัครเข้ารับราชการเป็นข้าราชการทหารของกองทัพอากาศ และแก่ข้าราชการทหารของกองทัพอากาศเอง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการปลูกฝังความเป็นทหารให้เกิดมีขึ้นในบุคคลพลเรือนที่ไม่เคยรับราชการทหารมาก่อน เพื่อให้ความรู้ในวิชาการเฉพาะสาขาที่จะนำไปใช้ในการรับราชการต่อไป เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในวิชาการสาขางานที่ปฏิบัติอยู่ เพื่อให้ความรู้ในการปฏิบัติงานของฝ่ายอำนวยการและการเป็นผู้บังคับบัญชา และเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของข้าราชการทหารในหลายระดับให้มีความเหมาะสมที่จะได้รับการพิจารณาเลื่อนฐานะต่อไป (กองทัพอากาศ, 2518) ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักขั้นต้นของกองทัพอากาศ จึงมีความสำคัญเช่นเดียวกันกับสถานศึกษาอื่น ๆ ผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนหลักขั้นต้นของกองทัพอากาศจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในโรงเรียนหลักขั้นต้นของกองทัพอากาศ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัย นำเสนอแก่ผู้บริหารหรือบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นำไปพิจารณาปรับปรุง จัดให้มีหรือพัฒนาการจัดการจัดสภาพแวดล้อมให้มีคุณภาพ และเอื้อประโยชน์สูงสุดต่อบุคลากร และนักเรียนในโรงเรียนหลักขั้นต้นของกองทัพอากาศต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักขั้นต้นของกองทัพอากาศ จำแนกตามประเภทของบุคคล มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
2. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักขั้นต้นของกองทัพอากาศ จำแนกตามประเภทของโรงเรียน มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักขั้นต้นของกองทัพอากาศตามความคิดเห็นของบุคลากรและนักเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักขั้นต้นของกองทัพอากาศ โดยจำแนกตามประเภทของบุคคล และประเภทของโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากร และนักเรียนในโรงเรียนหลักชั้นต้นของ กองทัพอากาศ ปีการศึกษา 2553 จำนวนทั้งสิ้น 3,926 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักการของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากร และนักเรียนรวม 363 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรและนักเรียนเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักชั้นต้นของกองทัพอากาศ แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพส่วนบุคคลของบุคลากร และนักเรียนในโรงเรียนหลักชั้นต้นของกองทัพอากาศ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรและนักเรียน เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักชั้นต้นของกองทัพอากาศ 4 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร ด้านการเรียนการสอน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3. การสร้างและการหาเครื่องมือคุณภาพเครื่องมือ

3.1 ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาสร้างและพัฒนาเป็นแบบสอบถามสำหรับใช้ในการศึกษา

3.2 ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถามและกำหนดขอบเขตของเนื้อหา

3.3 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมกับเนื้อหาที่กำหนดแล้วนำแบบสอบถามขอความเห็นจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วเลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเทียบเท่า 0.5 ส่วนข้อที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.5 นำมาปรับปรุงแก้ไข

3.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากรและนักเรียนในโรงเรียนหลักชั้นต้นของกองทัพอากาศที่มีลักษณะเดียวกัน แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเดียวกัน จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alphacoefficient)

3.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้วไปปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อนำผลมาวิเคราะห์ ตามความมุ่งหมายและสมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้าต่อไป

4. การจัดเก็บข้อมูล

4.1 นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อไปขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล จากผู้อำนวยการโรงเรียนนายทหารชั้นประทวน ผู้บัญชาการโรงเรียนนายเรืออากาศ ผู้บัญชาการโรงเรียนการบิน ผู้อำนวยการโรงเรียน

นายทหารชั้นผู้บังคับหมวด ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ ผู้บังคับการโรงเรียน
จ่าอากาศ ผู้อำนวยการโรงเรียนนายทหารชั้นประทวน และผู้บังคับการกองดุริยางค์ทหารอากาศ

4.2 ผู้วิจัยไปเก็บแบบสอบถามด้วยตัวเอง นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจความ
สมบูรณ์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล หลังรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้ว
ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังขั้นตอนต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าร้อยละ
(Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลัก
ชั้นต้นของกองทัพอากาศ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(Standard Deviation)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อ
ต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักชั้นต้นของกองทัพอากาศ จำแนกประเภทของบุคคลและประเภท
ของโรงเรียน

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

6.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (Standard Deviation)

6.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ค่าดัชนี
ความสอดคล้อง (Index of Objective Congruency)

6.2 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน คือ ค่า t-test Independent

ผลการวิจัย

ผลการศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักชั้นต้นของ
กองทัพอากาศ สามารถนำมาสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็น
นักเรียนคิดเป็นร้อยละ 50.6 รองลงมาเป็นบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 49.3 โดยแบ่งเป็นนักเรียนใน
โรงเรียนชั้นประทวนร้อยละ 30.5 เป็นนักเรียนในโรงเรียนชั้นสัญญาบัตรร้อยละ 20.1 เป็นบุคลากรใน
โรงเรียนชั้นประทวนร้อยละ 5.7 และเป็นบุคลากรในโรงเรียนชั้นสัญญาบัตรร้อยละ 43.5

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัด
การศึกษาในโรงเรียนหลักชั้นต้นของกองทัพอากาศ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย
ด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน รองลงมาได้แก่ ด้านการเรียนการสอน
ด้านการบริหาร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านกายภาพ

เมื่อพิจารณาตามประเภทของบุคคล พบว่า

บุคลากร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาใน
โรงเรียนหลักชั้นต้นของกองทัพอากาศ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านกายภาพ

นักเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักชั้นต้นของกองทัพอากาศ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านกายภาพ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบความคิดเห็นในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักชั้นต้นของกองทัพอากาศ จำแนกตามประเภทของบุคคล พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน และเมื่อจำแนกตามประเภทโรงเรียน ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร และด้านการเรียนการสอน แต่ด้านสังคมกลุ่มเพื่อนไม่มีความแตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักชั้นต้นของกองทัพอากาศ สรุปได้ดังนี้

1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักชั้นต้นของกองทัพอากาศ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนหลักชั้นต้นของกองทัพอากาศ ทั้งระดับชั้นประทวนและระดับชั้นสัญญาบัตร มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและสนทนาการที่ส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างรุ่นพี่ – รุ่นน้องและกลุ่มเพื่อน อย่างจริงจังและต่อเนื่องทุกปีการศึกษา จึงทำให้ความคิดเห็นของบุคลากรและนักเรียนเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับจักรกฤษณ์ ประกอบผล (2546) ได้กล่าวว่า ความสัมพันธ์กลุ่มเพื่อน มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการใช้ชีวิตของนักศึกษาในวิทยาลัย การปฏิสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นระหว่างกลุ่มเพื่อนและครูอาจารย์ จะทำให้นักศึกษาเกิดความอบอุ่นและเกิดความพร้อมในด้านต่าง ๆ ตลอดจนความมั่นใจในตนเอง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทร์เพ็ญ หงส์ทอง (2545) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามทัศนะของนิสิตแพทย์ ใน 6 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านกิจกรรมนิสิต ด้านการบริการนิสิตด้านอาคารสถานที่และด้านความสัมพันธ์กลุ่มเพื่อน ผลการวิจัยพบว่านิสิตแพทย์มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมและรายด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และนิสิตแพทย์ที่ศึกษาชั้นปีต่างกัน มีทัศนะต่อการจัดสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่และด้านความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนต่างกัน

ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านกายภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนหลักชั้นต้นของกองทัพอากาศ ไม่ว่าจะในระดับชั้นประทวนและระดับชั้นสัญญาบัตร มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่ต้องใช้อาคารสถานที่มากนัก จะเน้นการฝึกภาคสนามเป็นส่วนใหญ่ จึงไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพที่ต้องเน้นความสะดวกสบาย สวยงาม เหมือนกับโรงเรียนทั่ว ๆ ไป เพียงแต่จัดให้ใช้ประโยชน์ได้เท่านั้น ซึ่งไม่ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณ ตั้งสมวรพงษ์

(2542) สรุพบว่าสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ต้องจัดให้มุ่งส่งเสริมทำให้เกิดความเป็นเลิศทางวิชาการ เช่น มีการตกแต่งอาคารสถานที่ การสร้างบรรยากาศให้เอื้อในการกระตุ้นสนับสนุนให้มีการหาความรู้เพิ่มเติม เช่นเดียวกับชาติชาย ศักดิ์คำดวง (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ เช่น บริเวณพื้นที่ของสถานที่ตั้งอาคารเรียน ห้องเรียน การตกแต่งสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในรวมทั้งสภาพแสง เสียงและสิ่งอื่น ๆ มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และการศึกษาในสถานศึกษา และสุพล อนามัย (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ใน 2 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมด้านกายภาพและด้านวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา ในโรงเรียนหลักชั้นต้นของกองทัพอากาศ จำแนกตามประเภทของบุคคล โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากบุคลากรและนักเรียนในโรงเรียนหลักชั้นต้นของกองทัพอากาศไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนระดับชั้นประถมและสัญญาบัตรต่างก็มีส่วนร่วมรับรู้ และเข้าใจเสมอมาว่า โรงเรียนได้ให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และมีการดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมทั้ง 4 ด้านอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นอกจากนี้การจัดทำหลักสูตรและแนวการปฏิรูปการศึกษาได้ให้ความสำคัญ ด้านสิ่งแวดล้อมของ สถานศึกษาหลายประการ เพื่อสนองต่อเจตนารมณ์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ สอดคล้องผลการวิจัยของอนุรักษ์ มีเพียร (2551) ที่ได้ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมบริหารงานวิชาการของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดกรมยุทธศึกษาทหารอากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีชั้นยศทางทหารต่างกัน มีความต้องการมีส่วนร่วมบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน และเมื่อเปรียบเทียบตามหน้าที่ในการปฏิบัติงาน พบว่า บุคลากรที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติงานต่างกันมีความต้องการมีส่วนร่วมบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

3) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา ในโรงเรียนหลักชั้นต้นของกองทัพอากาศ จำแนกตามประเภทของโรงเรียน ในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่โรงเรียนระดับชั้นประถมมีระดับความเหมาะสมน้อยกว่าโรงเรียนระดับชั้นสัญญาบัตร อาจเป็นไปได้ว่าการจัดสรรบริการด้านต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นด้านกายภาพ ด้านบริหาร ด้านการเรียนการสอน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ให้กับโรงเรียนชั้นประถมนั้นไม่เทียบเท่ากับโรงเรียนระดับชั้นสัญญาบัตร จึงทำให้โรงเรียนระดับชั้นประถมมองว่าการจัดสภาพแวดล้อมมีความเหมาะสมน้อยกว่าโรงเรียนระดับชั้นสัญญาบัตร ดังที่ทิพย์รัตน์ ภักดีกุล (2551) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของนายทหารชั้นประทวนชาย สังกัดกรมการข่าวทหารกองบัญชาการทัพไทย พบว่า กรมข่าวทหาร กองบัญชาการกองทัพไทยยังไม่มีการบริหารจัดการในด้านการศึกษาอบรมให้กับข้าราชการที่ดี โดยเฉพาะนายทหารชั้นประทวน ซึ่งส่งผลให้การจัดสรรในการศึกษาอบรมให้นแก่นายทหารชั้นประทวนชายยังไม่ทั่วถึง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1) ด้านกายภาพ ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาห้องสุขาให้สะอาดถูกสุขลักษณะและเพียงพอต่อจำนวนนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน
 - 2) ด้านการบริหาร หน่วยงานควรสนับสนุนหรือจัดหางบประมาณจากภายในและภายนอก เพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้พัฒนาการเรียนการสอน
 - 3) ด้านการเรียนการสอน โรงเรียนควรจัดให้มีวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนอื่น ๆ ให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 4) ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน โรงเรียนควรกำหนด แผนการจัดกิจกรรมกีฬาภายในให้มีความเหมาะสม ชัดเจน ทั้งในเรื่องของสถานที่ และช่วงเวลาที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 1) ควรศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักชั้นต้นของกองทัพอากาศ ในด้านการให้บริการ ด้านสวัสดิการ และด้านอื่น ๆ
 - 2) ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักชั้นต้นของกองทัพอากาศ กับโรงเรียนที่มีระดับเดียวกันของกองทัพบก และกองทัพเรือ

บรรณานุกรม

- กองทัพอากาศ. (2518). **ระบบการศึกษาของกองทัพอากาศ**. ประกาศ ณ วันที่ 8 กันยายน 2518. กรุงเทพฯ: กรมยุทธการทหารอากาศ.
- จักรกฤษณ์ ประกอบผล. (2546). **ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษาในวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี**. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จันทร์เพ็ญ หงส์ทอง. (2545). **สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามทัศนะของนิสิตแพทย์**. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จันทวัน เบ็ญจวรรณ. (2552). **ความสัมพันธ์เชิงระบบระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม**. สืบค้นจาก <http://human.tru.ac.th/elearning/Human%20Being/human-detail2.html>
- จรัส เสือทอง. (2540). **การอยู่รอดของโรงเรียนเอกชน**. กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- ชาติชาย ศักดิ์คำดวง. (2541). **การศึกษาการบริหารงานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก**. วิชานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- ทวีศิลป์ สารแสน. (2543). **ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องด้านครูผู้สอนกับความพึงพอใจของนักเรียนมัธยมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ทิพย์รัตน์ ภัคติกุล. (2551). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของนายทหารชั้นประทวนชาย**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- นงลักษณ์ มีจรรยาสม. (2546). **สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังในการพัฒนาสภาพแวดล้อมของ วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทองตามทัศนะของอาจารย์และนักศึกษา**. ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนคร.
- บุญช่วย จินดาประพันธ์. (2536). **การบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม**. เอกสารวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- ภาวนา โนนทวงศ์. (2544). **บรรยากาศการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขยายโอกาสในกลุ่มโรงเรียนบูรพาสามัคคี สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุวพร ตั้งสมวรวงษ์. (2542). **การพัฒนาบัณฑิตในยุคโลกาภิวัตน์ วารสารอุดมศึกษาสัมพันธ์ เรื่องอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: พรินต์โพร.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา ศิลปวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สุพล อนามัย. (2549). **การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1**. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมชาย พงศ์พระธานี. (2554, มกราคม 15). **ผู้บังคับการกองดุริยางค์ทหารอากาศ**. สัมภาษณ์โดย **สุกฤษฎี อัญบุตร**. กองดุริยางค์ทหารอากาศ. กรุงเทพมหานคร.
- อนุรักษ์ มีเพียร. (2551). **ความต้องการมีส่วนร่วมบริหารงานวิชาการของบุคลากรในสถานศึกษา สังกกรมยุทธศึกษาทหารอากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคทร่วมกับเทคนิค KWDL ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน การแก้โจทย์ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

THE RESULT OF LEARNING OF SYNDICATE AND KWDL-TECHNIQUE IN
DEVELOPMENT OF ACHIEVEMENT THE PROBLEM SOLVING FOR PRATHOMSUKSA III

อุษณี โลหิตยา¹ เพียงพบ มนต์นวลปรางค์² และสุภาณี บวรพงษ์สกุล²
Usanee Lohitya¹, Peiangpob Mounnamprang², and Supanee Borvonphongsakul²

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร

² หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการแก้โจทย์
ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน และเพื่อศึกษาความ
พึงพอใจหลังการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคทร่วมกับเทคนิค KWDL กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน
การวิจัยในครั้งนี้คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนวัดหลักสี่ (ทองใบทิวารีวิทยา)
สำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 30 คน โดยการสุ่ม
แบบกลุ่มมา 1 ห้องเรียนจากประชากรทั้งหมด 4 ห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย
แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์จำนวน 5 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนเรื่องโจทย์ปัญหา และแบบสอบถามความพึงพอใจ ดำเนินการทดลองโดยใช้แบบ
แผนการวิจัยแบบ One Group Pretest-Posttest Design สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ
ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ สถิติทดสอบ t (t - test) แบบ Dependent

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคทร่วมกับ เทคนิค KWDL ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคท
ร่วมกับเทคนิค KWDL ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ABSTRACT

The purpose of this study was to compare the pre-test and post-test of
learning achievement in the problem solving mathematics of Prathomsuksa III
students taught by Syndicate and KWDL-Technique. The samples were 30
Prathomsuksa 3/2 students of Wat Lak Si School, Bangkok studying in the first
semester of academic year 2011.The 1 class of sample was selected from the

population of 4 classes by using cluster random sampling technique. The tools were 5 mathematics learning plans, learning achievement in the problem solving mathematics test, and satisfaction questionnaire. The methodology was carried out by one group pretest - posttest design. The statistics used to analyze the data were mean, percentage, and standard deviation. The hypotheses were tested by t-test dependent

The findings of this study were as follows:

1. The pre-test and post-test of learning achievement in the problem solving mathematics of Prathomsuksa III students taught by Syndicate and KWDL-Technique were statistically different at the significant level of .01.
2. The satisfaction of Prathomsuksa III students with learning by Syndicate and KWDL-Technique was at a high level.

คำสำคัญ

การจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคท การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL

ความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้การศึกษาคณิตศาสตร์เป็นการศึกษาเพื่อปวงชนที่เปิดโอกาสให้เยาวชนทุกคนได้เรียนรู้คณิตศาสตร์อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิตตามศักยภาพ แม้ว่าคณิตศาสตร์จะมีความสำคัญดังที่กล่าวมาแล้วก็ตาม แต่สภาพปัจจุบันการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ยังมีปัญหาอยู่มาก เช่น ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดหลักสี่ (ทองใบทิวารีวิทยา) ปีการศึกษา 2552 ได้ตั้งเกณฑ์ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70.00 แต่พบว่า คะแนนเฉลี่ยที่ได้เพียงร้อยละ 44.91 และเมื่อพิจารณาด้านเนื้อหาพบว่า เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาเป็นเรื่องที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งน่าจะเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น คำกล่าวของสุร กาญจนมยุร (2545) กล่าวว่าปัญหาสำคัญที่ครูผู้สอนคณิตศาสตร์พบอยู่เสมอคือ นักเรียนส่วนใหญ่มักจะทำโจทย์ปัญหาไม่ได้ การที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนยังไม่ดีเท่าที่ควรโดยเฉพาะในเรื่องโจทย์ปัญหา พบว่านักเรียนไม่สามารถคิดวิเคราะห์โจทย์ปัญหาให้เข้าใจได้ จึงไม่สามารถแก้โจทย์ปัญหาตามที่โจทย์ต้องการได้อย่างถูกต้อง จากสภาพปัญหาและการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาดังกล่าว จึงต้องมีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียน สมศักดิ์ โสภณพินิจ (2543) ได้เสนอแนะว่า การสอนคณิตศาสตร์ให้ได้ผล ที่สามารถช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ได้วิธีหนึ่งคือการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนและรู้จักใช้กลยุทธ์หรือยุทธวิธีในการแก้ปัญหา เมื่อพบโจทย์หรือปัญหาที่ต้องการแก้ไข หรือต้องการหาคำตอบ อันจะเป็นแนวทางให้สามารถพัฒนาวิธีเหล่านั้นไปใช้ในการแก้ปัญหาลงในชีวิตรได้ตามสมควรต่อไป สิริพร ทิพย์คง (2545) ได้เสนอว่าการเรียนการสอน

คณิตศาสตร์ควรพัฒนาความรู้ ทักษะ กระบวนการ เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองอย่างมีเหตุผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งโจทย์ปัญหาถือว่าเป็นหัวใจของ วิชาคณิตศาสตร์และมีความสำคัญยิ่ง เป็นทักษะที่ควรเน้นเพื่อให้นักเรียนรู้จักการแก้ปัญหา และ เพื่อที่จะให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการแก้ปัญหาได้

การจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์นั้น มีอยู่หลายวิธี วิธีหนึ่งที่นักการศึกษาได้นำมาทดลองใช้ในการสอนการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียน คือใช้เทคนิค KWDL ซึ่งเป็นเทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนได้ฝึกวิเคราะห์โจทย์ปัญหาตาม ขั้นตอน ยุพิน ยืนยง (2549) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้เทคนิค KWDL ของครูผู้สอนคณิตศาสตร์ พบว่า เทคนิค KWDL ช่วยพัฒนาผลการเรียนรู้เรื่องโจทย์ปัญหาให้สูงขึ้นได้ เพราะเป็นเทคนิคที่มี ขั้นตอนชัดเจน เข้าใจง่าย ฝึกให้นักเรียนวิเคราะห์โจทย์ปัญหาแต่ละขั้นตอนตามลำดับ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากกิจกรรม ได้รับประสบการณ์ตรง มีความมั่นใจ กล้าคิด กล้าพูด สามารถ เขียนแสดงผลที่ได้ และมีความสุขสนุกสนานในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เช่นเดียวกับบุญตริกา พงศ์ศิริวรรณ (2552) ได้นำเทคนิค KWDL มาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการแก้โจทย์ปัญหา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ใน การแก้โจทย์ปัญหามีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากว่าการเรียนแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยวิธีสอนตามปกติ

นอกจากการใช้เทคนิค KWDL เพื่อพัฒนาทักษะการคิดในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ แล้ว การสอนแบบซินดิเคท (Syndicate) ก็เป็นการสอนที่ส่งเสริมการแก้ปัญหาอีกวิธีหนึ่ง เนื่องจาก เป็นวิธีการที่มุ่งให้ผู้เรียน รู้จักการประชุมปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ เรียนรู้โดยการทำงาน เป็นกลุ่ม และฝึกให้มีความรับผิดชอบในหน้าที่ มนต์วี นันตะเสน (2553) ได้นำวิธีการสอนแบบ ซินดิเคทไปทดลองสอนในรายวิชาสังคมศึกษา พบว่า สามารถเสริมทักษะผู้เรียนในการหาความรู้และ มีความคิดในเชิงสหวิทยาการ อีกทั้งยังเป็นการสอนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย ผู้เรียน สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในสิ่งที่เรียนไปโดยอาศัยหลักการและเหตุผล มีหลักฐานสนับสนุน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รู้จักใช้ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ เกิดความคิดสร้างสรรค์และ พัฒนาการรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น การสอนแบบซินดิเคทเป็นการสอนที่เกิดประโยชน์หลาย ประการ เช่น คำกล่าวของสุนันทา สายวงศ์ (2544) กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนแบบซินดิเคทไว้ หลายประการเช่น เป็นการส่งเสริมทักษะในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ผู้เรียนรู้จักร่วมมือแสดงความ คิดเห็น ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการแก้ปัญหา รู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบ เป็นต้น

ทิตินา เขมมณี (2542) และวัฒนาพร ระวังทุกข์ (2541) กล่าวไว้อย่างสอดคล้องกันว่า ไม่มีวิธีใดดีที่สุดวิธีเดียวในการที่จะนำวิธีการสอนใดมาใช้ ควรใช้วิธีการสอนที่หลากหลายมาผสมกัน เพราะจะได้เหมาะสมกับความสามารถสนองความต้องการ และวิธีเรียนของผู้เรียนแต่ละคน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยคิดว่าควรใช้วิธีการสอนแบบซินดิเคทร่วมกับ เทคนิค KWDL โดยนำลักษณะเด่นของทั้งสองวิธีมาปรับร่วมกันในการจัดการเรียนรู้เรื่องการแก้โจทย์ ปัญหาคณิตศาสตร์ น่าจะสามารถช่วยแก้ปัญหาคณิตศาสตร์การเรียนการสอนเรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ได้ดี โดยมีรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4 - 5 คน ให้สมาชิกในกลุ่ม ร่วมกันอภิปราย ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมกันแก้โจทย์ปัญหา ซึ่งการจัดการเรียนรู้มีขั้นตอนดังนี้ 1. ชี้แนะ 2. ชี้สอน 3. ชี้ฝึกทักษะการเรียนเป็นกลุ่ม 4. ชี้วัดผลประเมินผลการเรียนรู้ 5. ชี้สรุป บทเรียน การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยเชื่อว่าจะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนา

ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา ได้ฝึกวิธีคิดอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอนร่วมกันโดยใช้กระบวนการกลุ่มจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ทั้งจะช่วยให้นักเรียนมีการพัฒนาทักษะทางสังคมอีกด้วย

ข้อเปรียบเทียบขั้นตอนและรายละเอียดของการจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคท แบบเทคนิค KWDL และแบบซินดิเคทร่วมกับเทคนิค KWDL ปรากฏในตาราง ดังนี้

ซินดิเคท	เทคนิค KWDL	ซินดิเคทร่วมกับเทคนิค KWDL
1. ชั้นเตรียม แบ่งกลุ่มนักเรียน 2. ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน 3. ชั้นดำเนินการสอน - ชั้นมอบหมายงาน - ชั้นวิเคราะห์ปัญหา - ชั้นอภิปรายปัญหา - ชั้นเสนองาน - ชั้นสรุป 4. ชั้นวัดและประเมินผล จุดเด่น เน้นกระบวนการกลุ่ม ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบ ที่มา: จิราภรณ์ นาคเรือง (2552)	1. ชั้นนำเข้าสู่บทเรียนเป็นการ ทบทวนความรู้เดิม โดยนำเสนอ สถานการณ์ของโจทย์ปัญหา 2. ชั้นดำเนินการสอนใช้เทคนิค KWDL ประกอบด้วย - หาสิ่งที่รู้เกี่ยวกับโจทย์ (K) - หาสิ่งที่ต้องการรู้เกี่ยวกับโจทย์ (W) - ดำเนินการแก้โจทย์ปัญหา (D) - สรุปสิ่งที่ได้จากการเรียน (L) 3. ชั้นฝึกทักษะทำแบบฝึกหัดจากแบบเรียน 4. ชั้นวัดและประเมินผล จุดเด่น เน้นความสามารถในการแก้โจทย์ ปัญหาคณิตศาสตร์ ที่มา: วีระศักดิ์ เลิศโสภา (2544)	1. ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน 1.1 แบ่งกลุ่มนักเรียน 1.2 ทบทวนความรู้เดิม 2. ชั้นสอนเนื้อหาใหม่โดยใช้เทคนิค KWDL ให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันศึกษาคำถามและหาคำตอบตามขั้นตอนที่กำหนดครูจะอธิบายให้คำแนะนำประกอบ 3. ชั้นฝึกทักษะทำแบบฝึกหัดร่วมกันเป็นกิจกรรมกลุ่ม 4. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานต่อครูและเพื่อนร่วมชั้นเรียน 5. ชั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลงานกลุ่ม จุดเด่น การร่วมมือกันภายในกลุ่มช่วยกันแก้โจทย์ปัญหาโดยใช้เทคนิค KWDL

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ผลการจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคทร่วมกับเทคนิค KWDL ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันหรือไม่

2. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคทร่วมกับเทคนิค KWDL ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคทร่วมกับเทคนิค KWDL ก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคทร่วมกับเทคนิค KWDL

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยใช้แบบแผนการวิจัยที่มีกลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียว และมีการทดสอบก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (One Group Pretest – Posttest Design)

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดหลักสี่ (ทองใบทิวารีวิทยา) สำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีการจัดห้องเรียนแบบคละความสามารถในการเรียนระดับเก่ง ปานกลาง อ่อนในห้องเดียวกัน จำนวน 4 ห้องเรียน นักเรียนห้องเรียนละ 30 คน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 120 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนวัดหลักสี่ (ทองใบทิวารีวิทยา) สำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 30 คน โดยการสุ่มแบบกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องโจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 แผน โดยจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคทร่วมกับเทคนิค KWDL
2. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องโจทย์ปัญหา เป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
3. แบบสอบถามความพึงพอใจหลังการจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคทร่วมกับเทคนิค KWDL จำนวน 15 ข้อ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองโดยจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคทร่วมกับเทคนิค KWDL โดยใช้สถิติ t-test Dependent Sample
2. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์
3. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคทร่วมกับเทคนิค KWDL หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการเรียนรู้แบบซินดิเคทร่วมกับเทคนิค KWDL ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้รวบรวมผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคทร่วมกับเทคนิค KWDL ก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการนำเทคนิค KWDL มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ช่วยให้การปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนมีขั้นตอนในการแก้ปัญหาที่ชัดเจน ทำให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอนจึงสามารถวางแผนแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญทริกา พงศ์ศิริวรรณ (2552) ที่พบว่า การนำเทคนิค KWDL มาใช้ในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ทำให้ผลสัมฤทธิ์ในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาภรณ์ ทองใส (2548) ที่ได้นำเทคนิค KWDL มาใช้ในการสอนเรื่องโจทย์ปัญหาเศษส่วน พบว่าเป็นเทคนิคที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์โจทย์ปัญหาได้อย่างหลากหลายตามขั้นตอนที่กำหนด และสามารถหาวิธีแก้ปัญหาที่ดีที่สุดพร้อมให้เหตุผลประกอบได้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภรณ์ นาคเรือง (2552) ที่ได้กล่าวถึงจุดเด่นของการจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคทไว้หลายประการ เช่น เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบ ช่วยสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างผู้เรียนกับครูผู้สอน

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคทร่วมกับเทคนิค KWDL มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคทร่วมกับเทคนิค KWDL โดยภาพรวมในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากวิธีการสอนดังกล่าวช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องโจทย์ปัญหามากขึ้น นักเรียนสามารถวิเคราะห์โจทย์และแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ได้ด้วยตนเอง กิจกรรมที่จัดช่วยให้การเรียนรู้คณิตศาสตร์สนุกสนานไม่น่าเบื่อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจนาศิริวัฒน์ ไกรทิพย์ (2551) ที่ทำการวิจัยเรื่องการสอนโดยใช้เทคนิค KWDL ได้พบว่าผู้เรียนได้ฝึกคิดฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง มีการเลือกวิธีแก้โจทย์ปัญหาตามความถนัดและความสนใจ รวมทั้งมีการออกมานำเสนอผลงานซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีและมีความภาคภูมิใจในผลงาน ทำให้เกิดความกระตือรือร้นสนใจการเรียนรู้แล้วยังส่งผลให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจไม่เบื่อหน่าย มีการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศในชั้นเรียนผู้เรียนจึงเกิดความสนใจในการปฏิบัติกิจกรรมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรสนับสนุนให้นำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ ที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องโจทย์ปัญหา นอกเหนือจากการจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคทร่วมกับเทคนิค KWDL เช่นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ STAD ร่วมกับเทคนิค KWDL หรือการใช้ชุดฝึกทักษะจากนิทานกับเทคนิค KWDL เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคทร่วมกับเทคนิค KWDL ไปใช้ร่วมกับการจัดกิจกรรมอื่น ๆ

3. ควรมีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคทร่วมกับเทคนิค KWDL กับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบอื่น ๆ

4. ควรนำเอารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคทร่วมกับเทคนิค KWDL ไปใช้กับเนื้อหาอื่นโดยคัดเลือกเนื้อหาที่มีความเหมาะสมที่จะสามารถนำมาทดลองใช้ได้ เช่น เศษส่วน ทศนิยม การชั่ง ตวง วัด ฯลฯ หรือนำไปใช้ในระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

บรรณานุกรม

- จิราภรณ์ นาคเรือง. (2552). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตลิ่งชัน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการคิดหมวกหกใบและแบบซินดิเคท. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ทิตนา แชมมณี. (2542). การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโมเดลซิปปา (CIPPA Model). วารสารวิชาการ. (5 พฤษภาคม 2542), 2-30.
- บุญทริกา พงศ์ศิริวรรณ. (2552). การพัฒนาทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เบญจนาศิริวัฒน์ ไกรทิพย์. (2551). การศึกษาเปรียบเทียบผลการสอนโดยใช้เทคนิค KWDL ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มนตร์วี นันตะเสน. (2553). พฤติกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคลำพูน ที่เรียนรายวิชา 20001301 สังคมศึกษา 1 โดยการสอนแบบซินดิเคท. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยุพิน ยืนยง. (2549). การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ของครูผู้สอนคณิตศาสตร์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2541). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์ลิฟเพรส.
- วีระศักดิ์ เลิศโสภา. (2544). ผลของการใช้เทคนิคการสอน เค ดับเบิลยู ดี แอล ที่มีผลสัมฤทธิ์ในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ปรินูญาณิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมศักดิ์ โสภณพินิจ. (2543). ยุทธวิธีการแก้ปัญหาเชิงคณิตศาสตร์ (กับการสอน). วารสารคณิตศาสตร์. 44, 42-49.

- สิริพร ทิพย์คง. (2545). **หลักสูตรและการสอนคณิตศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สถาบันคุณภาพวิชาการ.
- สุนันทา สายวงศ์. (2544). **ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคหมวกหกใบและการสอนแบบซินดิเคท**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุภาภรณ์ ทองใส. (2548). **การพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่องโจทย์ปัญหาเศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยวิธีจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค เค ดับเบิล ยู ดี แอล (KWDL) ร่วมกับ แนวคิดของวอร์ธ**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุวรรณ กาญจมยุร. (2545). **การแก้โจทย์ปัญหา**. วารสารการศึกษาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี. 30(11), 50-52.

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรแห่งการเรียนรู้ กับการสำเร็จตามพันธกิจ
ของเทศบาลนครนนทบุรี

RELATIONSHIP BETWEEN THE MISSION LEARNING ORGANIZATION
AND IT'S SUSSES TO THE NONGTHABURI MUNICIPALITY

ชนกานต์ แก้วกล้า ดวงตา สราญรมย์ และวรุณี เชาวน์สุขุม
Chonkan Klaewkla, Dongta Saranrom, and Warunee Chouwasukum

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรเทศบาลนครนนทบุรี ต่อพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรีและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรแห่งการเรียนรู้กับการสำเร็จตามพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรีประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ พนักงานเทศบาล พนักงานครูเทศบาล จำนวน 482 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของทาร์โย ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 219 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้นได้แก่ การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นและแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติเชิงพรรณนาอนุมาน ทดสอบสมมติฐานแบบเป็นอิสระต่อกันโดยทดสอบค่าที (t-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA; F-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับความคิดเห็นที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป และในกรณีที่พบค่าความแตกต่างเป็นรายกลุ่ม วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้เชฟเฟ (Scheffe's Analysis) และวิเคราะห์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31-40 ปี สถานภาพสมรส มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีอาชีพเป็นพนักงานเทศบาล อยู่ในตำแหน่งระดับปฏิบัติการ และสังกัดโรงเรียนนครนนท์วิทยา 1, 2, 3, 4 และ 5

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรี โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านสร้างเสริมระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล มีค่าคะแนนสูงสุดรองลงมา คือ ด้านพัฒนาสภาพแวดล้อมชุมชนเมืองให้เป็นเมืองน่าอยู่ ด้านพัฒนาคุณภาพการบริการและการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสม ด้านพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานให้ทั่วถึง ด้านส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน ด้านการศึกษา กีฬานันทนาการ การสาธารณสุข และ

อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น และด้านส่งเสริมอาชีพ สร้างรายได้และสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตามลำดับ

ระดับความสำคัญขององค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ด้านรูปแบบความคิด มีค่าคะแนนสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ด้านบุคคลที่รอบรู้ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม และด้านการคิดเชิงระบบ ตามลำดับ

ปัจจัยส่วนบุคคลขององค์ประกอบความสำเร็จตามพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรี เพศ ระดับการศึกษา และตำแหน่งงาน มีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบความสำเร็จตามพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน ในส่วนของอายุ สถานภาพ อายุงาน อาชีพ หน่วยงานที่สังกัด มีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบความสำเร็จตามพันธกิจของเทศบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยส่วนบุคคลขององค์กรแห่งการเรียนรู้ของเทศบาลนครนนทบุรี เพศ ระดับการศึกษา มีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบขององค์กรแห่งการเรียนรู้ของเทศบาลนครนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน ในส่วนของ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง อายุงาน อาชีพ และหน่วยงานที่สังกัด มีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบขององค์กรแห่งการเรียนรู้ ของเทศบาลนครนนทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์กรแห่งการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จตามพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรี อยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.646^*$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to compare the level of the staff's opinion toward the learning organization and the mission of Nonthaburi Municipality, and 2) to study the relationship between learning organization and success mission of Nonthaburi Municipality. The population was consisted of 482 people who worked in the municipality. The Taro Yamane method and multistage random sampling, which were the stratified and the purposive random sampling, have been used for determining the sample of 219 people. Data was collected through the questionnaire. The statistical analysis was percentage, mean, Standard deviation, t-test, One-way ANOVA, Scheffe test and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The results of this research found that

1. The majority of the sample group were female, aged between 31 and 40 years old, married, held a bachelor's degree, working as the operational staff of municipality under the school of NakhornNon Vittaya 1, 2, 3, 4 and 5.

2. Overall, the level of the staff's opinion about the mission of Nonthaburi Municipality, was found at high level. The descending range of these factors were the building management system in accordance with the principles of good governance, the development community in the city, the quality of the service, the use of

appropriate technology and innovation, infrastructure and community development, promote the development of public education, public health, sports and recreation, conservation, arts and culture, local customs, promote the profession, generate income, and promote eco-tourism, respectively.

3. Overall, the level of an important of learning organization, was found at high level. The descending range of these factors were the conceptual model, the learning as a team, the person who knows, of a shared vision, and systems thinking, respectively.

4. As considering each of the individual factors, the research also found that

4.1 A different sex, level of education, and working position had no difference of opinion about the success mission of Nonthaburi Municipality at the significant level of 0.5,

4.2 A different age, status, working period, career, and division of work had a difference of opinion about the success mission on Nonthaburi Municipality at the significant level of .05,

4.3 A different sex and level of education had no difference of opinion about the factors of learning organization of Nonthaburi Municipality at the significant level of .05.

4.4 A different age, status, level of education, working position, working period, career, and division of work had a difference of opinion about the factors of learning organization of Nonthaburi Municipality at the significant level of 0.5.

5. The relationship between learning organization and success mission of Nonthaburi Municipality was sound at medium level ($r_{xy} = 0.646^*$) at the significant level of .05.

คำสำคัญ

องค์กรแห่งการเรียนรู้ เทศบาลนครนนทบุรี

ความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ไม่เคยหยุดนิ่งส่งผลให้องค์กรต่าง ๆ จะต้องมีความไวต่อการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวให้ทัน หรือแข่งขันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น องค์กรจึงจำเป็นต้องหาเครื่องมือในการบริหารงานเข้ามาช่วย และหนึ่งเครื่องมือการพัฒนาองค์กรที่ยังคงใช้ได้ดีอยู่มาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน คือ การที่องค์กรจะต้องปรับตัวไปสู่การเป็น Learning Organization และมุ่งเน้นการบริหารจัดการ การเรียนรู้ของบุคลากรในหน่วยงาน เพื่อนำพาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จำเป็นต้องใช้กำลังคนที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งการวัดความสำเร็จขององค์กรปัจจุบันจะวัดขีดความสามารถ ความคุ้มค่า และมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กร เพื่อสร้างคุณค่าทุนทางปัญญา

ที่จับต้องไม่ได้ให้เป็นสินทรัพย์ที่สามารถจับต้องได้ บุคคลในองค์กรสามารถสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้ ด้วยการใช้ความรู้เป็นฐาน เพื่อสร้างความสำเร็จให้กับองค์กรได้ ความรู้และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องได้กลายเป็นทรัพย์สินที่สำคัญขององค์กร ดังนั้น การพัฒนาองค์กรสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นเป้าหมายของหลาย ๆ หน่วยงาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะในการทำงานของบุคลากรในองค์กร ซึ่งจะส่งผลให้คุณภาพของงานและผลลัพธ์ดีขึ้น (เบญจวรรณ ทิมสุวรรณ, 2550)

เทศบาลนครนนทบุรี เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่มีหน้าที่สำคัญจะต้องดูแลบำบัดทุกข์ บำรุงสุข การอยู่ดี กินดี ของประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ด้านโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านการสังคมสงเคราะห์ ด้านการสร้างอาชีพเพิ่มรายได้ และการทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม รวมทั้งสร้างเสริมระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และควบคุมจัดทำผังเมืองให้สอดคล้องกับการเจริญเติบโตของเมือง รวมถึงการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชนเมืองให้เป็นเมืองน่าอยู่ พัฒนาคุณภาพการบริการ โดยเน้นการสร้างเสริมศักยภาพบุคลากร ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสม เพื่อขับเคลื่อนวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน และสิ่งหนึ่งที่เป็นเครื่องมือที่จะทำให้วิสัยทัศน์ พันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรี ประสบความสำเร็จได้ก็คือ บุคลากรของหน่วยงานที่เป็นกำลังสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนา เพื่อนำพาองค์กรไปสู่การเรียนรู้และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรแห่งการเรียนรู้กับความสำเร็จตามพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรี โดยศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรภายในองค์กรที่มีต่อพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรี

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรีและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ แตกต่างกัน
2. องค์กรแห่งการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จตามพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรเทศบาลนครนนทบุรี ต่อพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรีและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน
2. เพื่อศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรแห่งการเรียนรู้กับความสำเร็จตามพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ พนักงานเทศบาลและพนักงานครูเทศบาล เป็นข้อมูลมาจากฝ่ายอำนวยการเจ้าหน้าที่ งานบุคลากร สำนักปลัดเทศบาล เทศบาลนครนนทบุรี จำนวน 482 คน ที่ปฏิบัติงานอยู่ในระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึง เดือนมิถุนายน 2553

กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane อ้างถึงใน สิทธิ ศิริสรณ์, 2550) การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ทราบแน่นอน (Finite Population) ของพนักงาน จำนวนทั้งสิ้น 482 คน และทำการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำการกำหนดสัดส่วนต่อประชากรตามหน่วยงานที่สังกัดภายในองค์กร และได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้น (Multi-Stage Random Sampling) โดยแบ่งการสุ่มตัวอย่างออกเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ตามหน่วยงานภายในก่อน หลังจากได้หน่วยงานที่เป็นตัวแทนทั้งหมดภายในองค์กรซึ่งมีโอกาสถูกเลือก โดยเท่าเทียมกัน และทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นชั้น ๆ (Stratify Random Sampling) เพราะประชากรมีความแตกต่างกัน ตามตัวแปรคุณลักษณะ ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด จำนวน 219 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปด้านสภาพบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามปลายปิด (Close-Ended Questions)

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของพนักงาน ที่มีต่อการบริหารจัดการเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นคำถามปลายปิด แบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่ ด้านการวางแผน (Planning) ด้านการจัดองค์การ (Organizing) ด้านการบังคับบัญชาสั่งการ (Directing) ด้านการประสานงาน (Coordination) ด้านการควบคุม (Control) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ของลิเคิท์ (Likert) สเกล 5 ระดับ

3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

3.1 การสร้างแบบสอบถาม โดยศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จากงานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจในโครงสร้างด้านเนื้อหา นำผลที่ได้มาสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม และพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรี โดยให้ครอบคลุมทุกด้าน แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

3.2 การหาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (Validity) นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย จำนวน 5 ท่าน โดยตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) ของเนื้อหาและโครงสร้างตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้น โดยเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ส่วนที่มีค่าน้อยกว่า 0.5 นำไปปรับปรุงแก้ไขได้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ (ยงยุทธ ไกรวรรณ, 2549) ได้ค่าดัชนีมีความสอดคล้องเท่ากับ 0.95

3.3 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับพนักงานเทศบาลและพนักงานครูเทศบาลนครนนทบุรีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด แล้วนำข้อมูลมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (ยงยุทธ ไกรวรรณ, 2549) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งชุดคือ 0.94

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูล จากพนักงานเทศบาลและพนักงานครูเทศบาลเป็นข้อมูลมาจากฝ่ายอำนวยการเจ้าหน้าที่ งานบุคลากร สำนักปลัดเทศบาล เทศบาลนครนนทบุรีจำนวน 219 ชุด รับผิดชอบทำการตรวจสอบ และแยกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาทำการลงรหัสและบันทึกผลทั้งหมดเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติเชิงพรรณนา ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับความคิดเห็นที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป และในกรณีที่พบค่าความแตกต่างเป็นรายกลุ่ม ผู้วิจัยจะวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้เชฟเฟ (Scheffe's Analysis) และวิเคราะห์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31-40 ปี สถานภาพสมรส มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีอาชีพเป็นพนักงานเทศบาล อยู่ในตำแหน่งระดับปฏิบัติการ และสังกัดโรงเรียนนครนนท์วิทยา 1, 2, 3, 4 และ 5

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$), (S.D. = 0.68)

การวิเคราะห์ระดับความสำคัญของพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรีที่มีต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยภาพรวม พบว่า โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$), (S.D. = 0.60)

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรีและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ แตกต่างกัน

สรุปปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความคิดเห็นต่อพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรีและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ พบว่า อายุ สถานะภาพ อายุงาน อาชีพ และหน่วยงานที่สังกัด ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบความสำเร็จตามพันธกิจของเทศบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน เพศ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง ต่างกันมีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบความสำเร็จตามพันธกิจของเทศบาลไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความคิดเห็นต่อพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรี และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ปัจจัยส่วนบุคคล	t-test	F-test	Sig.
เพศ	-0.05		.95
อายุ		2.79*	.04
สถานภาพ		3.57*	.05
ระดับการศึกษา		0.52	.66
ตำแหน่ง		2.46	.06
อายุงาน		2.79	.04
อาชีพ	6.31*		.00
หน่วยงานที่สังกัด		9.18*	.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบขององค์กรแห่งการเรียนรู้ของเทศบาลนครนนทบุรี พบว่า อายุ สถานะภาพ ตำแหน่ง อายุงาน และอาชีพต่างมีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบขององค์กรแห่งการเรียนรู้ของเทศบาลนครนนทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน เพศ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบขององค์กรแห่งการเรียนรู้ของเทศบาลนครนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบขององค์กรแห่งการเรียนรู้ของเทศบาลนครนนทบุรี

ปัจจัยส่วนบุคคล	t-test	F-test	Sig.
เพศ	-0.15		0.87
อายุ		6.68	0.00*
สถานภาพ		5.61	0.00
ระดับการศึกษา		2.20	0.08
ตำแหน่ง		4.54	0.00*
อายุงาน		16.56	0.00*
อาชีพ	8.03	0.00*	
หน่วยงานที่สังกัด		10.71	0.00*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมุติฐานที่ 2 องค์กรแห่งการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จตามพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรี

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรแห่งการเรียนรู้ 5 ประการ กับความสำเร็จตามพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรีโดยใช้วิธีวิเคราะห์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยภาพรวม พบว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ 5 ประการ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จตามพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรี อยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.646^*$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 องค์กรแห่งการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จตามพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรี ภาพรวม

ความสัมพันธ์	ความสำเร็จตามพันธกิจ ของเทศบาลนครนนทบุรี		
	r_{xy}	Sig.	ระดับความสัมพันธ์
องค์กรแห่งการเรียนรู้	0.646*	.000	ปานกลาง

* มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรี โดยภาพรวม ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แนวทางการบริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ดี และพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรี มีความครอบคลุม ชัดเจน ในการสร้างเสริมระบบการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์พันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรี คือ สร้างเสริมระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานให้ทั่วถึง ร่วมจัดทำและควบคุมผังเมืองให้สอดคล้องกับการเจริญเติบโตของเมือง รวมถึงการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชนเมือง ให้เป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน ส่งเสริม อาชีพ และสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน ส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน ในด้านการศึกษา กีฬา นันทนาการ สาธารณสุข สวัสดิการต่าง ๆ และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น และพัฒนาคุณภาพบริการ โดยเน้นการสร้างเสริมศักยภาพบุคลากรตลอดจนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสม และยังคงสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสภานัด ใจจันทร์ (2548) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจสืบสวนต่อการนำแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้มาใช้ในหน่วยงานสืบสวนระดับสถานีตำรวจในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวัชรนันท์ ตั้งนรกุล (2548) ศึกษาเรื่องการเรียนรู้ที่เป็นอยู่จริงกับความคาดหวังที่จะเป็น

องค์กรแห่งการเรียนรู้ของพนักงานบริษัทอินเตอร์เนชั่นแนล เอ็นจิเนียริง จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมพนักงานมีการรับรู้ที่เป็นอยู่จริงเรื่องการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มีความแตกต่างจากความคาดหวังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรีที่มีต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยภาพรวม พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของเทศบาลนครนนทบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์กรเห็นว่าพนักงานสามารถตัดสินใจ บนพื้นฐานของเหตุผลและความถูกต้องรวมทั้งยอมรับเหตุผลที่ดีกว่าเสมอ และเห็นว่าพนักงานใช้ข้อมูลจากการปฏิบัติงานและเป็นฐานในการคิด วิเคราะห์และตัดสินใจอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนฤมล มะโน (2552) ที่ทำการศึกษารื่อง การจัดการเพื่อมุ่งสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้กรณีศึกษา บริษัท ฟุจิตส์ (ประเทศไทย) จำกัด ผลการวิจัยพบว่า ในการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ของพนักงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม และการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลขององค์ประกอบความสำเร็จตามพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรี ที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา आयुงาน แตกต่างกัน มีการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของนฤมล มะโน (2552) ที่ทำการศึกษารื่อง การจัดการเพื่อมุ่งสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้กรณีศึกษา บริษัท ฟุจิตส์ (ประเทศไทย) จำกัด ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า พนักงานที่มีอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และหน่วยงานที่สังกัดต่างกัน มีการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน

4. องค์กรแห่งการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จตามพันธกิจของเทศบาลนครนนทบุรี อยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.646^*$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของนฤมล มะโน (2552) ผลการวิจัยพบว่า ในการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ พบว่า ในการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ทุกด้าน มีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้

1. องค์กรควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างรายได้กับชุมชน และให้มีโครงการส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเอื้อประโยชน์ต่อการสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

2. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีระบบการคิดที่ลึกซึ้ง มีการวิเคราะห์อย่างถ่องแท้ประกอบการตัดสินใจอย่างถูกต้องและมีประสิทธิผล มีการคิดอย่างเป็นระบบหรือภาพรวม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัย เรื่องการรับรู้ของพนักงานเพื่อให้ทราบถึงศักยภาพองค์กรในการพัฒนาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและการพัฒนาองค์กรให้ก้าวหน้าต่อไป

2. ผลการวิจัยสามารถนำไปศึกษาต่อด้านการมีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์องค์กรและด้านการพัฒนาส่งเสริมการคิดเชิงระบบ เพื่อพัฒนาองค์กรไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืนในอนาคต

บรรณานุกรม

- นฤมล มะโน. (2552). การจัดการเพื่อมุ่งสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้กรณีศึกษา บริษัท พูจิตลี (ประเทศไทย) จำกัด. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- เบญจวรรณ ทิมสุวรรณ. (2550). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับสภาพองค์การแห่งการเรียนรู้ของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข. วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี. 17(2), 39-51.
- ยงยุทธ ไกรวรรณ. (2549). พื้นฐานการวิจัย. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- วิชรัตน์ ตั้งนรกุล. (2548). การรับรู้ที่เป็นอยู่จริงกับความคาดหวังที่จะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของพนักงานบริษัทอินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล อินจิเนียริง จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- สกันต์ ใจจันทร์. (2548). ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจสืบสวนต่อการนำแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้มาใช้ในหน่วยงานสืบสวนระดับสถานีตำรวจในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บทบาทในการทำงานร่วมกันระหว่างสภาองค์กรชุมชน
กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ROLE IN COLLABORATIVE WORK PERFORMANCE BETWEEN COMMUNITY
ORGANIZATION COUNCILS AND LOCAL GOVERNMENT ORGANIZATION

ไททัศน์ มาลา¹ อัครกรณ์ วงศ์ปรีดี¹ อุดม ทุมโฆสิต¹ และนภเรณู สัจจรักษ์ ธีระฐิติ²
Titus Mala¹, Achakorn Wongpreedee¹, Udom Thumkosit¹, and Nopraenue S. Dhirathiti²

¹หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพมหานคร

²อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จังหวัดนครปฐม

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาที่สำคัญสามประการด้วยกัน คือ ประการแรก เพื่อศึกษาแนวคิดของการนำไปสู่การมีสภาองค์กรชุมชน ประการที่สอง เพื่อศึกษาถึงการประสานงานร่วมกันระหว่างสภาองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประการที่สาม เพื่อศึกษาแนวทางในการประสานงานร่วมกันระหว่างสภาองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลจากการศึกษาพบว่า สาเหตุที่นำไปสู่การผลักดันแนวคิดของการมีสภาองค์กรชุมชนขึ้นนั้น คือ ประการแรกการที่ชุมชนแสวงหาเครื่องมือเพื่อต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในสังคม ประการที่สองกฎหมายให้การรองรับต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนมากยิ่งขึ้น ประการที่สามความบกพร่องของระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน ประการที่สี่ข้อจำกัดของหน่วยงานราชการโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดจนขาดความยืดหยุ่นในการบริการสาธารณะ และประการสุดท้ายบทเรียนจากการเติบโตของภาคประชาสังคมในการเข้ามามีบทบาทต่อการเสริมสร้างกระบวนการทางการเมืองภาคพลเมือง ในขณะที่ผลจากการศึกษาเกี่ยวกับการประสานงานร่วมกันระหว่างสภาองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น พบว่า สภาองค์กรชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่มีลักษณะที่ต่างฝ่ายต่างทำซึ่งยังไม่ส่งผลต่อการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กร การขาดความร่วมมือและขาดความเข้าใจอันดีต่อกัน การที่ผู้นำของทั้งสององค์กรมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกัน ได้ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาศักยภาพของสภาองค์กรชุมชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้การประสานงานร่วมกันระหว่างสภาองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่เกิดความไว้วางใจต่อกันและเป็นเหตุให้เกิดการหวาดระแวงต่อกัน ผลกระทบทั้งหมดจึงตกไปอยู่ที่ทิศทางของการพัฒนาในชุมชนท้องถิ่นที่ยังขาดมิติของแผนการพัฒนาในเชิงบูรณาการ

ABSTRACT

The objectives of this research were (1) to root down to the stem of ideas leading to the establishment of Community Organization Councils (COCs); (2) to find

the characteristics of collaboration between the two organizations, COCs and Local Government Organizations (LGOs); and (3) to understand the collaboration between COCs and LGOs.

This research finding at least five key factors leading to the furtherance of the establishment of COCs. *First*, the community was in search a means to encounter the inequality in the society. *Second*, the law increasingly guarantee the people participation. *Third*, the representative democracy system proved failed. *Fourth*, the agencies in LGOs were bounded by law not flexible. *Finally*, the growth of civil society in nurturing the civil politics system turned into lesson for community.

The collaboration between the two organizations was founded to be segregated. There were lacks of cooperation and understanding. The leaders of the organizations had negative attitudes toward each other, resulting in a feedback to the development of potentiality of COC unavoidably and leading to the poor coordination between the COCs and the LGOs or other government agencies. Especially, the distrustfulness of the organizations brought about the suspicion toward each other, which the final impact would lastly be delivered to the segregated development directions of the local development plans.

คำสำคัญ

สภาองค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่น

ความสำคัญของปัญหา

ด้วยความที่สภาองค์กรชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำลังมีความเติบโตควบคู่กันอย่างรวดเร็ว ตลอดจนการมีบทบาทภารกิจภายใต้พื้นที่การดำเนินงานและลักษณะของกิจกรรมการบริการสาธารณะที่มีต่อประชาชนซึ่งอาจมีเป้าหมายในทำนองเดียวกัน จนก่อให้เกิดความขัดแย้งและความหวาดระแวงไม่เข้าใจกันต่อกระบวนการประสานงานระหว่างองค์กร หรือแม้แต่มิติทางการเมืองในพื้นที่ที่มีนัยสำคัญจนอาจลุกลามบานปลายเป็นความรุนแรงที่สร้างความบอบช้ำให้แก่ชุมชนท้องถิ่น จนยากต่อการตามเยียวยาในภายหลัง ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงได้ตระหนักถึงประเด็นปัญหาดังกล่าวโดยถือเป็นเหตุผลสำคัญในการกำหนดที่มาและความสำคัญของการศึกษาในครั้งนี้เพื่อศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลในการแสวงหาแนวทางที่เหมาะสม อันจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นในเชิงสันติวิธีต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ที่มาของแนวคิดที่นำไปสู่การมีสภาองค์กรชุมชนเกิดขึ้นมาได้อย่างไร
2. การประสานความร่วมมือกันระหว่างสภาองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดของการนำไปสู่การมีสภาองค์กรชุมชน
2. เพื่อศึกษาการประสานงานร่วมกันระหว่างสภาองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการประสานงานร่วมกันระหว่างสภาองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การค้นคว้าผ่านเอกสาร (Documentary Study) โดยทำการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ วารสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ รวมทั้งเอกสารต่าง ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ทั้งข้อมูลในเชิงปฐมภูมิ (Primary Source) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ในอันที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา

2. การสังเกตการณ์ (Observation) ทั้งแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมของสภาองค์กรชุมชน ทั้งในระดับตำบล ระดับจังหวัด และระดับชาติ การจัดทำประชาคมตำบล ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมการประชุม/ สัมมนาในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

3. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากบุคคลในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview) คือ ประธาน/ สมาชิกสภาองค์กรชุมชน ผู้บริหาร/ สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนข้อคิดเห็นจากแกนนำของสภาองค์กรชุมชนในระดับจังหวัด/ ระดับชาติ นักวิชาการ และประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ยังได้อาศัยการประชุมกลุ่มย่อยในบางกรณี

สำหรับหลักเกณฑ์ในการเลือกพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลในการศึกษานั้น สิ่งแรกผู้เขียนได้นำเกณฑ์การจำแนกพื้นที่เป็นรายภาคตามที่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ที่ได้จัดแบ่งไว้ก่อนหน้าแล้ว โดยแบ่งออกเป็น 5 ภาค ประกอบด้วย (1) ภาคเหนือ (2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (3) ภาคกลางตอนบนและตะวันตก (4) ภาคกรุงเทพมหานครปริมณฑลและตะวันออก และ (5) ภาคใต้ โดยการพิจารณาจากลักษณะของความร่วมมือกันระหว่างสภาองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากข้อมูลการแนะนำของแกนนำองค์กรชุมชน จากบุคคลที่คลุกคลีกับประเด็นและจากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งพื้นที่ที่ได้รับการคัดเลือกในการศึกษาคั้งนี้เป็นดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา

ภาค	พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา
1. ภาคเหนือ (เลือก จ.พิษณุโลก)	สภาองค์กรชุมชนตำบลชมพู อ.เนินมะปราง องค์การบริหารส่วนตำบลชมพู อ.เนินมะปราง สภาองค์กรชุมชนตำบลวังยาง อ.เนินมะปราง องค์การบริหารส่วนตำบลวังยาง อ.เนินมะปราง
2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เลือก จ.สุรินทร์)	สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านไทร อ.ปราสาท องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทร อ.ปราสาท สภาองค์กรชุมชนตำบลทมอ อ.ปราสาท องค์การบริหารส่วนตำบลทมอ อ.ปราสาท
3. ภาคกลางตอนบนและตะวันตก (เลือก จ.ลพบุรี)	สภาองค์กรชุมชนตำบลโพธิ์ไก่ตัน อ.เมือง องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไก่ตัน อ.เมือง สภาองค์กรชุมชนตำบลบางขันหมาก อ.เมือง องค์การบริหารส่วนตำบลบางขันหมาก อ.เมือง
4. ภาคใต้ (เลือก จ.ระนอง)	สภาองค์กรชุมชนตำบลละอุ่นเหนือ อ.ละอุ่น องค์การบริหารส่วนตำบลละอุ่นเหนือ อ.ละอุ่น สภาองค์กรชุมชนตำบลลำเลียง อ.กระบุรี เทศบาลตำบลลำเลียง อ.กระบุรี
5. ภาคกรุงเทพฯปริมณฑลและตะวันออก (เลือก จ.กรุงเทพมหานคร)	สภาองค์กรชุมชนเขตพญาไท เขตพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร สภาองค์กรชุมชนเขตมีนบุรี เขตมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้เขียนได้ทำการวิเคราะห์ผ่านการผนวกรวมข้อมูลโดยการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Induction) โดยการสร้างข้อสรุปทั่วไปที่แสดงความเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรโดยใช้กรณีหรือแหล่งข้อมูลเฉพาะจำนวนหนึ่งเป็นหลักแล้วกล่าวอ้างความจริงทั่วไปขึ้นจากความจริงเฉพาะของข้อมูลชุดดังกล่าว (สุภางค์ จันทวานิช, 2552) เพื่อเชื่อมโยงกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมผ่านทางเอกสารและผลการวิจัยต่าง ๆ

ผลการวิจัย

ตั้งแต่พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 มีผลบังคับใช้จนถึงปัจจุบัน ผลการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนมีจำนวนเพิ่มขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากข้อมูลที่ได้รวบรวมจำนวนของสภาองค์กรชุมชนจำนวนองค์กรชุมชนที่จัดตั้ง และจำนวนสมาชิกสภาองค์กรชุมชน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนสภาองค์กรชุมชน/ องค์กรชุมชนที่จัดแจ้ง/ สมาชิกสภาองค์กรชุมชน

ภาค	จำนวน อปท.	สภาองค์กรชุมชนที่จัดตั้ง					กลุ่ม/ องค์กร ที่จัดแจ้ง	สมาชิก สภาองค์กร ชุมชน
		2551	2552	2553	2554	รวม		
1. ตอ.เฉียงเหนือ	2,968	324	169	224	91	808	12,284	22,265
2. กลาง / ตะวันตก	1,456	223	136	169	42	528	7,905	11,621
3. ไต้	1,264	190	99	127	37	416	5,760	9,060
4. เหนือ	1,474	198	18	114	76	330	9,300	9,218
5. กทม.ปริมณฑล /	814	140	71	54	62	265	6,303	7,850
รวม	7,976	1,075	493	688	308	2,564	41,552	60,014

ที่มา: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน, 2554)

สภาองค์กรชุมชน “เป็นพื้นที่ของกลุ่มองค์กรชุมชนในการขับเคลื่อนเจตจำนงร่วมกัน” ซึ่งการรวมกลุ่มที่มีลักษณะของการเป็นพื้นที่ของกลุ่มองค์กรชุมชนในการขับเคลื่อนเจตจำนงร่วมกันดังกล่าวนี้ไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ในสังคมไทย เพราะการรวมกลุ่มกันดังกล่าวเกิดขึ้นจากความเข้มแข็งของกลุ่มองค์กรชุมชนที่มีการรวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการมาก่อนที่จะมีพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชนอยู่แล้วในลักษณะของสภาชาวบ้าน ซึ่งจากบทเรียนที่เข้มแข็งของชุมชนเหล่านี้จึงเป็นต้นแบบของการที่คนในชุมชนลุกขึ้นมาบริหารจัดการกันเอง และเรียนรู้ที่จะกำหนดแผนทิศทางการพัฒนาของชุมชนที่สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชนและเกิดการแก้ไขปัญหาอย่างตรงประเด็นโดยไม่จำเป็นต้องรออนุญาตของหน่วยงานของรัฐเพียงอย่างเดียว ในขณะที่พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 นับว่าเป็นเครื่องมือทางกฎหมายที่ให้การรับรองกลุ่มองค์กรชุมชนในการจัดแจ้งเพื่อจัดตั้งเป็นสภาองค์กรชุมชนให้มีสถานะทางกฎหมาย โดยมีเจตนารมณ์ที่จะให้สภาองค์กรชุมชนเป็นพื้นที่ของกลุ่มองค์กรชุมชนในการขับเคลื่อนเจตจำนงร่วมกัน มีการเปิดโอกาสให้พูดคุยแลกเปลี่ยนและการปรึกษาหารือร่วมกันอย่างไม่เป็นทางการ โดยการวางแผนของการพัฒนาชุมชนร่วมกันและสร้างประเด็นให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน อันจะนำไปสู่การผลักดันเจตจำนงร่วมกันเข้าสู่แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเชื่อมโยงสู่กระบวนการจัดทำนโยบายสาธารณะ

ผลจากการศึกษานี้ผู้เขียนพยายามชี้ให้เห็นถึงแรงผลักดันที่ทำให้เกิดพลังของแนวคิดที่นำไปสู่การเกิดขึ้นของสภาองค์กรชุมชนในสังคมไทย ทั้งนี้ผู้เขียนได้ทำการวิเคราะห์แล้วสรุปว่ามีสาเหตุที่สำคัญอย่างน้อย 5 ประการด้วยกันที่เป็นเหตุปัจจัยให้นำไปสู่การผลักดันแนวคิดของการมีสภาองค์กรชุมชนขึ้นอันได้แก่เหตุผลดังต่อไปนี้

1. ชุมชนแสวงหาเครื่องมือเพื่อต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า ปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยเฉพาะด้านโครงสร้างของอำนาจ โครงสร้างของรายได้ โครงสร้างของระบบภาษีและการกระจายการถือครองที่ดิน เป็นปัญหาความลึกลับที่ใน

ระบบโครงสร้างของสังคมไทยและสะสมเรื้อรังมาอย่างยาวนานควบคู่ไปกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ส่งผลให้วิถีชีวิตและคุณค่าที่มีอยู่ในชุมชนได้รับการบั่นทอนและสูญเสียอำนาจในการจัดการทรัพยากรที่เคยมีอยู่ในชุมชน ทำให้วาทกรรมของ “ชุมชนเข้มแข็ง” เป็นเพียงมายาคติที่ถูกกดทับจากอำนาจรัฐและอำนาจทุนในเชิงโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและในทางกฎหมาย ภายใต้วาทกรรมของ “การพัฒนา” กระแสหลัก ซึ่งจากความขัดแย้งเชิงโครงสร้างที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นเป็นผลให้ชาวบ้านเกิดความพยายามในพัฒนาวาทกรรมของความเป็นชุมชนขึ้นมาใหม่ภายใต้รูปแบบของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มหรือองค์กรชุมชนต่าง ๆ โดยชี้ให้เห็นถึงพลังและความพร้อมที่จะแสดงทั้งวาทกรรมและควมมีตัวตนลักษณะใหม่ ๆ ในพื้นที่ทางสังคมและการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประชาสังคมมากยิ่งขึ้น

2. กฎหมายให้การรองรับต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ ในช่วงหลังปี 2535 เป็นต้นมา พลวัตของการมีส่วนร่วมของประชาชนเริ่มมีความตื่นตัวในการปฏิรูประบบสังคมและการเมืองไทย โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามและตรวจสอบการทำงานหน่วยงานราชการ ประกอบการสร้างแนวคิดในเรื่องของธรรมาภิบาลและการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นได้เป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลถึงการศึกษาวิจัยในแวดวงวิชาการและยึดโยงจนนำไปสู่กระบวนการทางกฎหมายมีการกำหนดถึงการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น จนเกิดเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนขึ้นเมื่อปี 2540 ส่งผลให้มีองค์กรอิสระต่าง ๆ และการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมที่รองรับถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนรวมถึงการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจรัฐ ซึ่งเป็นการต่อยอดแนวคิดเกี่ยวกับการกระบวนกรทางกฎหมายของไทยที่สังคมเริ่มให้ความสำคัญกับการร่างกฎหมายเพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม ต่างจากเดิมที่แนวคิดในการร่างกฎหมายนั้นมีขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือให้กับอำนาจรัฐในการบังคับใช้แก่ประชาชนและเพื่อสร้างความชอบธรรมในการครอบงำสังคมสู่ความเป็นรัฐชาติสมัยใหม่

นอกจากการที่กฎหมายให้การรองรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐผ่านทางช่องทางต่าง ๆ เนื้อหาของรัฐธรรมนูญปี 2550 โดยเฉพาะในมาตรา 66 และ 67 ได้ให้การรับรองถึงสิทธิของชุมชนในการรวมกลุ่มกันของชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนการรับรองถึงสิทธิของชุมชนในการเรียกร้องเพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจของหน่วยงานราชการได้อย่างถูกต้องและชอบธรรม ดังนั้นแล้วภายใต้บริบทของสังคมที่กฎหมายเอื้อต่อการเข้ามามีบทบาทของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อกระบวนการรวมกลุ่มกันของประชาชนอย่างตื่นตัวเพื่อที่จะแสดงออกถึงความรู้สึกถึงเป็นเจ้าของอำนาจในการปกครองตนเองผ่านทางพื้นที่ทางการเมืองภายใต้บรรยากาศที่สังคมเปิดกว้างให้ หลังจากสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจากที่เคยถูกกดทับมาโดยตลอดให้นำมาสู่การได้รับการผ่อนคลายให้มีโอกาสที่จะใกล้ชิดและเข้าถึงอำนาจทางการเมืองได้มากกว่าเดิม

3. ความบกพร่องของระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบอบประชาธิปไตยเมื่อ 24 มิถุนายน 2475 นับเป็นเวลาผ่านมารวม 80 ปี มีการทำรัฐประหารมาแล้ว 12 ครั้ง โดยมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญมาแล้ว 18 ฉบับ และมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติรวมถึง 10 ฉบับแล้ว ทว่าผลของการนำพาประเทศที่มีทิศทางมุ่งเน้นไปสู่การพัฒนากระแสหลักทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ที่ผ่านมานั้นก่อให้เกิดความขัดแย้งของ

ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างกลุ่มพลังหลักในสังคมโดยเฉพาะกลุ่มทหาร กลุ่มทุน กลุ่มนักการเมือง และข้าราชการ อันเป็นการบ่งชี้ถึงจุดอ่อนที่สำคัญของวัฒนธรรมทางการเมืองในสังคมไทยที่มีลักษณะอำนาจนิยมพึ่งพาระบอบอุปถัมภ์และการปกครองที่มีลักษณะแบบรวมศูนย์อำนาจได้อย่างชัดเจน ดังนั้นการเติบโตของขบวนการชุมนุมชนในประเทศไทยโดยเฉพาะพัฒนาการขององค์กรชุมชนในสถานะของ “สภาองค์กรชุมชน” จึงแสดงถึงการที่ระบบประชาธิปไตยต้องนำมาทบทวนสู่การขยายพื้นที่ทางการเมืองให้มากกว่าการเลือกตั้งตัวแทนในแบบที่เป็นอยู่เดิมและสะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวของระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนฝากความหวังไว้กับผู้แทน

4. ข้อจำกัดของหน่วยงานราชการโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ ปัญหาของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของไทยที่สำคัญ นั่นคือ อำนาจที่ถูกกระจายไปมักกระจุกตัวอยู่ที่ตัวองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยอยู่ในมือของผู้บริหารท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่และยังไม่ตกถึงมือของประชาชนหรือตัวชุมชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ท้องถิ่นเองก็ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับสถานะทางการคลังที่ต้องพึ่งพางบประมาณจากรัฐเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจากผลการศึกษาคั้งนี้ผู้เขียนพบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นทางการสูงและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลที่รัดกุมในข้อจำกัดของกฎระเบียบ อีกทั้งกำลังถูกรอบง้ออย่างเนบเนียนจากหน่วยงานของรัฐ ประกอบกับสภาพของท้องถิ่นก็ไม่มีอำนาจและไม่มีความเข้มแข็งพอที่จะตรวจสอบและถ่วงดุลฝ่ายบริหารได้ จึงทำให้แผนพัฒนาของท้องถิ่นมักถูกกำหนดจากตัวผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่ประชาชนมีส่วนร่วมแค่เพียงในเชิงรูปแบบเท่านั้นโดยเฉพาะแผนพัฒนาที่พบมักเป็นแผนพัฒนาที่เกี่ยวกับการจัดโครงสร้างขั้นพื้นฐานเป็นสำคัญ

5. บทเรียนจากการเติบโตของภาคประชาสังคมในการเข้ามามีบทบาทต่อการเสริมสร้างกระบวนการทางการเมืองภาคพลเมือง กล่าวคือ บทเรียนจากการที่ประชาชนประสบปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่บีบรัดให้ประชาชนต้องลุกขึ้นมาต่อสู้ด้วยตัวของประชาชนเองโดยไม่ต้องรอหน่วยงานรัฐและนักการเมือง ประกอบกับการที่รัฐธรรมนูญเปิดโอกาสให้เอื้อต่อการมีส่วนร่วมและการรับรองเกี่ยวกับสิทธิของชุมชนในการดูแลตนเอง ตลอดจนสถานะทางการเมืองและสังคมที่เปิดทางให้ภาคส่วนต่าง ๆ ได้เข้ามามีบทบาทในการปฏิรูปประเทศ เหล่านี้จึงเป็นเหตุจำเป็นที่ประชาชนจะรื้อฟื้นคืนอำนาจจากที่เคยผูกขาดจากภาครัฐมาโดยตลอด ทั้งนี้ได้อาศัยพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 ในฐานะที่เป็นกฎหมายรองรับบทบัญญัติในมาตรา 66 และ 67 ของรัฐธรรมนูญปี 2550 มาเป็นเครื่องมือในการรื้อฟื้นคืนอำนาจในการบริหารจัดการตนเองโดยมีเจตนาให้ชาวบ้านมีการรวมกลุ่มกันในชุมชนแล้วสามารถใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการต่อสู้กับอำนาจที่ไม่ชอบธรรม เพื่อลดการพึ่งพาจากภายนอกแล้วหันกลับมาบริหารจัดการตนเองเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังมีขบวนการชุมนุมอีกจำนวนมากที่เป็นฐานในการขับเคลื่อนการดำเนินงานและการผลักดันแนวคิดของสภาองค์กรชุมชน เช่น เครือข่ายป่าชุมชน สภาผู้นำชุมชน แผนแม่บทชุมชนสี่ภาค เกษตรผสมผสาน กลุ่มอาชีพ และองค์กรสาธารณะประโยชน์ต่าง ๆ โดยมีองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) นักวิชาการ สถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ องค์กรสื่อ รวมถึงองค์กรภาคเอกชนได้มีบทบาทสำคัญในการนำเอาประเด็นปัญหาสู่การอภิปรายในเวทีสาธารณะ

โดยเฉพาะในด้านของการประสานงานร่วมกันระหว่างสภาองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้เขียนได้ออกแบบแนวทางในการวิเคราะห์ออกเป็น 2 แนวทาง

ด้วยกัน คือ **แนวทางแรก** เป็นการศึกษาวิเคราะห์ในเชิงโครงสร้างหรือในเชิงตัวบทกฎหมาย โดยการเปรียบเทียบบทบาทภารกิจหรืออำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมายหรือกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วน **แนวทางที่สอง** เป็นการศึกษาวิเคราะห์ในเชิงปฏิบัติ ซึ่งผู้เขียนได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม จากวิธีการสัมภาษณ์และการเข้าร่วมสังเกตการณ์ในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม ตลอดจนการเก็บรายละเอียดในประเด็นต่าง ๆ จากการเข้าร่วมประชุมสัมมนาในประเด็นหรือหัวข้อที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลจากการศึกษาปรากฏว่า

1. การประสานงานร่วมกันระหว่างสภาองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเชิงโครงสร้างนั้น พบว่า หากศึกษาบทบาทภารกิจของสภาองค์กรชุมชนในเนื้อหาของตัวบทกฎหมายแล้วไม่ได้ทำให้เกิดการทับซ้อนกับอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่เดิมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่อย่างใด ทั้งนี้ภารกิจในปัจจุบันก็ไม่ได้ทำให้บทบาทภารกิจของสภาองค์กรชุมชนเกิดความขัดแย้งหรือทับซ้อนกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่เดิมแต่อย่างใด อีกทั้งกฎหมายก็ไม่ได้ระบุให้สภาองค์กรชุมชนมีอำนาจเพียงพอที่จะตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในทางกลับกันสภาองค์กรชุมชนมีบทบาทเป็น “เครื่องมือ” ในการริเริ่มขยายพื้นที่ทางการเมืองของประชาชนและการสนับสนุนภาระงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการสะท้อนปัญหา รวมถึงความต้องการของประชาชนต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะตามรัฐธรรมนูญ

2. การประสานงานร่วมกันระหว่างสภาองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเชิงปฏิบัตินั้น จากผลการศึกษาพบว่า

- ยังขาดความร่วมมือและขาดการทำความเข้าใจระหว่างกันเกี่ยวกับบทบาทภารกิจของสภาองค์กรชุมชนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับทราบ

- บรรยากาศทางการเมืองภายในท้องถิ่นที่มีทั้งนักการเมืองในระดับท้องถิ่นและนักการเมืองในระดับชาติที่กำลังเล็งเห็นถึงการรักษาสถานะเสียงของตนโดยพยายามเข้ามามีบทบาทและเข้ามาคลุกคลีกับกิจกรรมและแกนนำของสภาองค์กรชุมชน

- ทศนคติที่เกิดจากการที่ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมองว่าสภาองค์กรชุมชนจะมาตรวจสอบการทำงานของท้องถิ่น จะเข้ามามีส่วนแบ่งในการจัดสรรงบประมาณ การเกรงว่าจะมีอำนาจหน้าที่ที่ซ้ำซ้อนกัน มองว่ายังขาดความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของตนเอง การดำเนินกิจกรรมของสภาองค์กรยังไม่มีความมั่นคงเป็นที่ยอมรับ มองว่าเป็นการรวมกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นมาโดยไม่เป็นธรรมชาติ การเป็นแหล่งพักของผู้สมัครที่ออกห่างจากการเลือกตั้ง ท้องถิ่นคิดว่าท้องถิ่นเองก็ทำงานดีอยู่แล้ว การเกรงว่าจะเป็นเครื่องมือของนักการเมืองท้องถิ่นและนักการเมืองระดับชาติ และมองว่าสภาองค์กรชุมชนเป็นเครื่องมือของคู่แข่งทางการเมืองที่จะมาแย่งฐานคะแนนเสียงไปจากตน

- ทำให้ประชาชนเกิดความสับสนในบทบาทภารกิจและหน้าที่ของทั้งสององค์กรและขาดความเข้าใจถึงรายละเอียดและเป้าหมายที่แท้จริงของสภาองค์กรชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จนเกิดความเบื่อหน่ายและไม่อยากเข้าไปมีส่วนร่วม

- การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นทางการสูงซึ่งยังยึดโยงอยู่กับกฎระเบียบและข้อบังคับของหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลหลายส่วนจนทำให้ไม่สามารถเข้าถึงปัญหาของชาวบ้าน และชุมชนได้ เป็นเหตุให้ยังเป็นการตอกย้ำปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนให้มีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น

แนวทางในการประสานงานร่วมกันระหว่างสภาองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้น จากการที่ทั้งสององค์กรมีบทบาทสำคัญในการแสดงออกถึงเจตจำนงของประชาชนที่มีผลต่อการ กำหนดทิศทางของแผนพัฒนาฯร่วมกันในพื้นที่ ดังนั้นการคัดกรองและการบูรณาการแผนในชุมชน ท้องถิ่นนั้นจึงเป็นประเด็นสำคัญที่ทั้งสององค์กรต้องประสานงานร่วมกัน โดยเฉพาะองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะจะต้องลดความเป็นราชการ ของหน่วยงานลง เพื่อให้เข้าถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนและหันมามีบทบาทในการเป็น องค์กรทางสังคมที่เน้นการดำเนินงานโดยอาศัยความร่วมมือจากประชาชน สภาองค์กรชุมชน กลุ่ม องค์กรชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ซึ่งจากผลการศึกษาในครั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่าการนำแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนไปปฏิบัติในกระบวนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละแห่งนั้น มักที่ จะเน้นและเข้าใจกันเพียงแค่การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญที่มักจะทำให้กระบวนการมีส่วนร่วมเหล่านั้นกลายเป็นการมีส่วนร่วมเฉพาะในเชิง รูปแบบเท่านั้นทำให้ประชาชนมองว่าเป็นกิจกรรมที่อยู่ไกลตัวและเป็นกิจกรรมที่จำเป็นต้องให้ความ ร่วมมือ ไม่ว่าจะเป็นการทำประชาคมหรือกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ซึ่งจากบทสรุปตรงนี้ผู้เขียนมองว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือแม้กระทั่งหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐจะต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการ ทักษะและทัศนคติด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนเสียใหม่ กล่าวคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องเป็นฝ่ายที่เข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของชุมชนท้องถิ่น สภาองค์กรชุมชนและเครือข่ายภาค ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น แทนที่จะเน้นเพียงให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงอย่างเดียว

ส่วนประเด็นในเรื่องงบประมาณของสภาองค์กรชุมชนนั้น สืบเนื่องจากสภาองค์กรชุมชนได้รับ งบประมาณสนับสนุนตามหลักการผ่านทางสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) จึงทำให้ สภาองค์กรชุมชนไม่มีงบประมาณเป็นของตนเองโดยตรง อันเป็นปัญหาในการดำเนินงานของสภา องค์กรชุมชนหลายแห่ง และหากขาดการประสานงานที่ดีกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่แล้วก็ มักไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณแต่อย่างใด เพราะจากการศึกษาพบว่าแม้กฎหมายจะระบุให้ ท้องถิ่นอาจให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของสภาองค์กรชุมชนแล้วก็ตาม ทว่าในทาง ปฏิบัตินั้นท้องถิ่นส่วนมากไม่กล้าที่จะตัดสินใจในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้แก่สภาองค์กร ชุมชนแต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะข้อจำกัดด้านการคลังและเกรงว่าจะผิดต่อระเบียบหรือกฎเกณฑ์จาก หน่วยงานที่กำกับดูแลจึงปฏิเสธที่จะให้งบประมาณสนับสนุนแก่สภาองค์กรชุมชน ซึ่งเป็นการมองข้าม โครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนไปอย่างน่าเสียดาย ดังกล่าวนี้นำไปสู่การเรียนรู้แก่สภาองค์กรชุมชนหลายแห่งที่พยายามแสวงหาช่องทางความร่วมมือและขอรับ การสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรอื่น ๆ นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือกองทุน สนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (สสส.) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) องค์กร พัฒนาเอกชน (NGOs) สภาพัฒนาการเมือง (สพม.) ภาคเอกชนและหน่วยงานภาครัฐ หรือแม้แต่การ พยายามระดมทุนกันขึ้นมาเองผ่านการเรียกรายเงินและกิจกรรมรับบริจาคต่าง ๆ

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับการประสานงานร่วมกันระหว่างสภาองค์กรชุมชนกับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น จากผลการศึกษาเกี่ยวกับบริบทโดยทั่วไปของพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาและจากผล

การศึกษาที่เกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่สำคัญในการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนในแต่ละพื้นที่ที่ผู้เขียนเข้าไปทำการศึกษาในครั้งนี้ ทำให้สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ภาพรวมของสภาองค์กรชุมชนในแต่ละแห่งโดยสรุปผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปผลการวิเคราะห์ภาพรวมของสภาองค์กรชุมชนที่ใช้ในการศึกษา

สภาองค์กรชุมชน	ความร่วมมือกับอปท.	ศักยภาพของแกนนำ	ศักยภาพขององค์กรชุมชน	การมีส่วนร่วมของประชาชน	การเมืองเข้ามาแทรกแซง	การขับเคลื่อนสภา
1) ชมพู	✓	✓	✓	✓	-	✓
2) วังยาง	-	-	✓	-	✓	-
3) ทมอ	-	-	✓	-	✓	-
4) บ้านไทร	✓	-	-	-	✓	-
5) โพธิ์เก้าต้น	-	✓	-	-	✓	-
6) ลำเลียง	-	✓	✓	-	-	✓
7) ละอูนเหนือ	-	-	-	-	✓	✓
8) บางขันหมาก	-	✓	-	✓	-	-
9) พญาไท	✓	✓	-	-	-	✓
10) มินบุรี	-	✓	✓	-	✓	✓

จากตารางที่ 3 จะพบว่า ลักษณะเด่นที่สำคัญของสภาองค์กรชุมชนนั้น มี 3 ประการด้วยกัน คือ **ประการแรก** สภาองค์กรชุมชนมีแกนนำที่มีศักยภาพ ทั้งนี้เนื่องจากแกนนำของสภาองค์กรชุมชนได้มีการถอดบทเรียนจากประสบการณ์ทำงานในพื้นที่และการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้กับกลุ่มเครือข่ายนอกพื้นที่อย่างต่อเนื่อง **ประการที่สอง** ศักยภาพขององค์กรชุมชน โดยเฉพาะพื้นที่ที่เกิดจากฐานของชาวบ้านร่วมกันจัดตั้งขึ้นมาเองเพื่อต้องการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน **และประการที่สาม** แนวทางในการขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชนที่ยังขาดทิศทางการที่แน่นอน

ส่วนจุดอ่อนที่สำคัญของสภาองค์กรชุมชนในภาพรวมนั้น ผลจากการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ 3 ประการด้วยกันคือ **ประการแรก** สภาองค์กรชุมชนยังขาดการประสานความร่วมมือกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ **ประการที่สอง** สภาองค์กรชุมชนยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ **และประการที่สาม** สภาองค์กรชุมชนกำลังเป็นเป้าหมายของการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติเข้ามาแทรกแซงในรูปแบบที่หลากหลาย

นอกจากนี้ หากนำรูปแบบการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนกับคุณภาพและการยอมรับการตัดสินใจจากสาธารณชนมาวิเคราะห์ (อรรถัย ก๊กผล, 2553) สามารถอธิบายได้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่แสดงต่อสภาองค์กรชุมชนในภาพรวมนั้น ยังไม่อยู่ในระดับที่อำนาจของภาคประชาชนมีความเข้มข้นในการตัดสินใจอย่างเพียงพอและยังไม่เป็นหลักประกันที่ทำให้เกิดความไว้วางใจต่อสาธารณะอย่างเท่าที่ควร กล่าวคือ ประชาชนยังอยู่ในระดับ

ของการเป็นผู้ให้ข้อมูล (Inform) และการปรึกษาหารือเพื่อรับฟังความคิดเห็นในเบื้องต้นเท่านั้น (Consult) ทั้งนี้มีลักษณะที่สำคัญ 4 ประการด้วยกัน คือ

ประการแรก การมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านทางสภาองค์กรชุมชนยังไม่ได้มีการเชื่อมโยงระหว่างการเสริมพลังอำนาจของประชาชน (Empowerment) ให้สอดคล้องไปกับการที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง (Involvement) เนื่องจากอิทธิพลของการเสริมพลังอำนาจประชาชนยังไม่สามารถผลักดันให้ประชาชนหรือชาวบ้านในพื้นที่ ได้มีโอกาสเข้ามาร่วมรับผิดชอบและร่วมจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นต่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานในการบริการสาธารณะได้

ประการที่สอง กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนยังไม่มีเชื่อมโยงระหว่างการปรึกษาหารือ (Consultation) กับการเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง (Involvement) เพราะไม่มีบทบาทเพียงพอที่จะผลักดันแผนพัฒนาของสภาองค์กรชุมชนเข้าสู่แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประการที่สาม ความเชื่อมโยงระหว่างการปรึกษาหารือ (Consultation) กับการร่วมมือ (Collaboration) ในรูปคณะกรรมการที่มีภาคประชาชนเป็นองค์ประกอบยังไม่ส่งผลที่เพียงพอต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติได้อย่างแท้จริง

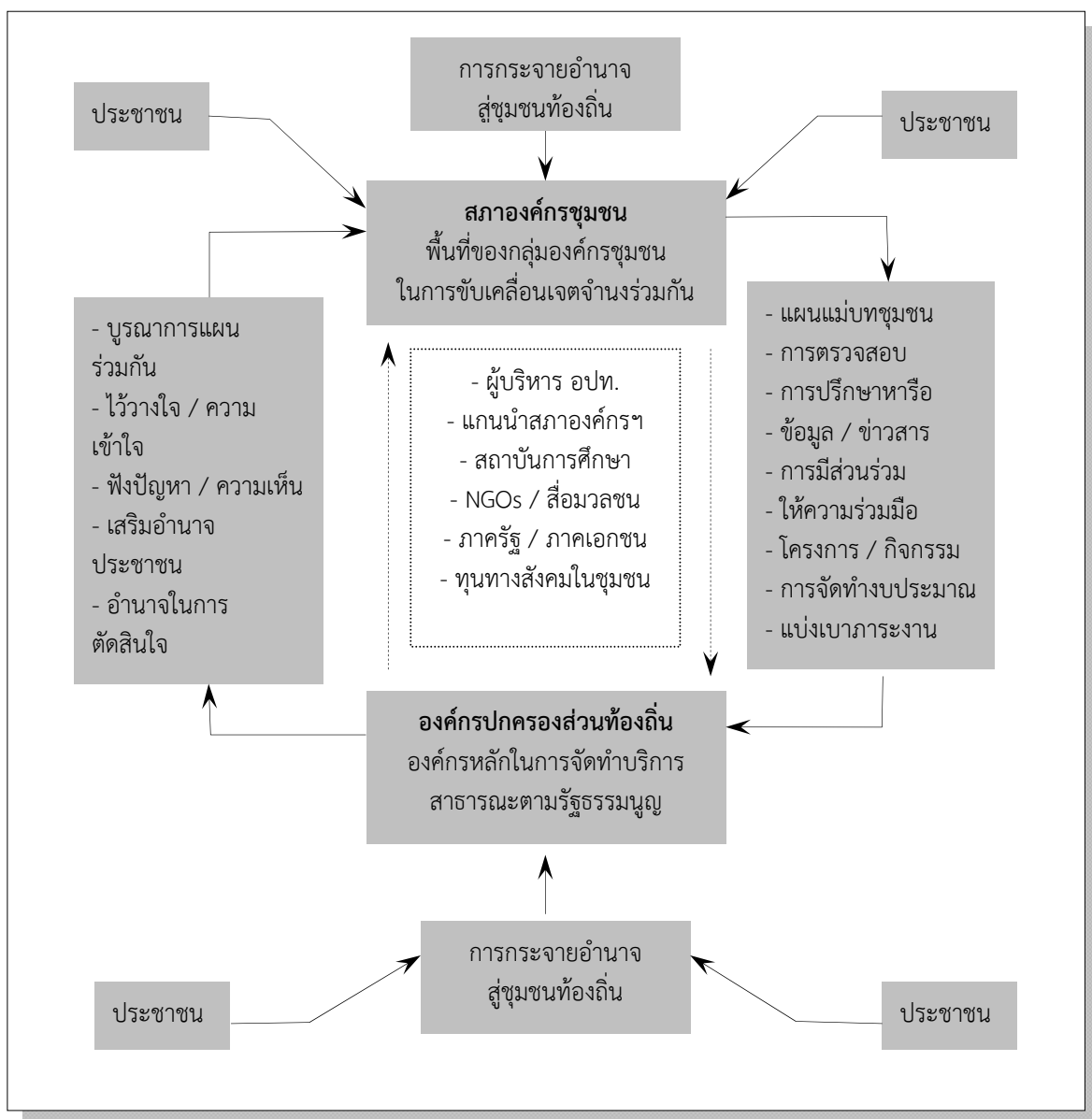
ประการที่สี่ การมีส่วนร่วมของประชาชนยังไม่เกิดความเชื่อมโยงระหว่างความร่วมมือ (Collaboration) กับการเสริมอำนาจประชาชน (Empowerment) เพราะยังไม่เกื้อหนุนให้เกิดความไว้วางใจต่อสาธารณะ (Public Trust) ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงยังไม่เข้าสู่ระดับของการร่วมกันกำหนดนโยบายและการจัดทำบริการสาธารณะที่ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจอย่างแท้จริง

ดังนั้น หากเป็นการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตามกฎหมายเพียงอย่างเดียวจึงไม่ใช่หลักประกันของการเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งแต่อย่างใด หากแต่เป็นเพียง “เครื่องมือ” ให้กับกลุ่มองค์กรชุมชนต่าง ๆ ได้มีพื้นที่ในการร่วมกันกำหนดทิศทางการพัฒนาตามความต้องการและแนวทางการแก้ไขปัญหาของแต่ละพื้นที่ การเกิดขึ้นของสภาองค์กรชุมชนจึงยังไม่ใช่หลักประกันของการพัฒนาไปสู่ความเป็นชุมชนที่เข้มแข็งอย่างเข้มข้นภายใต้แนวคิดการปกครองตนเองของประชาชน ทั้งนี้สภาองค์กรชุมชนเป็นลักษณะของการรวมกลุ่มองค์กรชุมชนที่มีความหลากหลายที่ยังมีความเงื่อนงำของเงื่อนไขความขัดแย้งทางชนชั้นและที่สำคัญคือสภาองค์กรชุมชนเกิดขึ้นมาภายใต้เบื้องหลังของแรงสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและกลุ่มชนชั้นนำทางความคิดในสังคมบางกลุ่ม อย่างไรก็ตามอย่างน้อยสภาองค์กรชุมชนก็ยังถือเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่พยายามผลักดันและเปิดพื้นที่ให้ประเด็นปัญหาได้เข้ามาสู่กระบวนการแก้ไขและการแสดงออกบนพื้นที่ของขบวนการเคลื่อนไหวภาคประชาชนผ่านการรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่าย ซึ่งบ่งชี้ให้เห็นถึงการปรับตัวของบรรยากาศทางกระบวนการต่อสู้ในเชิงโครงสร้างในรูปแบบใหม่ภายใต้พื้นที่และโอกาสทางการเมืองโดยเน้นการสร้างจุดร่วมกับองค์กรที่หลากหลายจากภายนอกเพื่อพยายามหาทางออกของความขัดแย้งมากกว่าการมุ่งถอนรากถอนโคนโดยขบวนการเคลื่อนไหวที่ใช้ร่างกาย แรงใจ และระยะเวลาในการต่อรองเพื่อกดดันกับรัฐในรูปแบบมือบหรือการเรียกร้องบนท้องถนน ดังนั้น สภาองค์กรชุมชนจึงเป็นทางเลือกหนึ่งของภาคประชาชนและการกระจายอำนาจสู่ชุมชนท้องถิ่น และสามารถสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านทางสภาองค์กรชุมชนในปัจจุบันนั้นยังมีระยะห่างจากแนวคิดของความเป็นประชาธิปไตยทางตรง

ผลจากการศึกษาครั้งนี้ ยังพบอีกว่าสถานะของสภาองค์กรชุมชนถูกลดทอนจากกระทรวงมหาดไทยที่ได้ออกระเบียบว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์ประสานงานองค์การชุมชน พ.ศ. 2551 ระบุ ให้มีศูนย์

ประสานงานองค์การชุมชน (ศอช.) ซึ่งมีทั้งระดับตำบล (ศอช.ต.) ระดับอำเภอ (ศอช.อ.) และระดับจังหวัด (ศอช.จ.) โดยมีภารกิจในรูปแบบเดียวกันกับสภาองค์กรชุมชน ทั้งนี้มีคณะกรรมการกลางโดยตำแหน่งประกอบด้วยข้าราชการระดับสูงในกระทรวงมหาดไทยเป็นส่วนใหญ่โดยมีความพยายามในการรักษาฐานของมวลชนในระดับกลุ่มองค์กรชุมชนและในระดับหมู่บ้านไว้

ทั้งนี้ ในการศึกษาถึงแนวทางในการประสานงานร่วมกันระหว่างสภาองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ผู้เขียนได้ทำการวิเคราะห์และรวบรวมแนวทางในการเสริมสร้างความร่วมมือกัน รวมถึงหลักการที่ควรจะเป็นในทางปฏิบัติ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การประสานงานร่วมกันระหว่างสภาองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากภาพที่ 1 จะเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสภาองค์กรชุมชนต่างเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญต่อการรองรับหลักการกระจายอำนาจสู่ชุมชนท้องถิ่นและการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญ ซึ่งแนวทางในการประสานงานร่วมกันระหว่างสภาองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น แต่ละภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในบริบทของสังคมควรมีบทบาทสำคัญในการนำเอาประเด็นปัญหาสู่การอภิปรายในเวทีสาธารณะและการขับเคลื่อนในสังคม ภายใต้แนวคิดในการสร้างยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนเรื่องยาก ๆ ในสังคมให้สำเร็จลุล่วงตามแนวคิดสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ประเวศ วะสี) โดยอาศัยความร่วมมือระหว่าง (1) การสร้างความรู้ (2) การเคลื่อนไหวทางสังคม และ (3) การเมืองหรืออำนาจรัฐ ซึ่งทั้งสามส่วนนี้ต้องเชื่อมโยงสัมพันธ์กันและควรมีบทบาทที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

- **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** ควรมีบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนสภาองค์กรชุมชนในด้าน งบประมาณ สถานที่ บุคลากร เครื่องมืออุปกรณ์ ข้อมูล/ ข่าวสาร การสร้างความไว้วางใจ/ ความเข้าใจ การรับฟังปัญหา/ ความคิดเห็น การเสริมอำนาจประชาชน การให้อำนาจในการตัดสินใจ ตลอดจนการบูรณาการแผนพัฒนาท้องถิ่นกับสภาองค์กรชุมชนร่วมกัน

- **สภาองค์กรชุมชน** ควรมีบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การเสนอแผนแม่บทชุมชน การร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน การปรึกษาหารือ การสนับสนุนข้อมูล/ ข่าวสาร การเข้าไปมีส่วนร่วม/ ให้ความร่วมมือ การเสนอโครงการ/ กิจกรรม การร่วมจัดทำงบประมาณ รวมถึงแบ่งเบาภาระงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะ

- **หน่วยงานอื่น ๆ** ได้แก่ สถาบันการศึกษา องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) องค์กรสื่อสารมวลชน องค์กรภาครัฐ และองค์กรภาคเอกชนต่าง ๆ ควรมีบทบาทในการเป็นตัวกลางในการประสานความร่วมมือและส่งเสริมสนับสนุน โดยการศึกษาวิจัย การส่งเสริมการรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่าย การจัดเวทีเสวนารับฟังความคิดเห็นและการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

ทั้งนี้ต้นทุนทางสังคม คือ การเป็นเครือญาติกัน ความรู้สึกเป็นเพื่อนบ้าน การมีประวัติศาสตร์ร่วมกัน ความสัมพันธ์ส่วนตัวของผู้นำชุมชน การมีวัฒนธรรมความเชื่อหรือแม้แต่การประกอบอาชีพที่คล้ายกัน มีบทบาทสำคัญในการประสานงานร่วมกันระหว่างสภาองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกด้วย นอกจากนี้สิ่งที่ควรพิจารณาอย่างยิ่งคือการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อสภาองค์กรชุมชนนั้นจะมีนัยที่สำคัญที่เป็นการแสดงออกถึงการควบคุมทิศทางการพัฒนา การถูกกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด การอยู่ในภาวะของการพึ่งพางบประมาณจากภาครัฐและยังจะเป็นการเพิ่มปัญหาและความขัดแย้งต่อชุมชนท้องถิ่นเหมือนกับที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำลังประสบอยู่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นกัน ดังนั้นการพัฒนาศักยภาพของสภาองค์กรชุมชนที่เข้มแข็งจึงขึ้นอยู่กับที่สภาองค์กรชุมชนมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองและการส่งเสริมให้ประชาชนและองค์กรชุมชนสามารถปกครองตนเองได้เป็นสำคัญ

อภิปรายผล

สภาองค์กรชุมชน “เป็นพื้นที่ของกลุ่มองค์กรชุมชนในการขับเคลื่อนเจตจำนงร่วมกัน” และเป็นลักษณะการรวมกลุ่มที่รองรับการรื้อฟื้นอำนาจของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการตนเองผ่านมิติของ

ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ ส่วนพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 นับเป็นกลไกที่มีบทบาทในการรองรับกับการรวมกลุ่มขององค์กรชุมชนต่าง ๆ ให้มีสถานะตามกฎหมาย ซึ่งเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนขบวนการสภาองค์กรชุมชนทั้งในระดับพื้นที่และในระดับเครือข่าย

การประสานงานร่วมกันระหว่างสภาองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่โดยภาพรวมนั้น นับว่ายังมีลักษณะของการที่ต่างคนต่างทำซึ่งยังไม่ส่งผลต่อการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กร การขาดความร่วมมือและขาดความเข้าใจอันดีต่อกัน ผู้นำมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกัน จึงส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาศักยภาพของสภาองค์กรชุมชนอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ ทำให้การประสานงานร่วมกันระหว่างสภาองค์กรชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่เกิดความไว้วางใจต่อกันและเป็นเหตุให้เกิดการหวาดระแวงต่อกัน ผลกระทบทั้งหมดจึงตกไปอยู่ที่ทิศทางของการพัฒนาในชุมชนท้องถิ่นที่ยังขาดมิติของแผนการพัฒนาในเชิงบูรณาการนั่นเอง ซึ่งโดยสรุปแล้วจะเห็นว่า การพัฒนาการเมืองภาคประชาชนโดยใช้สภาองค์กรชุมชนเป็นฐานของการขับเคลื่อนนั้นภายใต้การขับเคลื่อนของตัวขบวนการองค์กรชุมชนต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามที่จะผลักดันให้อำนาจของประชาชนได้เข้าใกล้แนวคิดประชาธิปไตยทางตรงมากยิ่งขึ้นในตัว แต่ในภาพรวมนั้นด้วยรากเหง้าทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลถึงโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยทำให้การเข้าใกล้ประชาธิปไตยแบบทางตรงในสังคมไทยโดยภาพรวมกลับเป็นเรื่องที่ลำบากยิ่ง ดังนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผ่านทางสภาองค์กรชุมชนจึงยังมีระยะห่างจากแนวคิดของประชาธิปไตยทางตรง

อย่างไรก็ตาม สภาองค์กรชุมชนก็ยังถือเป็นทางเลือกหนึ่งของกระบวนการกระจายอำนาจสู่ชุมชนท้องถิ่นในสังคมไทย เพราะหากสภาองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่มีการประสานความร่วมมือที่ดีต่อกัน โดยเฉพาะการบูรณาการแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแผนแม่บทชุมชนของสภาองค์กรชุมชนร่วมกันแล้วนั้น นอกจากจะทำให้เป็นการลดช่องว่างระหว่างชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว ยังถือเป็นช่องทางขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเข้าความต้องการของประชาชนให้นำไปสู่แนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ในฐานะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะตามรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ด้วยความที่ขบวนการสภาองค์กรชุมชนกำลังอยู่ในช่วงของการปรับทิศทางการขับเคลื่อนให้สอดคล้องกับฐานของขบวนการองค์กรชุมชนที่มีอยู่ จึงจำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาของการเรียนรู้ทั้งในเชิงทฤษฎี และในเชิงการปฏิบัติ โดยเฉพาะการจัดระบบความสัมพันธ์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น ๆ ในการประสานความร่วมมือระหว่างกัน ตลอดจนองค์ความรู้ทางวิชาการและพลังทางสังคมที่ต้องเข้ามาหนุนเสริมในการกำหนดทิศทางการขับเคลื่อนขบวนการสภาองค์กรชุมชน ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. สภาองค์กรชุมชนควรมีบทบาทสำคัญในการร่วมกำหนดแผนพัฒนาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำขึ้นและควรมีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานราชการอื่น ๆ ในขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเน้นบทบาทในการเป็นองค์กรภาคสังคมที่ทำงานร่วมกับกลุ่มองค์กรชุมชนและภาคประชาชนต่าง ๆ ในลักษณะของภาคีความร่วมมือ

2. การจัดระบบความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการประสานความร่วมมือหรือ การขอรับงบประมาณอุดหนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งจากองค์กรของรัฐและองค์กรภาคเอกชนนั้น สภาองค์กรชุมชนควรวางระยะห่างของความสัมพันธ์ดังกล่าวโดยพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของการ จัดตั้งสภาองค์กรชุมชนและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่นเป็นสำคัญ

3. สภาองค์กรชุมชนในพื้นที่ไม่ควรเน้นเพียงการทำกิจกรรมแบบเดิมในพื้นที่มากจนเกินไป เพราะอาจทำให้สภาองค์กรชุมชนเป็นเพียงองค์กรที่ตอบสนองต่อนโยบายของหน่วยงานในระดับบน มากจนเกินไป แต่ควรสร้างประเด็นใหม่ ๆ โดยดึงการมีส่วนร่วมของประชาชนและกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในพื้นที่อย่างครอบคลุมและสามารถเชื่อมโยงความร่วมมือกับขบวนการเครือข่ายอื่น ๆ อีกด้วย

4. สภาองค์กรชุมชนควรคงไว้ซึ่งการเป็นพื้นที่ในการปรึกษาหารือและการพูดคุยกันในประเด็น ต่าง ๆ ของประชาชนอย่างไม่เป็นทางการเพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงประเด็นปัญหาที่แท้จริงตลอดจนการ เป็นพื้นที่ที่สามารถส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเข้มข้น

5. สถาบันการศึกษาควรมีบทบาทในการเชื่อมโยงองค์ความรู้สู่ชุมชนท้องถิ่นผ่านกระบวนการ ศึกษาวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ในขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนด้านงบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ ข้อมูลข่าวสาร ฯลฯ แก่สภาองค์กรชุมชน นอกจากนี้สภาองค์กรชุมชนยังต้อง ทำงานเป็นเครือข่ายกับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง

6. การส่งเสริมเพื่อจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนควรเป็นไปตามความพร้อมของแต่ละพื้นที่ โดยที่ไม่ควร รีบเร่งเพื่อจัดตั้งเพียงเพื่อให้ครอบคลุมทุกพื้นที่เท่านั้น ซึ่งการส่งเสริมหรือสนับสนุนการจัดตั้งควร ดำเนินไปพร้อมกับการให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มองค์กรชุมชนและประชาชนในพื้นที่ อีกทั้งยังต้อง ทำความเข้าใจกับผู้นำท้องที่/ ท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ ในพื้นที่ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น บ้าน วัด โรงเรียน และสถานีนามัย เป็นต้น

7. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมของสภาองค์กร ชุมชน และควรเกิดขึ้นจากการที่ได้เล็งเห็นถึงบทบาทและความสำคัญของสภาองค์กรชุมชน แต่ไม่ควร ใช้กฎหมายบังคับให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องอุดหนุนค่าใช้จ่ายแก่สภาองค์กรชุมชน เพราะจะ ยิ่งเป็นมูลเหตุที่เพิ่มความขัดแย้งระหว่างกัน อีกทั้งยังมีนัยที่สำคัญที่แสดงออกถึงการพึ่งพาองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจนทำให้สภาองค์กรชุมชนอาจกลายเป็นเพียงองค์กรที่ตอบสนองต่อนโยบายของ หน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

บรรณานุกรม

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2554). **สภาองค์กรชุมชน**. สืบค้นจาก

http://www.codi.or.th/codi_sapa/pages/Login.aspx

สุภางค์ จันทวานิช. (2552). **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพฯ:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรทัย ก๊กผล. (2553). **การบริหารปกครองสาธารณะ (Public Governance) การบริหารรัฐกิจ**

ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

A STUDY OF CAUSAL RELATIONSHIP IN HUMAN RESOURCE MANAGEMENT OF
PRIMARY SCHOOL ADMINISTRATORS EFFECTING ADMINISTRATIVE EFFECTIVENESS
IN BASIC EDUCATION SCHOOL

กฤดีทรัพย์ เชื้อพันธ์¹ บุญเรือง ศรีเหรียญ² และจุไร โชคประสิทธิ์¹
Kritsub Chuaphan¹, Boonrueng Sriharun², and Jurai Chokprasit¹

¹หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

²หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อ
ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) เพื่อสร้างโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในการ
จัดการทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการวิเคราะห์เอกสารและแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและพัฒนารูปแบบ
การบริหารที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) และได้
พัฒนาขึ้นเป็นโมเดลลิสมัล (LISREL Model) โดยใช้ตัวแปรแฝง 5 ตัว ได้แก่ ด้านสมรรถนะหลัก ด้าน
สมรรถนะรอง ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ด้านประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
และตัวแปรสังเกตได้ 26 ตัวแปร ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 700 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลาย
ขั้นตอน (Multi-Stage Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการ
วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) และใช้โปรแกรมลิสมัล
Version 8.80 การวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุ (Causal Model) และตรวจสอบความสอดคล้องระหว่าง
รูปแบบตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

1) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และมีอายุ 56 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยของ
ด้านสมรรถนะหลักของผู้บริหาร ด้านสมรรถนะรองของผู้บริหาร เจตคติในการบริหาร และด้านการ
บริหารทรัพยากรมนุษย์ มีการปฏิบัติมาก ส่วนด้านประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการ
ปฏิบัติปานกลาง 2) ตัวแปรสังเกตได้ทุกด้าน มีการปฏิบัติสูงกว่าค่าเฉลี่ย และการแจกแจงของตัวแปรมี
ลักษณะเป็นโค้งแบบราบกว่าปกติ (Platy Kurtic) 3) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้

ที่ได้ศึกษา จำนวน 26 ตัวแปร พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด 371 คู่ มีค่าแตกต่างจากศูนย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 294 คู่ โดยตัวแปรที่มีความแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 165 คู่ ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปร ที่มีความแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จำนวน 18 คู่ สำหรับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 140 คู่ จากการศึกษายังพบอีกว่าตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก จำนวน 177 คู่ แสดงว่าตัวแปรมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรไปในทิศทางเดียวกัน และตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงลบ จำนวน 117 คู่ แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีขนาดของความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ระหว่าง 0.002 ถึง 1.000 และตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงลบ อยู่ระหว่าง 0.001 ถึง 0.958 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้งที่อยู่ในตัวแปรแฝงเดียวกันและตัวแปรแฝงต่างกันความสัมพันธ์ส่วนใหญ่มีนัยทางสถิติ ขนาดของความสัมพันธ์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นโมเดลเชิงสาเหตุในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเชิงสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (ค่าไค-สแควร์ = 527.19, อาศาคความเป็นอิสระ = 217, ค่า $p = 0.054$, GFI = 0.970, AGFI = 0.960, RMSEA = 0.048 และ CN = 306.50) ค่าพารามิเตอร์เมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรแฝงภายในมีความแปรเปลี่ยนโดยตรงกับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ABSTRACT

The aims of this research were 1) to study the effectiveness of administration of basic education school, 2) to study the relationship between human resource management of primary school administrators and the administrative effectiveness of basic education school, and 3) to create a causal relationship model of the human resource management of primary school administrators effecting administrative effectiveness in basic education school. The related documents, ideas, and other theories were analyzed. The effectiveness of the administration of the basic education school was developed by focus group. The LISREL model was developed by the use of 5 latent variables including core competencies, vice competence, human resource management, effectiveness of administration of basic education school, and 26 observed variables. The samples of this study consisted of 700 educational administrators under educational standard department selected by multi-stage sampling. The tool used to collect data was a questionnaire based on 5 levels of measurement. The statistics used to analyze data were percentage, mean (\bar{x}), and standard deviation (SD.). The analysis of causal model and the relationship between theory format and empirical evidence were evaluated by LISREL program version 8.80.

The results were as follows:

1. The majority of primary school administrators were male and aged 56 years old or above. The means of core competencies, vice competence, attitude of administration, and human resource management were high. The effectiveness of administration of basic education school was at moderate level.

2. Overall, observed variables had higher treatment than the mean. Furthermore, the distribution of the variables was a platykurtic curve.

3. Correlation coefficient analysis of the 26 observed variables and the relationship between 371 pairs of the variables were found that 294 pairs had significant difference at the level of .01. 165 pairs had significant difference at the level of .01. The relationship between 18 pairs of variables had significant difference at the level of .05. The relationship between 140 pairs of variables had no significant difference. In addition, the correlation coefficient of 177 pairs of variables had positive relationship. It indicated that they had the same direction. 117 pairs of variable had negative correlation. It meant that they did not have the same direction. The value of positive correlation ranged between 0.002 and 1.000 and the value of negative correlation ranged between 0.001 and 0.958. The relationship of all observed variables had statistical significance at moderate level.

4. The analysis of the relationship of causal linear modeling structure of human resource management of primary school administrators effecting administrative effectiveness in basic education school were related to empirical data (Chi-Square = 527.19, degree of freedom = 217, $p = 0.054$, GFI = 0.970, AGFI = 0.960, RMSEA = 0.048, and CN = 306.50). The metric parameters of causal influence between internal latent variables had direct change to the effectiveness of administration of basic education school.

คำสำคัญ

การจัดการทรัพยากรมนุษย์ ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความสำคัญของปัญหา

จากสภาวะการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ซึ่งรวมไปถึงกระแสการเปลี่ยนแปลงในอีกหลาย ๆ ด้าน ทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ดังกล่าว จึงต้องมีการปฏิรูประบบราชการหลายครั้ง เพื่อปรับภารกิจที่สำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากร ให้สามารถปฏิบัติภารกิจเพื่อชาติและสังคม จึงได้มีการนำรูปแบบการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่เรียกว่า การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Management for Results) คือ การบริหารที่เน้นผลสัมฤทธิ์ (Result) ซึ่งเป็นการบริหารที่เป็นรูปธรรม แสดงให้เห็น

ถึงความคุ้มค่าในการทำงาน ใช้แสดงผลงานต่อสาธารณะเชิงประจักษ์ เพื่อเป็นการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้ดีขึ้น เป็นแนวคิดที่รัฐบาลหลายยุคหลายสมัยได้นำมาใช้ในการปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ โดยเฉพาะการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบบริหารแบบมุ่งเน้นผลงาน ตามแผนการปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณการเงิน และการพัสดุ ซึ่งเป็นหนึ่งในแผนการปรับเปลี่ยนภาครัฐ (โศตรีย์ จุฑานนท์, 2546)

สถานศึกษานับเป็นหน่วยขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาที่สำคัญโดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแกนนำในการจัดการศึกษา เนื่องจากเป็นผู้ที่มีภาระรับผิดชอบในการบริหารจัดการให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งโดยตรงและโดยอ้อม สามารถจัดกิจกรรมทางการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะที่เป็นที่น่าเชื่อถือศรัทธา ในการส่งเสริม สนับสนุนผลักดัน กระตุ้นและจัดการให้ครู นักเรียนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย หรือเป็นการรับผิดชอบต่อภาระงาน และใช้ความสามารถที่เหมาะสมสอดคล้องกับบทบาทที่ปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จอย่างโดดเด่นกว่าผู้อื่นซึ่งเรียกว่า สมรรถนะ (Competency) นั้นเอง (นนทพันธ์ ภัคตีผดุงแดน, 2543)

แนวความคิดเรื่องสมรรถนะ (Competency) จึงเข้ามามีบทบาทและถูกนำมาใช้ในการจัดการสถานศึกษาศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น เหตุเพราะการกำหนดสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องกำหนดให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของหน่วยงาน อีกทั้งยังนำหลักการแนวคิดมาใช้ในการดำเนินงานด้านการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในหลายมิติ (อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์, 2548) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องใช้ความสามารถที่มีอยู่ และที่ซ่อนเร้นเพื่อนำมาบริหารจัดการการศึกษาและภาระงานที่รับผิดชอบอยู่ให้บังเกิดผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ยิ่งขึ้น

สมรรถนะเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีผลงานสูงกว่ามาตรฐานหรือดีกว่าบุคคลทั่วไป ซึ่งได้แก่ความรู้หรือสติปัญญา ทักษะการทำงานและคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ช่วยให้เกิดผลสำเร็จที่ดีเลิศในงานที่ปฏิบัติ ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นในบุคคลได้ (สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ, 2548)

การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในองค์การ คือ การดำเนินการเป็นกระบวนการถูกใช้ตั้งแต่การวางนโยบาย กำหนดแผนงาน อัตรากำลังคน การสรรหาคัดเลือกคนที่มีความสามารถเข้ามาทำงานในอัตราค่าตอบแทนที่เหมาะสม การวางโครงสร้างและกำหนดค่าตอบแทนและสวัสดิการ การฝึกอบรมให้คนทำงานได้ ทำงานเป็น การประเมินผลการปฏิบัติงาน การเลื่อนตำแหน่ง โยกย้าย การพัฒนาศักยภาพให้พนักงานทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง มีขวัญกำลังใจ และมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในองค์การ มีความจงรักภักดีจนกระทั่งพึงสภาพการเป็นพนักงานขององค์การ ทั้งนี้โดยการตระหนักถึงความสำคัญของ“ทรัพยากรมนุษย์” ใน 3 ประการ คือ (1) “ทรัพยากรมนุษย์” เป็นทรัพย์สินขององค์การ มีใช้ค่าใช้จ่าย (2) “ศักยภาพของมนุษย์” พัฒนาได้ไม่มีที่สิ้นสุด (3) “ทรัพยากรมนุษย์” เป็นแหล่งสร้างเสริม เพิ่มคุณค่าของผลผลิตและการบริการขององค์การ (อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 2549)

สถานศึกษาเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ด้านการให้บริการทางการศึกษาของชาติให้แก่สมาชิกในสังคม ภารกิจหลักของสถานศึกษา คือ การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมีคุณภาพทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีสุขภาพอนามัยที่ดี ซึ่งจะเพื่อกำหนดสำคัญในการพัฒนาประเทศ การที่โรงเรียนจะสามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมี

ประสิทธิภาพได้นั้น ผู้บริหารโรงเรียนจัดเป็นผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดที่จะทำให้การบริหารการศึกษาบรรลุตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของภักธิดา พันธุ์เสน (2544) ที่เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้บริหารสถานศึกษานับเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดที่จะบันดาลให้การปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนเกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วนกระบวนการ เพราะผู้บริหารโรงเรียน คือผู้ที่จะนำและวางกรอบทิศทางทางการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนที่เป็นไปตามกฎหมายและนโยบายของรัฐแต่ละยุคสมัย

ในชีวิตประจำวันของคนเราบ่อยครั้งที่เราพยายามจะเปลี่ยนเจตคติคนอื่นที่มีต่อเรา โดยการนำเสนอตัวเองด้วยวิธีที่เหมาะสม เพื่อให้คนอื่นเกิดเจตคติที่ดีต่อเรา บางครั้งอาจใช้วิธีอภิปรายแลกเปลี่ยนหรือถกเถียงกันในประเด็นที่แสดงถึงเจตคติของเรา และพยายามทำให้ผู้อื่นคล้อยตามยอมรับเจตคตินั้น ชีวิตการทำงานในองค์กรก็เช่นกัน ต้องเกี่ยวข้องกับเจตคติของบุคคลต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องหล่อหลอม (Modification) และบริหารเจตคติเพื่อให้เกิดผลดีต่อองค์กร ตัวอย่างต่อไปนี้ เป็นกรณีของการบริหารจัดการในการเปลี่ยนเจตคติที่พบมากในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทรานดิส (Triandis, 1971) ซึ่งได้กล่าวถึงเจตคติไว้ว่า เป็นการผสมผสาน หรือการจัดระเบียบของความเชื่อที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ผลรวมของความเชื่อนี้จะเป็นตัวกำหนดแนวโน้มของบุคคลในการที่จะมีปฏิริยาตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม ในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ เจตคติที่ไม่ได้ติดตัวมาแต่กำเนิดแต่เกิดจากการเรียนรู้ อันเป็นความรู้และประสบการณ์ที่บุคคลนั้นเกี่ยวข้อง เจตคติเป็นสิ่งที่มั่นคงหรือทนทาน แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งที่ถาวรแต่อย่างใด ยิ่งไปกว่านั้น เจตคติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้

เจตคติเป็นการแสดงออกทางความรู้สึกที่มีต่อบุคคล วัตถุ กิจกรรม และเหตุการณ์ทัศนคติเกี่ยวกับงาน (Job Satisfaction) ทัศนคติจะมีผลกระทบต่อการทำงานและองค์การโดยรวม คนที่มีทัศนคติในแง่บวก มักจะเป็นพนักงานที่มีประสิทธิภาพในการทำงานที่ดีแต่คนที่มีทัศนคติในแง่ลบมักจะมีประสิทธิภาพในการทำงานที่น้อยกว่าซึ่งอาจทำให้มีผลกระทบต่อระบบได้ ดังนั้น เจตคติเกี่ยวกับการงานและระดับความพึงพอใจของงานจึงเป็นเสมือนปรอทวัดระดับขวัญและกำลังใจของพนักงานตลอดจนความสำเร็จขององค์การ (ประสงค์ ประณีตพลกรัง, 2543)

เจตคติของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งกำหนดแนวทางของพฤติกรรมองค์ประกอบทั้งหลายมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งองค์ประกอบเจตคติมีความสัมพันธ์ ด้านความรู้ ความเข้าใจเป็นขั้นพื้นฐาน ส่วนเจตคติเกี่ยวกับความรู้สึกของบุคคลซึ่งแสดงออกมาในรูปของความพอใจ ไม่พอใจ ชอบ ไม่ชอบ ซึ่งมักเป็นผลกระทบจากความรู้สึกของบุคคลที่แสดงออกโดยเป็นความรู้สึกเฉพาะของแต่ละบุคคล

ดังนั้นการบริหารงานเพื่อให้เกิดผลดีต่อโรงเรียนตามที่ต้องการ ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำที่สูง มีสมรรถนะ มีการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ดี มีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นภายในโรงเรียน ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบของผู้บริหารโรงเรียน โดยทฤษฎีการบริหารนั้นความสำเร็จของการบริหาร หรือ ประสิทธิภาพ (Effectiveness) เกิดขึ้นโดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีสมรรถนะหลัก (Core Competency) ที่สอดคล้องกับเจตคติในการบริหาร และการจัดการทรัพยากรมนุษย์ หากผู้บริหารปราศจากสมรรถนะ เจตคติในการบริหาร และการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ก็จะไม่สามารถสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและดำรงรักษาความเป็นโรงเรียนหรือสถานศึกษาไว้ได้

โรงเรียนที่มีประสิทธิผล คือโรงเรียนที่มีความสามารถในการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้ถึงจุดสูงสุดสามารถออกไปสู่ระบบสังคมภายนอกได้อย่างมีคุณภาพซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนในสังกัดเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพตามแผนพัฒนาการศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา โดยผู้บริหารโรงเรียนที่มีความสามารถบริหารโรงเรียนจนเกิดประสิทธิผลจะได้รับรางวัลต่าง ๆ ได้แก่ การรับรองมาตรฐานจากสำนักงานรับรองและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) โรงเรียนรางวัลพระราชทาน โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน และโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 1991) ที่ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพของโรงเรียนไว้ว่า คือผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการหรือความพึงพอใจในการทำงานของครู หรือขวัญกำลังใจของบุคลากรในโรงเรียน หรือการที่โรงเรียนสามารถผลิตนักเรียนที่มีประสิทธิภาพทางการเรียนที่สูง สามารถพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่ถูกบีบบังคับได้และสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

จากความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโดยการนำแนวคิดการพัฒนาบุคลากรโดยยึดประสิทธิผล และใช้เกณฑ์ในการประเมินประสิทธิผลของหน่วยงานภาครัฐปัญหาการบริหารงานบุคคลและปัญหาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์ประสิทธิผลของปัจจัยในการบริหารแต่ละรายการ และศึกษาความสัมพันธ์ในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิผลเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรเนื่องจากธรรมชาติของตัวแปรด้านสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มีจำนวนมาก และผลที่เกิดจากตัวแปรเหตุมักเกิดจากสาเหตุร่วมของตัวแปรหลายตัว การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุจะทำให้ได้คำตอบเกี่ยวกับประสิทธิผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการคัดเลือกตัวแปรที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะหลัก เจตคติ และการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้ววิเคราะห์ความสอดคล้องกับภารกิจและบริบทของโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยจะนำไปสู่การพัฒนาความสัมพันธ์ในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยด้านที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ จะสามารถนำไปกำหนดเป็นปัจจัยในการบริหารสถานศึกษา เพื่อการวางแผนพัฒนาความสามารถหรือสมรรถนะในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารและคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. เพื่อสร้างโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษา เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 28,637 คน

กลุ่มตัวอย่าง (Samples) ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ของการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในโมเดลลิสเรล (LISREL Model) กล่าวคือ ผู้วิจัยใช้การศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 700 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามรายด้านเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่ แบบวัดด้านสมรรถนะหลักของผู้บริหาร แบบวัดด้านเจตคติในการบริหาร แบบวัดด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ และแบบวัดด้านประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert) สเกล 5 ระดับ

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บและรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาแบบสอบถามรายด้าน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 การสร้างแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับด้านสมรรถนะหลัก ประกอบไปด้วยตัวแปรสังเกตได้ 11 ตัวแปร
2. แบบสอบถามเกี่ยวกับด้านเจตคติในการบริหารประกอบไปด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร
3. แบบสอบถามเกี่ยวกับด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ประกอบไปด้วยตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัวแปร

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับด้านที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นแบบสอบถามรายด้าน

4. แบบสอบถามเกี่ยวกับด้านประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบไปด้วยตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร

3.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.2.1 การตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพื่อหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และประเด็นข้อคำถาม

3.2.1.1 การตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำโมเดลงานวิจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้พัฒนาขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน

3.2.1.2 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และประเด็นข้อคำถามผู้วิจัยนำข้อคำถามที่ได้พัฒนาขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และประเด็นข้อคำถาม

3.2.2 การปรับปรุงแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย แต่มีคุณลักษณะเหมือนกัน ซึ่งได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3.2.3 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ให้ข้อมูลจากประชากรของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ แต่มีคุณลักษณะที่เหมือนกัน จำนวน 72 ฉบับ มาจากการแบ่งแบบสอบถามที่มีข้อคำถามรวม 1 ชุด ออกเป็นแบบสอบถามย่อย 4 ชุดแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิคการเก็บตัวอย่างแบบบुकเล็ต (Principles of Multiple Matrix Booklet Designs and Parameter Recovery in Large-Scale Assessments) โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อนำมาวิเคราะห์พิจารณาคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

1. หาค่าอำนาจการจำแนก (Discrimination) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation)

2. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยจะมีค่าระหว่าง $0 < \alpha < 1$ ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์พิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient Method)

3.2.4 การวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยกำหนดไว้เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เนื่องจากได้กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแฝงไว้ก่อนแล้ว นั่นคือ ตัวแปรสังเกตได้จะมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเฉพาะกับตัวองค์ประกอบเท่านั้น (Bollen, 1989) ในการตัดสินใจจะเลือกข้อที่มีน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเบื้องต้น เพื่อให้รู้จักลักษณะกลุ่มตัวอย่าง และสภาพตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ดังนี้

3.3.1.1 ความถี่ และร้อยละ

3.3.1.2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.3.2 การวิเคราะห์หาความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบรอก (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม

3.3.3 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนาโมเดล ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 26 ตัวแปร ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบ้ (Skewness) ความโด่ง (Kurtosis) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (Coefficient of Variation)

3.3.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ด้วยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient)

3.3.5 การวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

3.3.6 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สร้างขึ้นจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยโปรแกรมสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ได้แก่ โปรแกรมลิสเรล (LISREL Program)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเป็นเพศชาย ร้อยละ 86.00 และเพศหญิง ร้อยละ 14.00 ซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 56 ปีขึ้นไป มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.42 รองลงมาคืออยู่ในช่วงอายุ 51-55 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.28 และน้อยที่สุดคืออยู่ในช่วงอายุ 30-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 2.28

ส่วนรายได้/เงินเดือนของผู้ตอบแบบสอบถามนั้น ส่วนใหญ่จะมีรายได้ระหว่าง 30,001-40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.57 รองลงมาคือมีรายได้ระหว่าง 40,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.00 และน้อยที่สุดคือมีรายได้ระหว่าง 10,000-20,000 บาท คิดเป็น ร้อยละ 2.71

ส่วนขนาดของโรงเรียนประถมศึกษานั้น ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 48.57 ผู้บริหาร

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 48.28 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 2.71 และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ คิดเป็นร้อยละ 0.42

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานและการแจกแจงของตัวแปรสังเกตได้แต่ละด้าน

ด้านสมรรถนะหลักของผู้บริหารในภาพรวม มีระดับของการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 3.441 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.692 ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูง (3.122 - 3.677) มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) อยู่ระหว่าง 0.181 - 0.252 ตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงมีลักษณะเบ้ทางขวา (0.003 - 0.435) มีการแจกแจงมีลักษณะความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติ ระหว่าง (-0.399) - (-1.443)

ด้านสมรรถนะรองของผู้บริหาร ในภาพรวมมีระดับของการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยมีค่า \bar{x} = 3.420 ค่า SD = 0.731 ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูง (2.939 - 3.775) มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) อยู่ระหว่าง 0.189 - 0.239 ตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงมีลักษณะเบ้ทางซ้าย (-0.399) - (-1.303) มีการแจกแจงมีลักษณะความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติ (-0.399) - (-1.303)

ด้านเจตคติในการบริหาร ในภาพรวมมีระดับของการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยมีค่า \bar{x} = 3.583 ค่า SD = 0.624 ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูง (3.225 - 3.737) มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) อยู่ระหว่าง 0.160 - 0.188 ตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงมีลักษณะเบ้ทางซ้าย (-0.345 - 0.437) มีการแจกแจงมีลักษณะความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติ (-0.392) - (-0.874)

ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ในภาพรวมมีระดับของการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยมีค่า \bar{x} = 3.745 ค่า SD = 0.711 ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูง (3.778 - 3.837) มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) อยู่ระหว่าง 0.166 - 0.210 ตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงมีลักษณะเบ้ทางซ้าย (-0.725 - 0.112) มีการแจกแจงมีลักษณะความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติ (-0.058) - (-1.205)

ด้านประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมมีระดับของการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยมีค่า \bar{x} = 3.375 ค่า SD = 0.694 ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง (3.837 - 3.314) มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) อยู่ระหว่าง 0.166 - 0.212 ตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงมีลักษณะเบ้ทางขวา (-0.725 - 0.183) มีการแจกแจงมีลักษณะความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติ (-0.521) - (0.045)

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่ได้ศึกษา จำนวน 26 ตัวแปร พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด 294 คู่ มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 165 คู่ มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 18 คู่ และมีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 140 คู่ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นความสัมพันธ์ทางบวกจำนวน 177 คู่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีค่าเป็นบวกนั้น แสดงถึงความสัมพันธ์ที่มีทิศทางไปในทางเดียวกัน ความสัมพันธ์ทางลบจำนวน 117 คู่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีค่าเป็นลบนั้น แสดงถึงความสัมพันธ์ที่มีทิศทางไปในทางตรงข้ามกัน ในเมทริกซ์มีขนาดของความสัมพันธ์ทางบวก ตั้งแต่ 0.002 ถึง 1.000 และ มีขนาดของความสัมพันธ์ทางลบ ตั้งแต่ -0.001 ถึง 0.958

ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (Regression Coefficient) โมเดลสมการโครงสร้างเชิงสาเหตุ โดยพิจารณาจากค่า R^2 ด้านสมรรถนะหลักของผู้บริหาร และตัวแปรด้านการบริหาร

ทรัพยากร มนุษย์ มีค่า R เท่ากับ 0.043 มีค่า R^2 เท่ากับ 0.001 หรือสามารถอธิบายได้ว่าด้านสมรรถนะหลักของผู้บริหาร และตัวแปรด้านการบริหารทรัพยากร มนุษย์ มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดที่ระดับ 0.043 ด้านสมรรถนะหลักของผู้บริหาร และตัวแปรด้านประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่า R เท่ากับ 0.040 และค่า R^2 เท่ากับ 0.001 หรือสามารถอธิบายได้ว่าด้านสมรรถนะหลักของผู้บริหาร และตัวแปรด้านประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสัมพันธ์กันน้อยที่ระดับ 0.040 และด้านสมรรถนะรองของผู้บริหาร และตัวแปรด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มีค่า R เท่ากับ 0.033 มีค่า R^2 เท่ากับ 0.001 หรือสามารถอธิบายได้ว่าด้านสมรรถนะรองของผู้บริหาร และตัวแปรด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มีความสัมพันธ์กันน้อยที่ระดับ 0.033 ด้านสมรรถนะรองของผู้บริหาร และด้านประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่า R เท่ากับ 0.118 มีค่า R^2 เท่ากับ 0.013 หรือสามารถอธิบายได้ว่าด้านสมรรถนะรองของผู้บริหาร และด้านประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสัมพันธ์กันน้อยที่ระดับ 0.118 ด้านเจตคติในการบริหาร และด้านประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่า R เท่ากับ 0.039 มีค่า R^2 เท่ากับ 0.001 หรือสามารถอธิบายได้ว่าด้านเจตคติในการบริหาร และด้านประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสัมพันธ์กันน้อยที่ระดับ 0.039 ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นโมเดลเชิงสาเหตุในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เปรียบเทียบกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตัวแปรแฝงภายนอกสมรรถนะหลักของผู้บริหาร มีค่าน้ำหนัก (Loading) ของจริยธรรม การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การทำงานเป็นทีม การพัฒนาตนเอง และการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในอาชีพ มีค่าน้ำหนัก (Loading) เท่ากับ 0.030, -0.180, 0.560, 0.00068, 0.380 และ 0.480 ตามลำดับ

ตัวแปรแฝงภายนอกสมรรถนะรองของผู้บริหาร มีค่าน้ำหนัก (Loading) ของความรู้ ทักษะ แรงจูงใจ บุคลิกลักษณะประจำตัวบุคคล และเมโนทัศน์ของตน มีค่าน้ำหนัก (Loading) เท่ากับ -0.043, 0.110, -0.120, 0.340 และ -0.880 ตามลำดับ

ตัวแปรแฝงภายนอกเจตคติในการบริหาร มีค่าน้ำหนัก (Loading) ของความรู้ความคิด (ATKE) อารมณ์และความรู้สึก (ATEA) การแสดงพฤติกรรม และความเชื่อ มีค่าน้ำหนัก (Loading) เท่ากับ 0.500, -0.063, 0.0450 และ 0.0048 ตามลำดับ

ตัวแปรแฝงภายในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มีค่าน้ำหนัก (Loading) ของการวางแผนในการพัฒนาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การศึกษาต่อ การปรับเจตคติ ด้านความสัมพันธ์ภายในองค์กร และการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีค่าน้ำหนัก (Loading) เท่ากับ 0.800, -3.820, -3.520, 0.200, -18.86 และ 20.130ตามลำดับ

ตัวแปรแฝงภายในประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าน้ำหนัก (Loading) ของคุณธรรมจริยธรรม การการปรับตัว การบูรณาการ การระดมทรัพยากร และการบรรลุ

เป้าหมายขององค์การ มีค่าน้ำหนัก (Loading) เท่ากับ 0.090, -3.270, -4.170, 1.460 และ -16.830 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการทดสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกันตามที่กำหนดไว้ว่าความคาดเคลื่อนในการวัดไม่มีความสัมพันธ์กัน โดยพิจารณาจากค่าองศาอิสระ (Degree of Freedom: DF) = 217 ค่าไคสแควร์ (Chi-Square) (SE) = 542.19 มีระดับค่านัยสำคัญ (P-Value: P) มีค่า = 0.054 อัตราการขาดความเข้ากันได้ดีของแบบจำลอง (Estimated Non-Centrality Parameter: NCP) (SE) = 825.19 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนจากการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) = 0.048 การตรวจสอบความถูกต้องไขว้ที่คาดหวังไว้ (Expected Cross Validation Index: ECVI) = 1.870 ค่าดัชนีการเข้ากันได้เชิงสัมพันธ์ (Non-Nomed Fit index, Relative Fit Index: NNFI, CFI) = 0.980, 0.960 ขนาดของตัวอย่างอย่างน้อยที่สุดหรือขนาดวิกฤต (Critical N: CN) = 306.50 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) = 0.970 ค่าดัชนี รากกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Root Mean Square Residual: RMR) = 0.039 ค่ามาตรฐานวัดส่วนเหลือมาตรฐาน (Standardized Residuals: RMR) = 0.036 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) = 0.960 ค่าดัชนีการเข้าได้ดีแบบประหยัด (Parsimony Goodness of Fit Index: PGFI) = 0.940 และค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) ต่อองศาอิสระ (χ^2/df) เท่ากับ 2.498

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นเพื่อการอภิปรายเป็นรายด้านที่มีอิทธิพลต่อการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ตลอดจนนำเสนอรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ด้านสมรรถนะหลักของผู้บริหาร ด้านสมรรถนะรองของผู้บริหาร และด้านเจตคติในการบริหาร มีผลทางตรงต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

ผลการวิจัยที่พบว่า แบบจำลองโครงสร้างในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน มีความกลมกลืนกับข้อมูล เชิงประจักษ์ เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 ของการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโบายาทซิส (Boyatzis, 1982) และสอดคล้องกับแนวคิดของแมคเคลแลน (McClelland, 1999) ซึ่งทั้งสองแนวคิดมีความสอดคล้องกัน

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตัวแปรสังเกตได้ในด้านสมรรถนะหลักของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดจำนวน 15 คู่ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในช่วง 0.197–0.967 มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 15 คู่

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตัวแปรสังเกตได้ในด้านสมรรถนะรองของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดจำนวน 10 คู่ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อยู่ระหว่าง -0.013 ถึง 0.279 ซึ่งมีความแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 5 คู่

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตัวแปรสังเกตได้ในด้านเจตคติในการบริหาร มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด จำนวน 6 คู่ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อยู่ระหว่าง -0.067 ถึง 0.941 ซึ่งมีความแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 1 คู่

2. ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มีผลทางตรงกับด้านประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิจัยที่พบว่า แบบจำลองโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์มีผลทางตรงกับด้านประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 สอดคล้องกับแนวคิดของไอแวนเชวิช (Ivancevich, 2001) และสอดคล้องกับแนวคิดของแกรี่ (Gary, 2005) ซึ่งทั้งสองแนวคิดมีความสอดคล้องกัน

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตัวแปรสังเกตได้ในด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กัน จำนวน 15 คู่ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อยู่ระหว่าง -0.038 ถึง 0.886 ซึ่งมีความแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 12 คู่

3. ด้านสมรรถนะหลักของผู้บริหาร ด้านเจตคติในการบริหาร ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ และด้านประสิทธิผลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมาจาก ความรู้ ทักษะ จริยธรรม แรงจูงใจ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การทำงานเป็นทีม การพัฒนาตนเอง การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในอาชีพ บุคลิกลักษณะประจำตัวบุคคล มโนทัศน์ของตนเอง ความรู้ความคิด อารมณ์และความรู้สึก การแสดงพฤติกรรม และความเชื่อ การวางแผนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การศึกษาต่อ การปรับเจตคติด้านความสัมพันธ์ภายในองค์กร และการประเมินผลการปฏิบัติงาน คุณธรรมจริยธรรม การปรับตัว การบูรณาการ การระดมทรัพยากร และการบรรลุเป้าหมายขององค์กร

ผลการวิจัย พบว่า แบบจำลองโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับด้านสมรรถนะหลักของผู้บริหารด้านเจตคติในการบริหาร ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ และด้านประสิทธิผลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องสมรรถนะของบอยาตซีส (Boyatzis, 1982) และแมคคิลแลน (McClelland, 1999) สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องเจตคติของโชว์ (Show, 1970) สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของลีโอนาร์ดและซีค (Leonard & Zeace, 1980), ไอแวนเชวิช (Ivancevich, 2001) และแกรี่ (Gary, 2005)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตัวแปรสังเกตได้ในด้านสมรรถนะรองของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดจำนวน 10 คู่ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อยู่ระหว่าง -0.013 ถึง 0.279 ซึ่งมีความแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 5 คู่

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตัวแปรสังเกตได้ในด้านเจตคติในการบริหาร มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด จำนวน 6 คู่ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อยู่ระหว่าง -0.067 ถึง 0.941 ซึ่งมีความแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 1 คู่

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตัวแปรสังเกตได้ในด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กัน จำนวน 15 คู่ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อยู่ระหว่าง -0.038 ถึง 0.886 ซึ่งมีความแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 12 คู่

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตัวแปรสังเกตได้ในด้านประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กัน จำนวน 10 คู่ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อยู่ระหว่าง -0.007 ถึง 0.283 ซึ่งมีความแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 5 คู่ โดยตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวก

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการนำเสนอข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และส่วนที่สอง เป็นการนำเสนอข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปตามรายละเอียดดังนี้

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งนี้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาหาวิธีการประเมินประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เพื่อใช้ช่วยในการประเมินผลงานกับผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความถูกต้อง และเป็นธรรมแก่ผู้ปฏิบัติงาน

2. ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

3. ผลการวิจัยครั้งนี้ นำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการแสวงหาการสร้างรูปแบบในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาของการทำงานในมิติอื่น ๆ หรือมิติแฝงในการอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาผู้บริหารให้ เก่ง ดี และมีความสุขในการทำงาน เป็นผู้บริหารมืออาชีพ และและประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา

4. ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำวิธีดำเนินการด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ทำให้เกิดประสิทธิผล สำหรับเพิ่มประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้สูงขึ้น

5. ในด้านการพัฒนารูปแบบของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นั้น เพื่อเป็นการยืนยันหรือให้ได้รูปแบบที่ถูกต้อง ชัดเจน และมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นควรมีการเพิ่มการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ การจัดทำ Work Shop และการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มารวบรวมและใช้ประกอบการพัฒนารูปแบบเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัย เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยมี
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ร่วม
เพิ่มเติมกับรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในการจัดการทรัพยากร
มนุษย์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลตามกรอบแนวคิดในงานวิจัยครั้งนี้ เป็น
การศึกษาอิทธิพลจากการปรับดัชนีตัดแปลงโมเดล (Model Modification Indices) ที่ได้จากการใช้
โปรแกรมลิสเรล (LISREL Program) เท่านั้น เพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ในการ
วิจัยครั้งต่อไปควรนำโปรแกรมสำเร็จรูปอื่นๆ ที่มีการทำงานลักษณะเดียวกัน เช่น การวิเคราะห์โมเดล
การวิเคราะห์โครงสร้างความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance Structure Model: ACOVS
Model) โปรแกรม AMOS และโปรแกรม EQS มาวิเคราะห์ เพื่อนำผลที่ได้มาพิจารณาร่วม

3. งานวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาเชิงเปรียบเทียบ โดยการเปลี่ยนแปลงการพยากรณ์
ตัวแปรตามด้วยตัวแปรอิสระที่มีโครงสร้างข้อมูลหลายระดับ หรือที่เรียกว่า การวิเคราะห์เชิงพหุระดับ
(Multilevel Model) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Hierarchical Linear Modeling: HLM

4. งานวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาเชิงเปรียบเทียบ โดยการขยายการวิเคราะห์
ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผลต่อ
ประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือในสถานศึกษาทุกประเภทและทุกระดับ
ทั้งสถานศึกษาของรัฐบาล สถานศึกษาของเอกชน และสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในรูปแบบอื่น ๆ
เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์ เปรียบเทียบ อันเป็นการขยาย ต่อยอดองค์ความรู้ของงานวิจัย
ให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด

บรรณานุกรม

- นนทพันธ์ ภัคดิศดุจแดน. (2543). คำแถลงนโยบายของทางรัฐบาลต่อรัฐสภา. กรุงเทพฯ:
อมรินทร์ปริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- ประสงค์ ประณีตพลกรัง. (2543). การบริหารการผลิตและปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ: ธนรัชการพิมพ์.
- ภัทณิดา พันธุ์มเสน. (2544). รายงานการวิจัยเรื่องกองทุนคุณภาพการศึกษาของฮ่องกง.
กรุงเทพฯ: กองทุนรางวัลเกียรติยศแห่งวิชาชีพครู. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ. กระทรวงศึกษาธิการ.
- ไศตรีย์ จุฑานนท์. (2546). เอกสารประกอบการสอนวิชาการระบบบริหารราชการไทย. อุดรดิตถ์:
สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์.
- สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. (2548). แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency
BASED LEARNING. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนา อินเตอร์พรีนซ์.
- อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2549). การบริหารทรัพยากรบุคคลเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: ธรรมมลการพิมพ์.

- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์. (2548). **Career Development in Practice**. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- Bollen, K. A. (1989). **Structural Equation with Latent Variables**. New York: John Wiley & Sons.
- Boyatzis, R. E. (1982). **The Competency Manager: A model of Effective Performance**. New York: John Wiley and Sons Inc.
- Gary, D. (2005). **Essentials of Human Resource Management** United States of America Prentice-Hall.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (1991). **Educational administration: Theory, research and practice**. 4th ed. Singapore: McGraw-Hill.
- Ivancevich, J. M., & Michael, T. M. (2001). **Organizational Behavior and Management**. 5th ed. Boston: Mc Graw-Hill.
- Leonard, N., & Zeace, N. (1980). **Corporate Human Resource Development**. New York: Van Nostrand Reinhold.
- McClelland, D. (1999). **Testing for Competence Rather than for Intelligence**. *American Psychologist*. 28(1), 1-14.
- Show, M. E. (1970). **1919-Scales for the Measurement of Attitude**. New York: McGraw-Hill.
- Triandis, H. C. (1971). **Attitude and Attitude Change**. New York: John Wiley & Sons Inc.

การพัฒนาแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบ
ที่ส่งต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล

THE DEVELOPMENT OF RELATIONSHIP CAUSAL MODEL OF FACTORS AFFECTING
ADMINISTRATION IN WORLDCLASS STANDARD SCHOOLS

รังสรรค์ นกสกุล¹ บุญเรือง ศรีเหรียญ² และจุไร โชคประสิทธิ์¹
Rangson Nokesakul¹, Boonrueng Sriharun², and Jurai Chokprasit¹

¹หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

²หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษารูปแบบของการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล 2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล 3) เพื่อวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างในการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล และนำเสนอรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล จากการวิเคราะห์เอกสารและแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และพัฒนารูปแบบการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้พัฒนาขึ้นเป็นโมเดลอิสระ โดยใช้ตัวแปรแฝง 5 ตัว ได้รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล แบ่งเป็นตัวแปรแฝงภายนอก 2 ตัว ได้แก่ ธรรมชาติ และองค์กรแห่งการเรียนรู้ และตัวแปรแฝงภายใน 3 ตัว ได้แก่ การบริหารงานระบบคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล และด้านการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 1,000 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และใช้โปรแกรมลิสเรล Version 8.80 เพื่อการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุ (Causal Model) และตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) ค่าเฉลี่ยของการบริหารงานด้าน การจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ธรรมชาติ และการบริหารระบบคุณภาพ มีการปฏิบัติมาก เรียงไปตามลำดับ 2) ตัวแปรสังเกตได้ทุกปัจจัย มีการปฏิบัติสูงกว่าค่าเฉลี่ย และการแจกแจงของตัวแปรมีลักษณะเป็นโค้งแบนราบกว่าปกติ 3) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่ได้ศึกษา จำนวน 36 ตัวแปร พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด 623 คู่ มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 404 คู่ มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 46 คู่ และมีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 173 คู่ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นความสัมพันธ์ทางบวกจำนวน 392 คู่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีค่าเป็นบวกนั้นแสดงถึงความสัมพันธ์ที่มีทิศทางไปในทางเดียวกัน ความสัมพันธ์ทางลบจำนวน 231 คู่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีค่าเป็นลบนั้น แสดงถึงความสัมพันธ์ที่มีทิศทางไปในทางตรงข้ามกัน ในเมทริกซ์มีขนาดของความสัมพันธ์ทางบวก ตั้งแต่ 0.004 ถึง 1.00 และ มีขนาดของความสัมพันธ์ทางลบ ตั้งแต่ -0.001 ถึง -1.33 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ ทั้งที่อยู่ในตัวแปรแฝงเดียวกันและตัวแปรแฝงต่างกัน ความสัมพันธ์ส่วนใหญ่มีนัยทางสถิติ ขนาดของความสัมพันธ์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ($0.33 < r < 0.66$) 4) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงเส้นโมเดลเชิงสาเหตุของการการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบ ที่ส่งต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากลเชิงสมมติฐานมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (ค่าไค-สแควร์ = 1268.36, อาศาคความเป็นอิสระ = 508, ค่า $p = 0.051$, GFI = 0.97, AGFI = 0.98, RMSEA = 0.049 และ CN = 310.37) ค่าพารามิเตอร์เมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรแฝงภายในมีความแปรเปลี่ยนโดยตรงกับการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล

ABSTRACT

The aims of this research were 1) to study a model of administration of world-class standard school, 2) to investigate an organization of world-class standard school, 3) to analyze a structural relationship model of administration of world-class standard school and present a causal relationship model of administration of world-class standard school. The documents and concepts of the related theories were analyzed and the administration of world-class standard school was developed by setting a focus group. The LISREL model was developed by the use of 5 latent variables. The analysis of a causal relationship model of factors affecting administration in world-class standard schools was divided into 2 external latent variables including governance and learning organization and 3 internal latent variables including quality management system, international standard-like educational system, and administration of world-class standard school. The samples of this study consisted of 1000 persons selected by multi-stage sampling. The tools used to collect data were a set of five-point rating scale questionnaire and booklet matrix sampling. The statistics were analyzed by computer program. LISREL program version 8.80 was used to analyze a causal model and evaluate the relationship between theory and empirical data.

The results were as follows:

1. The administration obtaining the highest mean was the international standard-like educational system, followed by the governance and quality management system, respectively.

2. Observed variables had higher treatment than the mean. Furthermore, the distribution of the variables was a Platy Kurtic curve.

3. Correlation coefficient analysis of the 36 observed variables and the relationship between 623 pairs of the variables were found that 404 pairs had significant difference at the level of .01. 46 pairs had significant difference at the level of .05. The relationship between 173 pairs of variables had no significant difference. In addition, the correlation coefficient of 392 pairs of variables had positive relationship. It indicated that they had the same direction. 231 pairs of variable had negative correlation. It meant that they did not have the same direction. The value of positive correlation ranged between 0.004 and 1.000 and the value of negative correlation ranged between 0.001 and -1.33. The relationship of observed variables including the same latent variables and different latent variables had statistical significance at moderate level ($0.33 < r < 0.66$).

4. The analysis of the relationship of causal linear modeling structure of the development of relationship causal model of factors affecting administration in world-class standard schools was related to empirical data (Chi-Square = 1268.36, degree of freedom = 508, $p = 0.051$, GFI = 0.97, AGFI = 0.98, RMSEA = 0.049, and CN = 310.37). The metric parameters of causal influence between internal latent variables directly affected the administration of world-class standard school.

คำสำคัญ

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบ การบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล

ความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้เผชิญกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกหลายด้านและมีผลกระทบที่เป็นทั้งข้อจำกัดและเป็นโอกาสในการพัฒนาประเทศ การรู้เท่าทันและเตรียมความพร้อมในด้านของการพัฒนาประเทศและแก้ไขข้อจำกัดอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งสำคัญ โดยมีเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศเพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง คือ การจัดการศึกษาและต้องเป็นการจัดการศึกษาในการก่อให้เกิดการพัฒนาของประเทศที่ยั่งยืน สภาการศึกษาแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของประเทศ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ในแผนการศึกษาชาติโดยมีจุดหมายสำคัญคือเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานสำคัญในการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2553) แต่สภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นจากการนำกระบวนการทางการจัดการศึกษามาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาพบว่า มีปัจจัยมากมายหลายประการที่ ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างใหญ่หลวงต่อการจัดการศึกษา ได้แก่ การก้าวกระโดดของระบบเศรษฐกิจ ระบบเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของคนเป็นต้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นดังกล่าวมีผลทำให้ประสิทธิภาพของกระบวนการในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไม่เป็นไปตาม

วัตถุประสงค์ เช่น ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้สู่การนำไปใช้ลดลง วิกฤตการณ์ของค่านิยมที่ได้รับผลกระทบจากการเคลื่อนไหวของวัฒนธรรมและเทคโนโลยีจากต่างประเทศ การเสื่อมคุณค่าในเรื่องของจิตสาธารณะในสังคมที่นำไปสู่การสร้างแบบแผนในการดำรงชีวิตที่ไม่เหมาะสม ซึ่งผลที่กระทบจากการเปลี่ยนแปลงและเกิดปัญหาดังกล่าวยังทำให้ระดับการพัฒนาของประเทศไทยต่ำกว่าหลายประเทศในเอเชียซึ่งเคยมีอัตราความเจริญของประเทศอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน ได้แก่ มาเลเซีย เกาหลี เป็นต้น และมีผลกระทบต่อเนื่องมาถึงระบบการจัดการศึกษาของประเทศโดยข้อมูลจากรายงานผลการทดสอบนักเรียนระหว่างประเทศ (PISA) พบว่า ลำดับที่ของประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 55 ต่ำกว่าประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียนที่จัดอยู่ในกลุ่มที่ใกล้เคียงกัน

จากการประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา รวมทั้งการศึกษาวิจัยทิศทางการศึกษาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษาไทยในอนาคต และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ประชากร พลังงานและสิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของสังคมโลก สภาการศึกษาแห่งชาติจึงกำหนดหลักการและกรอบแนวคิด วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่จะก่อให้เกิดผลต่อการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้อย่างมีระบบ โดยกำหนดหลักการและกรอบแนวคิดไปจนถึงกำหนดวิสัยทัศน์ สำหรับการปฏิรูปการศึกษาเป็นวิสัยทัศน์ว่าเป็นการศึกษาที่คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ เป็นการปฏิรูปการศึกษา และการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพ ในทุกระดับประเภทการศึกษา โดยเน้นหลักสามประการ (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2552) คือ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทยการให้โอกาสทางการศึกษา การเรียนรู้ เพิ่มโอกาสการศึกษาเรียนรู้อย่างทั่วถึงมีคุณภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหาร โดยมีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ ที่จะทำหน้าที่ในการแปลงนโยบายตามแผนการศึกษาของชาติมาสู่การปฏิบัติ เพื่อเป็นการยกระดับการพัฒนาการจัดการศึกษาของประเทศให้เท่าทันต่อพลวัตการเปลี่ยนแปลงทั้งปวงในโลก โดยรูปแบบการจัดการศึกษาที่กำหนดขึ้นมาเพื่อแก้ไขสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นคือ การจัดการศึกษาในรูปแบบของโรงเรียนมาตรฐานสากล ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีเจตนารมณ์ในการพัฒนาโรงเรียนให้สามารถจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ อันหมายถึงเป็นคนเก่ง คนดี เป็นคนที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณค่าและมีความสุขบนพื้นฐานของความ เป็นไทย ภายใต้บริบทสังคมโลกใหม่ โดยการนำแนวคิดสำคัญ 2 ประการ คือ การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ละการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ และการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย ก, 2553) มาเป็นแนวดำเนินการในการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยเป้าหมายสำคัญสุดท้ายคือการมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก ซึ่งประกอบไปด้วยคุณลักษณะของความเป็นเลิศในด้าน ความเป็นเลิศทางวิชาการ การสื่อสารได้สองภาษา การมีความคิดที่ล้ำหน้า มีการผลิตงานอย่างมีความสร้างสรรค์และมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคมโลก (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย ข, 2553) ผ่านกระบวนการเรียนการสอนที่แตกต่างและนอกเหนือจาก การจัดการศึกษาปกติ โดยมีการเพิ่มเติมสาระการเรียนรู้ที่สนองต่อความเป็นสากลขึ้นมา 4 สาระประกอบด้วย สาระทฤษฎีองค์ความรู้ สาระการเขียนความเรียงขั้นสูง

สาระการทำโครงการอย่างสร้างสรรค์ และสาระโลกศึกษา (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย
ช, 2553)ควบคู่ไปกับการนำภาษาต่างประเทศมาเป็นเครื่องมือสื่อสารสำหรับการจัดการเรียนรู้ในชั้น
เรียนและการติดต่อระหว่างเครือข่ายทางการศึกษาอื่น ๆ ในทุกภูมิภาค

โดยการจัดการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นจะควบคู่ไปกับการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลที่มี
องค์ประกอบของการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ซึ่งในการนำมาสู่การบริหารงานในโรงเรียนที่
ขึ้นชื่อว่าเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล นั้นได้มีการบริหารระบบคุณภาพโดยประยุกต์ใช้แนวทางการ
ดำเนินงานตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) มาพัฒนาขีด
ความสามารถในการบริหาร (สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ, 2553)

จากแนวทางในการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล ดังกล่าวหากจะมีการบูรณาการ
หรือผสมผสานแนวคิดที่สอดคล้องกับบริบทของประเทศ มีสภาพเหมาะสมกับสภาพการดำรงชีวิตของ
ประชาชนในประเทศ เพื่อให้การพัฒนาโดยใช้ระบบการศึกษาเป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดความสำเร็จ
คุ้มค่า และตรงเป้าหมายต่อการพัฒนาประชาชนในประเทศอย่างแท้จริง แนวคิดด้าน ธรรมาภิบาล
ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี และถือเป็นแนวคิดที่ความสัมพันธ์ต่อการ
บริหารงานในทุกระดับของประเทศเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และแนวคิดด้านการเป็น
องค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าเป็นแนวคิดที่ทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทในการจัดการศึกษาใน
ปัจจุบัน ซึ่งถือว่าเป็นการจัดการศึกษาที่เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ดังนั้น
โรงเรียนจึงต้องปรับบทบาทในการบริหารจัดการให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นชุมชนแห่งการ
เรียนรู้ ปีเตอร์ เซงเก้ (Senge, 1990); โรมัส เซอจิอวานนี (Sergiovanni, 1994); มาร์ควอร์ดท์
(Marquardt, 1996) ดังนั้นในการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล ที่มีแนวทางสำคัญในการ
บริหารจัดการในการจัดการศึกษาที่เน้นต่อยอด ความเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก รวมถึงการ
แข่งขันกับนานาชาติประเทศ เป็นกระบวนการบริหารโรงเรียนที่เป้าหมายสำคัญ คือ การบริหารงาน
โรงเรียนให้บรรลุถึงคุณภาพการศึกษา และสนองตอบต่อแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการจัด
การศึกษา การปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งเน้นในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ การพัฒนารูปแบบในการ
บริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยพัฒนาแนวคิดจากแนวปฏิบัติในการบริหารงานโรงเรียน
มาตรฐานสากล ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำแนวคิดดังกล่าวมาบูรณาการ
ผสมผสานกับแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการด้านทางการศึกษาที่มีความเหมาะสมกับบริบทของ
ประชาชนภายในประเทศ อันประกอบด้วยระบบธรรมาภิบาล และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
ผนวกกับการวิเคราะห์จุดเด่นในการจัดการศึกษาของประเทศที่ประสบความสำเร็จในแต่ละภูมิภาค
ของโลก มาดำเนินการเพื่อพัฒนาเป็นรูปแบบในการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากลที่ก่อให้เกิด
ความเหมาะสมกับบริบทการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากลให้มากที่สุด

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียน
มาตรฐานสากล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบของการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล
3. เพื่อวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างในการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล
4. เพื่อนำเสนอรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล 500 โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศ จำนวน 5000 คน ที่มา สำนักรับนโยบายและแผนงานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูผู้สอนสังกัดโรงเรียนมาตรฐานสากล คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีการศึกษา 2554 ได้มาโดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) จำนวน 500 โรงเรียน โดยมีโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 1,000 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามรายด้านเกี่ยวกับการศึกษาและพัฒนา รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล ซึ่งมีแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย 5 ตอน ได้แก่ แบบวัดด้านธรรมาภิบาล แบบวัดด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้ แบบวัดด้านการบริหารระบบคุณภาพ แบบวัดด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล และแบบวัดด้านการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert) สเกล 5 ระดับ

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บและรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาแบบสอบถามรายด้าน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 การสร้างแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านธรรมาภิบาล ประกอบไปด้วยตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัวแปร
2. แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้ประกอบไปด้วยตัวแปรสังเกตได้ 7 ตัวแปร
3. แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านการบริหารระบบคุณภาพประกอบไปด้วยตัวแปรสังเกตได้ 7 ตัวแปร

4. แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ประกอบไปด้วยตัวแปรสังเกตได้ 7 ตัวแปร

5. แบบสอบถามเกี่ยวกับแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากลประกอบไปด้วยตัวแปรสังเกตได้ 9 ตัวแปร

3.2 การตรวจคุณภาพเครื่องมือ

3.2.1 การตรวจคุณภาพเครื่องมือ การตรวจสอบความตรงรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล และเพื่อหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และประเด็นข้อคำถาม

3.2.1.1 การตรวจสอบความตรงของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล

ผู้วิจัยนำรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล ที่ได้พัฒนาขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน ได้ตรวจสอบตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

3.2.1.2 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และประเด็นข้อคำถาม

ผู้วิจัยนำข้อคำถามที่ได้พัฒนาขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และประเด็นข้อคำถาม

3.2.2 การปรับปรุงแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย แต่มีคุณลักษณะเหมือนกัน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3.2.3 การทดลองใช้เครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ให้ข้อมูลจากประชากรโรงเรียนมาตรฐานสากล 3 แห่ง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ แต่มีคุณลักษณะที่เหมือนกัน จำนวน 72 ฉบับ ซึ่งแบบสอบถามทั้ง 72 ฉบับ มาจากการจัดแบ่งแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบบुकлет เมทริกซ์ (Booklet Matrix Sampling) เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์พิจารณาคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

1. หาค่าอำนาจการจำแนก (Discrimination) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation)

2. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยจะมีค่าระหว่าง $0 < \alpha < 1$ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์พิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient Method)

3.2.4 การวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยกำหนดไว้เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เนื่องจากได้กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแฝงไว้ก่อนแล้ว นั่นคือ ตัวแปรสังเกตได้จะมี

ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเฉพาะกับตัวองค์ประกอบเท่านั้น (Bollen, 1989) ในการตัดสินใจจะเลือกข้อที่มีน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเบื้องต้น เพื่อให้รู้จักลักษณะกลุ่มตัวอย่าง และสภาพตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ดังนี้

3.3.1.1 ความถี่ และร้อยละ

3.3.1.2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.3.2 การวิเคราะห์หาความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม

3.3.3 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนาโมเดล ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 27 ตัวแปร ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบ้ (Skewness) ความโด่ง (Kurtosis) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (Coefficient of Variation)

3.3.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ด้วยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient)

3.3.5 การวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

3.3.6 การตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล ที่สร้างขึ้นจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยโปรแกรมสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ได้แก่ โปรแกรมลิสเรล (LISREL Program)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. แสดงให้เห็นผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเป็นเพศชายมากกว่าหญิง คิดเป็นร้อยละ 73.63 มีอายุ 56 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 36.88 มีรายได้ระหว่าง 50,001–70,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.00

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานและลักษณะการแจกแจงของตัวแปรสังเกตได้แต่ละองค์ประกอบ

2.1 องค์ประกอบด้านธรรมาภิบาลในภาพรวมมีระดับของการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่า $\bar{x} = 3.270$ ค่า $SD = 0.778$ มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) อยู่ระหว่าง 0.190 – 0.238 ตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงมีลักษณะเบ้ทางซ้าย (-0.824) – (0.922) มีการแจกแจงมีลักษณะความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติมาก (-0.225) – (0.232)

2.2 องค์ประกอบด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในภาพรวมมีระดับของการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่า $\bar{x} = 3.588$ ค่า SD = 0.705) มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) อยู่ระหว่าง 0.125 – 0.252 ตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงมีลักษณะเบ้ทางขวา (-0.735) – (0.913) มีการแจกแจงมีลักษณะความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติมาก (-0.264) – (0.158)

2.3 องค์ประกอบด้านการบริหารระบบคุณภาพ ในภาพรวมมีระดับของการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่า $\bar{x} = 3.659$ ค่า SD = 0.780) มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) อยู่ระหว่าง 0.193 – 0.247 ตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงมีลักษณะเบ้ทางขวา (0.427) – (0.608) มีการแจกแจงมีลักษณะความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติมาก (-0.524) – (0.171)

2.4 องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ในภาพรวมมีระดับของการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยมีค่า $\bar{x} = 3.846$ ค่า SD = 0.792) มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) อยู่ระหว่าง 0.139 – 0.217 ตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงมีลักษณะเบ้ทางซ้าย (-0.236) – (-1.220) มีการแจกแจงมีลักษณะความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติมาก (-1.049) – (0.972)

2.5 องค์ประกอบด้านการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล ในภาพรวมมีระดับของการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยมีค่า $\bar{x} = 3.834$ ค่า SD = 0.782) มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) อยู่ระหว่าง 0.167 – 0.232 ตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงมีลักษณะเบ้ทางซ้าย (-0.358) – (-0.915) มีการแจกแจงมีลักษณะความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติมาก (-1.317) – (0.997)

สรุปในภาพรวมจากการพิจารณาตัวแปรสังเกตได้ทุกตัว พบว่า ตัวแปรสังเกตได้มีค่าการกระจายตัวในเกณฑ์ปกติ การแจกแจงใกล้เคียงกับการแจกแจงแบบโค้งปกติ และทั้งหมดมีลักษณะเป็นโค้งแบบราบกว่าปกติ หรือสูงกว่าค่าเฉลี่ย ซึ่งหมายถึงมีการปฏิบัติและการแจกแจงสูงกว่าค่าเฉลี่ย และเมื่อพิจารณาจากค่าความเบ้ของตัวแปรเหล่านั้น ที่มีค่าความเบ้อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ โดยปกติแล้ว ค่าความเบ้ และค่าความโด่งตามเกณฑ์ที่ยอมรับได้ จะต้องไม่เกิน +2.00 ถึง -2.00

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้ของการพัฒนารูปแบบ ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่ได้ศึกษา จำนวน 36 ตัวแปร พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด 623 คู่ มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 404 คู่ มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 46 คู่ และมีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 173 คู่ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นความสัมพันธ์ทางบวกจำนวน 392 คู่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีค่าเป็นบวกนั้นแสดงถึงความสัมพันธ์ที่มีทิศทางไปในทางเดียวกัน ความสัมพันธ์ทางลบจำนวน 231 คู่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีค่าเป็นลบนั้น แสดงถึงความสัมพันธ์ที่มีทิศทางไปในทางตรงข้ามกัน ในเมทริกซ์มีขนาดของความสัมพันธ์ทางบวก ตั้งแต่ 0.004 ถึง 1.000 และมีขนาดของความสัมพันธ์ทางลบ ตั้งแต่ -0.001 ถึง -1.33

ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (Regression Coefficient) แสดงให้เห็นว่า ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ โมเดลสมการโครงสร้างเชิงสาเหตุ โดยพิจารณาจากค่า R^2 อธิบายได้ว่า ด้านธรรมาภิบาล (GG) กับ การบริหารงานระบบคุณภาพ (TQ) การจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล (ED) การบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล (WC) มีค่า R^2 เท่ากับ 0.267

0.025 0.133 ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ที่ร้อยละ 26.7 2.5 และ 13.3 ตามลำดับ ส่วนด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้ (LO) กับ การบริหารงานระบบคุณภาพ (TQ) การจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล (ED) การบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล (WC) มีค่า R^2 เท่ากับ 0.406 0.000 และ 0.038 หรือสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ที่ร้อยละ 22.0 และผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสหสัมพันธ์พหุคูณ (Regression Coefficient) ด้านความฉลาดทางอารมณ์และด้านทักษะการบริหารจัดการ มีค่า R^2 เท่ากับ 0.232 ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ที่ร้อยละ 40.6, 3.8 ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นโมเดลเชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล และนำเสนอรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล

1. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล เปรียบเทียบกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตัวแปรแฝงทั้งภายนอกและภายใน จะวัดจากตัวแปรที่สังเกตได้โดยพิจารณาจากค่าน้ำหนัก (Loading) สามารถอธิบายได้ดังนี้

ตัวแปรด้านตัวแปรแฝงภายนอก ธรรมาภิบาล (GG) มีค่าน้ำหนัก (Loading) ของหลักนิติธรรม (GGL) หลักคุณธรรม (GGM) หลักความโปร่งใส (GGP) หลักการมีส่วนร่วม (GGC) หลักความรับผิดชอบต่อ (GGA) หลักการสร้างความคุ้มค่า (GGV) มีค่า 0.61, 0.57, - 0.056, 0.085, 0.028 และ 0.59 ตามลำดับ

ตัวแปรแฝงภายนอก องค์กรแห่งการเรียนรู้ (LO) มีค่าน้ำหนัก (Loading) ของการพัฒนาภาวะผู้นำ (LOL) การพัฒนาการบริหารงานแบบมีวิสัยทัศน์ (LOV) การพัฒนาความรู้เชิงระบบ (LOS) การพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง (LOC) การสร้างบรรยากาศองค์กร (LOE) การพัฒนาการทำงานเป็นหมู่คณะ (LOP) การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร (LOT) มีค่า 0.69, 0.64, 0.64, 0.027, 0.039, 0.071 และ 0.33 ตามลำดับ

ตัวแปรแฝงภายในการบริหารระบบคุณภาพ (TQ) มีค่าน้ำหนัก (Loading) การนำองค์กร (TQL) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (TQS) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (TQSS) การวัดวิเคราะห์และการจัดการความรู้ (TQK) การมุ่งเน้นบุคลากร (TQSF) การจัดการกระบวนการ (TQF) ผลลัพธ์ (TQR) มีค่า 0.27, -0.0056, 0.0076, 0.58, 0.58, 0.57 และ 0.13 ตามลำดับ

ตัวแปรแฝงภายในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล (ED) มีค่าน้ำหนัก (Loading) การพัฒนาหลักสูตรโดยใช้หลักการเรียนรู้ที่สมดุลและสร้างเสริมปัญญา (EDC) การใช้ภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนการสอน (EDL) การเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีวัฒนธรรมของประเทศ (EDCU) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล (EDE) การพัฒนาคุณภาพครู (EDT) การจัดการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัย (EDR) การมีเสรีภาพในการจัดการเรียนการสอนที่เท่าเทียมกันและมีคุณภาพ (EDI) มีค่า 0.28, 1.16, 15.00, 0.31, - 0.24, - 0.33, และ - 0.88 ตามลำดับ

ตัวแปรแฝงภายใน การบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล (WC) มีค่าน้ำหนัก (Loading) ตัวแปรสังเกตได้การบริหารงานวิชาการ (WCA) การบริหารงานบุคลากร (WCP) การบริหารงานงบประมาณ (WCF) การบริหารงานทั่วไป (WCG) ความเป็นเลิศทางวิชาการ (WCGT)

ความสามารถในการสื่อสารสองภาษา (WCTL) ความกล้าหาญทางความคิด (WCTK) การผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ (WCAP) ความรับผิดชอบในการเป็นพลโลก (WCGB) มีค่า 0.38, - 0.13, 0.11, 0.14, 0.21, - 0.051, 0.082, 0.056, และ 0.13 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยผลการทดสอบรูปแบบมีความสอดคล้องกัน โดยพิจารณาค่า ไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่าเท่ากับ 1268.36 ที่องศาอิสระ (Degree of Freedom) เท่ากับ 508 ระดับความมีนัยสำคัญ (P-Value) เท่ากับ 0.051 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนจากการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation, RMSEA) เท่ากับ 0.049 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Root Mean Square Residual, RMR) เท่ากับ 0.029 มีค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index, GFI) เท่ากับ 0.97 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index, AGFI) เท่ากับ 0.98 ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) ต่อองศาอิสระ (χ^2 / df) มีค่าเท่ากับ 2.820 ขนาดของตัวอย่างอย่างน้อยที่สุดหรือขนาดวิกฤต (Critical) เท่ากับ 310.37

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นเพื่อการอภิปรายเป็นรายปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล ตลอดจนนำเสนอรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้านธรรมาภิบาลมีผลทางตรงต่อการบริหารระบบคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล และการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล

1.1 แบบจำลองโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลมีผลทางตรงต่อด้านการบริหารระบบคุณภาพ มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แบบจำลองโครงสร้างด้านธรรมาภิบาลมีผลทางตรงต่อการบริหารระบบคุณภาพ มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของธีระ รุญเจริญ (2550) ซึ่งได้กล่าวว่าในการนำธรรมาภิบาลมาใช้จะประสบความสำเร็จดีโดยมีเงื่อนไขที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการบริหารระบบคุณภาพคือการจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และสมเกียรติ พ่วงรอด (2544) ได้เสนอแนวทางธรรมาภิบาลในการบริหารและจัดการศึกษาโรงเรียนนิติบุคคลใน 2 ด้าน คือ ด้านการบริหารบุคคลและด้านการบริหารงาน และ Sallis (2002) กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนมี 4 ประการคือ ภาวะผู้นำและกลยุทธ์ ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ทีมงาน ลูกค้าและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งแนวคิดดังกล่าวพบว่ามีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับองค์ประกอบของระบบบริหารคุณภาพ ทั้ง 7 หมวด

1.2 แบบจำลองโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลมีผลทางตรงต่อด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากผลการวิจัยที่พบว่าแบบจำลองโครงสร้างด้านธรรมาภิบาลมีผลทางตรงต่อการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นไปตามสมมติฐานประการแรก ของการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเบอร์นี (Birney, 2004) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นอิสระเชิงวิชาชีพ และ

การร่วมมือปฏิบัติในภาควิชาของสถาบันอุดมศึกษา พบว่าต้องเชื่อมโยงกับทั้งภาควิชาอื่นภายในสถาบัน และภายนอกสถาบัน ผู้บริหารต้องบริหารด้วยความโปร่งใสและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

1.3 แบบจำลองโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลมีผลทางตรงต่อการบริหารงาน โรงเรียนมาตรฐานสากล มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 จากผลการวิจัย ที่พบว่า แบบจำลองโครงสร้างด้านธรรมาภิบาลมีผลทางตรงต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นไปตามสมมติฐานประการแรก ของการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับ สถาบันพระปกเกล้า (2549) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2542)

2. องค์ประกอบด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีผลทางตรงต่อการบริหารระบบคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล และการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล

2.1 แบบจำลองโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับองค์กรแห่งการเรียนรู้มีผลทางตรงต่อการบริหารระบบคุณภาพ มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมาร์ควอร์ท (Marquardt, 1996) ที่ระบุว่า องค์ประกอบสำคัญในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้หนึ่งคือ องค์ประกอบ ด้านองค์การที่มุ่งเน้นถึงการปรับเปลี่ยนองค์การ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ด้านโครงสร้าง วัสดุทัศน์ กลยุทธ์ และวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งองค์ประกอบย่อยทั้ง 4 ประการจะมีความสอดคล้อง และสัมพันธ์กับการบริหารระบบคุณภาพ ตามแนวคิดที่เป็นบริบทเบื้องต้นของการบริหารระบบคุณภาพเรื่อง ค่านิยม 11 ประการของ การบริหารตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพ

2.2 แบบจำลองโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้มีผลทางตรงต่อการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปีเตอร์ เซงเก้ (Senge, 1990) กล่าวถึง การนำทักษะ 5 ประการ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ความรอบรู้แห่งตน การมีแบบแผนทางความคิด วัสดุทัศน์ร่วม การเรียนรู้แบบทีม และพัฒนาการคิดอย่างเป็น และการให้ทุกคนในโรงเรียนร่วมเรียนรู้และแสวงหา ทฤษฎี ความรู้ใหม่มาใช้ในการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของโรมัส เซอร์จิอวานนี (Sergiovanni, 1994) ที่เสนอว่าโรงเรียนต้องเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้

2.3 แบบจำลองโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้มีผลทางตรงต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 ของการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแนวคิดของปีเตอร์ เซงเก้ (Senge, 1990); โรมัส เซอร์จิอวานนี (Sergiovanni, 1994); มาร์ควอร์ท (Marquardt, 1996); ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2553) นักวิชาการ เหล่านี้มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าการนำแนวคิดด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้มาใช้ในการบริหารงาน โรงเรียนสถานศึกษา ถือว่าเป็นเครื่องมือที่ทางความสำคัญเป็นอย่างมาก อาจเนื่องจากโรงเรียนหรือ สถานศึกษาเป็นสถานที่ ที่มีความสัมพันธ์อย่างกว้างขวางกับ การสร้างองค์ความรู้ การแสวงหาความรู้ การเรียนรู้ ดังนั้นแนวคิดในการที่จะทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษา คือการ ให้สถานศึกษาซึ่งจัดว่าเป็นองค์กรประเภทหนึ่งได้พัฒนาขึ้นในลักษณะของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

3. องค์ประกอบด้านการบริหารงานระบบคุณภาพมีผลทางตรงต่อการบริหารงาน โรงเรียนมาตรฐานสากล

จากผลการวิจัยที่พบว่า แบบจำลองโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับด้านการบริหารระบบ คุณภาพมีความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล ซึ่ง

สอดคล้องกับแนวคิดของชิวฮาร์ท (Shewhart, 1939) ร่วมกับ เดมมิ่ง และจูราน (Deming, 1982 & Juran, 1988) ได้พัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับ TQM (Total Quality Management) ซึ่งเป็นพื้นฐานหลักสำคัญของการบริหารระบบคุณภาพ ที่เน้นการทำงานเป็นทีม แนวคิดของวิทูร์ย์ สิมะโชคดี (2543) การบริหารคุณภาพโดยรวม หรือการบริหารคุณภาพที่ทุกคนมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุด คือ การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับแนวคิดของเมอร์กาโทรล และมอร์แกน (Murgatroyd & Morgan, 1993) ที่ว่าการบริหารคุณภาพมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานโรงเรียนใน 3 ประการคือ การประกันคุณภาพ การสร้างข้อตกลง และคุณภาพของลูกค้ำ

4. องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลมีผลทางตรงต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล

จากผลการวิจัยที่พบว่า แบบจำลองโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล มีผลทางตรงต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับแนวคิดของบรอนเฟนเบรนเนอร์ (Bronfenbrenner, 1977) ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ กับการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีความสัมพันธ์มีอิทธิพลทั้งหมด 4 ระดับ คือ 1. ระดับไมโคร (Micro System) 2. ระดับเมโซ (Meso System) 3. ระดับเอ็กโซ (Exo System) 4. ระดับแมโคร (Macro System) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้สรุปความหมายของการบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นงานจัดการเรียนการสอน โดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน จากแนวคิดดังกล่าวจะพบว่า การจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากลในแต่ละระดับ โดยตัวแปรสังเกตได้ของการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลในแต่ละด้านจะมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล

อภิปรายผลรวมได้ว่า โมเดลแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบตามสมมติฐานมีผลทางตรงต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล ที่ผู้วิจัยได้จากการปรับปรุงแบบโดยพิจารณาจากค่า MI (Modification Indices) ที่มีค่าสูงที่สุด และค่า EPC (Expected Parameter Change) ซึ่งเป็นค่าบอกขนาด และทิศทางของพารามิเตอร์ที่คาดว่าจะปรับจากที่มีค่าสูงให้มีความลดลง มีความสอดคล้องกับโมเดลโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเชิงสมมติฐาน

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล ตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาหาวิธีการในการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล และการบริหารงานงานโรงเรียนในระดับต่าง ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เพื่อช่วยในการบริหารงานกับผู้บริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาได้อย่างมีความถูกต้อง และเป็นธรรมแก่ผู้ปฏิบัติงาน สอดคล้องกับบริบทในการจัดการศึกษาแต่ละระดับต่อไป

2. ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาประสิทธิผลของการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากลต่อไป

3. ผลการวิจัยครั้งนี้ นำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างรูปแบบการบริหารงานสถานศึกษา ที่พัฒนาภาวะด้านต่าง ๆ ในการบริหารงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการทำงานในกรอบงานอื่น ๆ หรือเพื่อในการอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาผู้บริหารให้เป็นผู้บริหารคุณภาพ และมีความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ

4. ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปดำเนินการด้านบริหารที่ทำให้เกิดกระบวนการในการบริหารที่ดี เพิ่มประสิทธิผลในการบริหารให้สูงขึ้น ดีขึ้นในแต่ละระดับของการจัดการศึกษา ทั้งในระดับโรงเรียน ระดับท้องถิ่น ระดับภาค และระดับประเทศ เป็นต้น

5. ในด้านการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากลนั้น เพื่อเป็นการยืนยันหรือให้ได้รูปแบบที่ถูกต้อง ชัดเจน และมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นควรมีการเพิ่มการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มารวบรวมและใช้ประกอบการพัฒนารูปแบบเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยเรื่อง รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ร่วมเพิ่มเติมกับรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล

2. การศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลตามกรอบแนวคิดในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาอิทธิพลจากการปรับดัชนีตัดแปลงโมเดล (Model Modification Indices) ที่ได้จากการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป LISREL เท่านั้น เพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรนำโปรแกรมสำเร็จรูปอื่น ๆ ที่มีการทำงานลักษณะเดียวกัน เช่น การวิเคราะห์โมเดลการวิเคราะห์โครงสร้างความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance Structure Model: ACOVS Model) โปรแกรม AMOS และโปรแกรม EQS มาวิเคราะห์ เพื่อนำผลที่ได้มาพิจารณาไปด้วย

3. งานวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาเชิงเปรียบเทียบ โดยการเปลี่ยนแปลงการพยากรณ์ตัวแปรตามด้วยตัวแปรอิสระที่มีโครงสร้างข้อมูลหลายระดับ หรือที่เรียกว่า การวิเคราะห์เชิงพหุระดับ (Multilevel Model) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Hierarchical Linear Modeling: HLM

4. งานวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาเชิงเปรียบเทียบ โดยการขยายการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล หรือในสถานศึกษาระดับอื่น ๆ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์ เปรียบเทียบ อันเป็นการขยาย ต่อยอดองค์ความรู้ของงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์ที่สุด

บรรณานุกรม

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2553). องค์การแห่งความรู้จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 6.

กรุงเทพฯ: แชนพ็พว์ พรินติ้ง.

ธีระ รุญเจริญ. (2550). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

- วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2543) **คุณภาพคือการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- สมเกียรติ พ่วงรอด. (2544). **การบริหารงานบุคคล = Personnel administration**. ปัตตานี: ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2549). **ทศวรรษ : ตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2542). **การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีในเอกสารประกอบการประชุมประจำปีระหว่างส่วนราชการกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน**. นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ. (2553). **เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: ศิวาโกลมีเดีย.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2553ก). **แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2553ข). **คู่มือการบริหารจัดการระบบคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- Birney, P. A. (2004). **Academic emphasis: Teacher perceptions of its relationship to organizational Climate Factors**. Proquest Dissertations and theses, 1283.
- Bollen, K. A. (1989). **Structural Equation with Latent Variables**. New York: John Wiley & Sons.
- Bronfenbrenner, U. (1977). **Toward an experimental ecology of human development**. American Psychologist.
- Deming, W. E. (1982). **Quality Productivity and Competitive Position, Center of Advanced Engineering Study**. MIT: Cambridge, MA.
- Juran, J. M. (1988). **Juran on Planning for Quality**. New York: The Free Press.
- Marquardt, M. (1996). **Building the learning organization**. New York: McGraw - Hill.
- Murgatroyd, S., & Morgan, C. (1993). **Total Quality management and the school**. Buckingham: Open University Press Byrne, B. M.
- Sallis, E. (2002). **Total Quality management in education**. 3 ed. London: Kogan Page Limited.
- Senge, P. M. (1990). **The Fifth Discipline: The art and practice of the learning organization**. New York: Doubleday/Currency.

Sergiovanni, T. (1994). **community of learning school** : Jossery-bass Publishers
sanfrancisco California.

Shewhart, W. A. (1939). **Statistical Method from the Viewpoint of Quality Control**.
New York: Dover.

การศึกษาและพัฒนาปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำที่มีผลต่อ
ประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

A STUDY AND DEVELOPMENT OF LEADERSHIP CAUSAL FACTORS AFFECTING
ADMINISTRATION EFFECTIVENESS OF PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

วีระ ซีประเสริฐ¹ บุญเรือง ศรีเหรียญ² และจุไร โชคประสิทธิ์¹
Vira Seeprasert¹, Boonrueng Sriharun², and Jurai Chokprasit¹

¹หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

²หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จากการวิเคราะห์เอกสารและแนวคิด ทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องและพัฒนาแบบการบริหารที่มีประสิทธิผลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) และได้พัฒนาขึ้นเป็นโมเดลอิสระ โดยใช้ตัวแปรแฝง 5 ตัว ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ ด้านความผูกพันต่อบทบาทการดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ ด้านความฉลาดทางอารมณ์ ด้านทักษะการบริหารจัดการ และด้านประสิทธิผลการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และตัวแปรสังเกตได้ 27 ตัวแปร และ 3) เพื่อสร้างโมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 800 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ โดยการสุ่มแบบบुकлетเมทริกซ์ (Booklet Matrix Sampling) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเพื่อหาค่าสถิติพื้นฐาน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL) Version 8.80 เพื่อการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุ (Causal Model) และตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 56 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยของด้านความฉลาดทางอารมณ์ และด้านทักษะการบริหารจัดการ มีการปฏิบัติมาก ส่วนด้านความผูกพันต่อบทบาทการดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ ด้านภาวะผู้นำ และด้านประสิทธิผลของการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีการปฏิบัติปานกลาง 2) ตัวแปรสังเกตได้ทุกปัจจัย มีการปฏิบัติสูงกว่าค่าเฉลี่ยและการแจกแจงของตัวแปรมีลักษณะเป็นโค้งแบบราบกว่าปกติ (Platy Kurtic) 3) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกต

ได้ที่ได้ศึกษา จำนวน 27 ตัวแปร พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด 371 คู่ มีค่าแตกต่างจากศูนย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 329 คู่ มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 9 คู่ และมีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 33 คู่ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นความสัมพันธ์ทางบวกจำนวน 300 คู่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีค่าเป็นบวกนั้นแสดงถึงความสัมพันธ์ที่มีทิศทางไปในทางเดียวกัน ความสัมพันธ์ทางลบจำนวน 71 คู่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีค่าเป็นลบนั้น แสดงถึงความสัมพันธ์ที่มีทิศทางไปในทางตรงข้ามกัน ในเมทริกซ์มีขนาดของความสัมพันธ์ทางบวก ตั้งแต่ 0.007 ถึง 0.990 และ มีขนาดของความสัมพันธ์ทางลบ ตั้งแต่ -0.007 ถึง -0.440 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้งที่อยู่ในตัวแปรแฝงเดียวกันและตัวแปรแฝงต่างกันความสัมพันธ์ส่วนใหญ่มีนัยทางสถิติ ขนาดของความสัมพันธ์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ($0.33 < r < 0.66$) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเชิงสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (ค่าไค-สแควร์ : $\chi^2 = 527.27$, อาสาความเป็นอิสระ: $df = 187$, ค่า $p = 0.052$, $GFI = 0.99$, $AGFI = 0.98$, $RMSEA = 0.047$ และ $CN = 327.69$) ค่าพารามิเตอร์เมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรแฝงภายในมีความแปรเปลี่ยนโดยตรงกับประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ABSTRACT

The objectives of this research were to study 1) the effectiveness of administration of private higher education institution, 2) leadership causal factors affecting administration effectiveness of private higher education institution, and 3) to create a causal relationship model of leadership affecting administration effectiveness of private higher education institution. The documents and concepts of the related theories were analyzed and the administration effectiveness of private higher education institution model was developed by setting a focus group. The LISREL model was developed by the use of 5 latent variables including leadership, commitment of the lifestyle role, emotional quotient, administration, and effectiveness of administration of private higher education institution, and 27 observed variables. The samples of this study consisted of 800 educational administrators of private higher education institution selected by multi-stage sampling. The tools used to collect data were a set of five-point rating scale questionnaire and booklet matrix sampling. The statistics were analyzed by computer program. LISREL program version 8.80 was used to analyze a causal model and evaluate the relationship between theory and empirical data.

The results were as follows:

1. The majority of administrators were male and aged 56 years old or above. The means of emotional quotient and administration were high. The commitment of the lifestyle role, leadership, and effectiveness of administration of private higher education institution were at moderate level.

2. Observed variables had higher treatment than the mean. Furthermore, the distribution of the variables was a Platy Kurtic curve.

3. Correlation coefficient analysis of the 27 observed variables and the relationship between 371 pairs of the variables were found that 329 pairs had significant difference at the level of .01. 9 pairs had significant difference at the level of .05. The relationship between 33 pairs of variables had no significant difference. In addition, the correlation coefficient of 300 pairs of variables had positive relationship. It indicated that they had the same direction. 71 pairs of variable had negative correlation. It meant that they had the opposite direction. The size of positive correlation ranged between 0.007 and 0.990 and the size of negative correlation ranged between -0.007 and -0.440. The relationship of observed variables including the same or different latent variables had statistical significance at moderate level ($0.33 < r < 0.66$).

4. The analysis of the relationship of causal linear modeling structure of leadership causal factors affecting administration effectiveness of private higher education institution was related to the empirical data (Chi-Square = 527.27, degree of freedom = 187, $p = 0.052$, GFI = 0.99, AGFI = 0.98, RMSEA = 0.047, and CN = 327.69). The metric parameters of causal influence between internal latent variables had direct change to the effectiveness of administration of private higher education institution.

คำสำคัญ

ภาวะผู้นำ ประสิทธิภาพของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ความสำคัญของปัญหา

กระแสการเปลี่ยนแปลงในสังคมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว บางเรื่องมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เช่น ด้านสังคม การเมือง การปกครอง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ข้อมูลสารสนเทศ ประชากร วัฒนธรรม และการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2541) การพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และการพัฒนาประเทศชาติให้สามารถอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข จึงมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้อง ได้แก่ เพื่อสร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้ องค์กรแห่งการเรียนรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543; กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักนโยบายและแผนการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม, 2542) การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าจะต้องอาศัยคนในชาติที่มีประสิทธิภาพโดยการวางรากฐานทางการศึกษาให้แก่เยาวชนให้มีคุณภาพที่จะสามารถพัฒนาชีวิตพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของตนเอง ครอบครัวและบ้านเมืองให้เยาวชนรู้จักคิด รู้จักใฝ่หาความรู้หาประสบการณ์ด้วยตนเอง รู้จักปรับตัว รู้จักแก้ปัญหา รู้จักพัฒนาทักษะในการทำงาน มีค่านิยมที่ดีงาม และส่งเสริมความเป็นเลิศในความสามารถ ความถนัดของแต่ละบุคคล ตามศักยภาพที่มีอยู่

คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษา มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานได้กำหนดกรอบการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) โดยกำหนดเป้าหมายในการปฏิรูปการศึกษารอบสอง แก่ คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยเริ่มขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษารอบสอง ตั้งแต่ พ.ศ. 2552-2561 โดยมุ่งเน้น 3 เรื่องหลัก เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม คือ 1) เรื่องคุณภาพ เป็นเรื่องการสร้างคุณภาพใหม่ให้เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ ได้แก่ คุณภาพครู คุณภาพแหล่งเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบ คุณภาพของสถานศึกษา ควรมีแหล่งเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด อุทยานประวัติศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ และคุณภาพการบริหารจัดการ โดยเน้นการกระจายอำนาจ และธรรมาภิบาล 2) เรื่องโอกาส ได้แก่ การเปิดโอกาสให้คนไทยทุกกลุ่ม ทุกประเภท ได้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ เช่น ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ และเด็กชายขอบตะเข็บชายแดน เป็นต้น และ 3) เรื่องการมีส่วนร่วม ได้แก่ การมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการสนับสนุนการวัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามกรอบของนโยบายปฏิรูปการศึกษารอบสอง กำหนดเป้าหมายที่จะทำให้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ในทุกระดับการศึกษาและทุกมิติตั้งแต่การศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย และส่วนอื่น ๆ ที่เหลืออย่างครบวงจร โดยได้มุ่งเน้นใน 3 ประเด็นหลักที่จะทำให้เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษารอบสอง ประสบความสำเร็จ คือ 1) คุณภาพ ซึ่งได้แก่การพัฒนาคุณภาพครู ส่วนคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ และ การสร้างสิ่งแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ 2) การสร้างโอกาส ที่จะทำให้คนไทยทุกประเภท ทั้งผู้พิการ ด้อยโอกาสและคนชายขอบกลุ่มอื่น ๆ เข้าถึงการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และ 3) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ทั้งภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ระบบการศึกษาไทยจึงอยู่ในช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ ทั้งในระดับมหภาค และจุลภาค ตามที่กล่าวมาข้างต้น การปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม สร้างเสริมความรู้ และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปะวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ” จากแผนการจัดการศึกษาดังกล่าวเป็นการเน้นให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2542)

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า การพัฒนาประเทศชาติจำเป็นต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ก่อน และในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้นจำเป็นต้องอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือ และเป็นเครื่องชี้นำของสังคม ผู้ที่ได้รับการศึกษาที่ดี หรือได้รับการจัดระบบการศึกษาที่ดีมีมาตรฐาน จะทำให้บุคลากรเหล่านั้นมีคุณภาพสามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ สถานศึกษาซึ่งเป็นองค์กรในการจัดการศึกษา และผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา คือผู้บริหารสถานศึกษาใน ระยะที่ผ่านมาสถาบันอุดมศึกษาได้ขยายตัว และมีความหลากหลายรูปแบบมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันอุดมศึกษายุคใหม่ ซึ่งมุ่งเน้นให้เกิดคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความเสมอภาคในโอกาสการศึกษา (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2548) สำหรับระบบการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

มีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาประเทศ สถาบันอุดมศึกษาเริ่มถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันกับนานาชาติ สำหรับประเทศไทยสถาบันอุดมศึกษาเป็นองค์กรในการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีการจัดการที่มีความหลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วของสังคม และการพัฒนาด้านเทคโนโลยี (ประทิน วิเศษสุวรรณ, 2545) สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลไกขับเคลื่อนที่สำคัญของการปฏิรูปการศึกษาในระดับอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพของประเทศ โดยการเพิ่มขีดความสามารถในด้านการพัฒนาศาสตร์และศิลป์แห่งการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพของการจัดการเรียนการสอน การสร้างหลักสูตรที่ทันสมัย เพื่อสร้างบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งในด้านของการมีความรอบรู้ทางวิชาการ การมีทักษะและความเชี่ยวชาญสูง การมีคุณธรรมและจริยธรรม การมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม และการมีความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมพลังของบุคลากรทุกระดับในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นผู้นำในการพัฒนาด้านการเรียนการสอน การบริการ การวิจัย การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม รวมถึงการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนนับว่าเป็นกลไกสำคัญ และมีอิทธิพลสูงต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการจัดการการศึกษา ประสิทธิภาพของการบริหารการศึกษา และประสิทธิผลขององค์การทางการศึกษา นักวิชาการหลายท่านมีความเห็นตรงกันว่าความสำเร็จหรือล้มเหลวทางการศึกษานั้นผู้บริหารสถานศึกษานับเป็นตัวแปรที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทย คุณภาพและประสิทธิภาพทางการศึกษามักแปรปรวนไปตามผู้นำเสนอ (รุ่ง แก้วแดง, 2547) ซึ่งหน้าที่ของผู้บริหารที่สำคัญนั้นจะต้องสามารถจัดการภายในองค์กรได้ดี ผู้ที่มีบทบาทในสถาบันอุดมศึกษาที่จะทำให้องค์กรมีคุณภาพ ประสิทธิภาพและประสิทธิผล คือ ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา จะต้องเป็นผู้ที่สามารถปรับตัวในหลายประการ ซึ่งในประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจ ได้แก่ การจัดองค์กรเพื่ออำนวยความสะดวกให้ทรัพยากรที่เป็นตัวคนและวัตถุดิบประสมเข้าด้วยกัน สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และขณะเดียวกันจะต้องสามารถจัดการภายนอกองค์กร เพื่อนำองค์กรให้สามารถดำเนินไปได้ โดยมีการปรับตัวอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปอยู่ตลอดเวลา แต่อย่างไรก็ตามการที่ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถบริหารงานให้ได้ผลดีนั้นจำเป็นจะต้องมีการเสริมพลังให้ผู้บริหาร โดยเปิดโอกาสให้ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเหล่านั้นได้มีโอกาสฝึกฝน และใช้ความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำ (Leadership) ได้อย่างเต็มศักยภาพ (อรรถนพ พงษ์วาท, 2540) เพื่อให้ผู้บริหารเหล่านั้นเป็นนักบริหารมืออาชีพ นอกจากปัจจัยที่กล่าวมาแล้วยังมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำ (Leadership) ยังมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำในด้านอื่น ๆ ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งสามารถที่จะส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้านต่าง ๆ ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่จะส่งผลต่อความสำเร็จและประสิทธิผลการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งสามารถใช้เป็นเหตุผลเพื่อสนับสนุนคำกล่าวที่ว่า ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในภาพรวม เกิดจากความสามารถด้านการบริหารจัดการของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

คุณลักษณะผู้นำ และภาวะผู้นำของผู้บริหารซึ่งจะส่งผลทางบวกต่อประสิทธิผลของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน (ภาวดี อนันต์นาวิ, 2545) มีนักการศึกษา นักวิชาการทางการบริหารหลายคนได้ศึกษาวิจัย และสรุปแนวคิดที่สอดคล้องกันไว้ดังนี้ พฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาและทักษะการบริหารงาน เป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร แคทซ์ (Katz, 1974) ได้กล่าวถึง ผู้บริหารนั้น ควรมีทักษะด้านเทคนิค (Technical Skills) ทักษะด้านมนุษย (Human Skills) และทักษะด้าน ความคิดรวบยอด (Conceptual Skills) ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ได้ดียิ่งขึ้นและจะส่งผลโดยตรงต่อ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 2001) กล่าวว่า ความสำเร็จในการ บริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษาจะมีมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกส่วนของสังคมหรือผู้ที่มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ต่างมีส่วน รับผิดชอบ ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์

ความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญผลการ จัดการศึกษาของสถาบันโดยอ้อมสะท้อนถึงพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถาบันนั้น ดังนั้นภาวะ ผู้นำหรือพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นปัจจัยหนึ่งของความสำเร็จหรือล้มเหลว ในการบริหารสถานศึกษา ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคลากรชั้นนำหลักที่สำคัญต่อการบริหาร และการจัดการศึกษา ในกรณีนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการบริหารให้ สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา และจะต้องมีภาวะผู้นำทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม ความสามารถในการ บริหารจัดการและความรู้ความเข้าใจในแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษา (ธีระ รุณเจริญ, 2546) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเปรียบเสมือนหัวใจของสถานศึกษานั้น ๆ ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่มี ภาวะผู้นำก็คงบรรลุวัตถุประสงค์ในการบริหารได้ยาก (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2549) ภาวะผู้นำที่ เหมาะสมกับการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน คือ ภาวะผู้นำแบบปฏิรูป และภาวะผู้นำแบบ แลกเปลี่ยน โดยเป็นผู้นำที่มีทรรศนะกว้างไกลสามารถทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความพึงพอใจในการ ทำงานมากขึ้น และเป็นการจูงใจในการทำงานโดยการแลกเปลี่ยน เพราะการที่ผู้บริหารจะบริหาร สถานศึกษาให้มีประสิทธิผล หรือไม่นั่นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง คือ สมรรถภาพในการนำ และการใช้ภาวะ ผู้นำในการปรับเปลี่ยน และพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น สจวตส์ (Stewart, 1985) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำแบบ ปฏิรูป และภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา และงานวิจัยของ อัมพร อิศรารักษ์ (2548) กล่าวว่า ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนสามารถทำนายประสิทธิผลของ สถานศึกษา

ดังนั้นผู้บริหารจะต้องปรับพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงลักษณะของ ผู้ร่วมงาน สถานการณ์ สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพนั้น อาจพิจารณาได้จากความมีประสิทธิภาพขององค์การ ซึ่งก็คือ การที่องค์การสามารถดำเนินการจน บรรลุ หรือบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2549)

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำมีผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
3. เพื่อสร้างโมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษา เรื่อง การศึกษาและพัฒนาปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือ ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ผู้วิจัยนำมาศึกษา ได้แก่ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งระดับบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประกอบด้วย อธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี คณบดี รองคณบดี และผู้อำนวยการหรือหัวหน้าหน่วยงานเทียบเท่าคณะ จำนวน 2,625 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา <http://www.mua.go.th> and www.umap.org/usco/en/home/index.php (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มีนาคม 2554)

กลุ่มตัวอย่าง (Samples) ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ของการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในโมเดลลิสเรล (LISREL Model) กล่าวคือ ผู้วิจัยใช้การศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 800 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามรายด้านเกี่ยวกับการศึกษาและพัฒนาปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งมีแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ ประกอบด้วย 5 ตอน ได้แก่ แบบวัดด้านภาวะผู้นำ แบบวัดด้านความผูกพันต่อบทบาทการดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ แบบวัดด้านความฉลาดทางอารมณ์ แบบวัดด้านทักษะการบริหารจัดการ และแบบวัดด้านประสิทธิผลการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert) สเกล 5 ระดับ

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บและรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาแบบสอบถามรายด้าน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 การสร้างแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อประสิทธิผลของการบริหารของสถาบันการศึกษาเอกชน ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ประกอบไปด้วยตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัวแปร
2. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านความผูกพันต่อบทบาทการดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ

ประกอบไปด้วยตัวแปรสังเกต ได้ 8 ตัวแปร

3. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทักษะด้านความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบไปด้วยตัวแปรสังเกต ได้ 4 ตัวแปร

4. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทักษะด้านการบริหารจัดการ ประกอบไปด้วยตัวแปรสังเกต ได้ 3 ตัวแปร

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นแบบสอบถามรายด้าน

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านประสิทธิผลของการบริหาร ประกอบไปด้วยตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัวแปร

3.2 การตรวจคุณภาพเครื่องมือ

3.2.1 การตรวจคุณภาพเครื่องมือ การตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยของภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และเพื่อหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และประเด็นข้อคำถาม

3.2.1.1 การตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยของภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้วิจัยนำโมเดลงานวิจัยปัจจัยของภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ได้พัฒนาขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน ได้ตรวจสอบตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

3.2.1.2 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และประเด็นข้อคำถามผู้วิจัยนำข้อคำถามที่ได้พัฒนาขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และประเด็นข้อคำถาม

3.2.2 การปรับปรุงแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย แต่มีคุณลักษณะเหมือนกัน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3.2.3 การทดลองใช้เครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ให้ข้อมูลจากประชากรสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 3 แห่ง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ แต่มีคุณลักษณะที่เหมือนกัน จำนวน 72 ฉบับ ซึ่งแบบสอบถามทั้ง 72 ฉบับ มาจากการจัดแบ่งแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบบ็อคเลต (Matrix Booklet Sampling) เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์พิจารณาคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

1. หาค่าอำนาจการจำแนก (Discrimination) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation)

2. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยจะมีค่าระหว่าง $0 < \alpha < 1$ ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์พิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient Method)

3.2.4 การวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยกำหนดไว้เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เนื่องจากได้กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแฝงไว้ก่อนแล้ว นั่นคือ ตัวแปรสังเกตได้จะมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเฉพาะกับตัวองค์ประกอบเท่านั้น (Bollen, 1989) ในการตัดสินใจจะเลือกข้อที่มีน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเบื้องต้น เพื่อให้รู้จักลักษณะกลุ่มตัวอย่าง และสภาพตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ดังนี้

3.3.1.1 ความถี่ และร้อยละ

3.3.1.2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.3.2 การวิเคราะห์หาความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม

3.3.3 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนาโมเดล ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 27 ตัวแปร ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบ้ (Skewness) ความโด่ง (Kurtosis) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (Coefficient of Variation)

3.3.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ด้วยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient)

3.3.5 การวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

3.3.6 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่สร้างขึ้นจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยโปรแกรมสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ได้แก่ โปรแกรมลิสเรล (LISREL Program)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนใน

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจากผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเป็นเพศชาย ร้อยละ 73.63 และเพศหญิง ร้อยละ 26.37 ซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 56 ปีขึ้นไป มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.88 รองลงมาคืออยู่ในช่วงอายุ 51-55 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.13 และน้อยที่สุดคืออยู่ในช่วงอายุ 30-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.88

ส่วนรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามนั้น ส่วนใหญ่จะมีรายได้ระหว่าง 50,001–70,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.00 รองลงมาคือมีรายได้ระหว่าง 30,001–50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.25 และน้อยที่สุดคือมีรายได้ระหว่าง 90,000 บาท ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 4.63

ในส่วนของตำแหน่งหน้าที่ของผู้ตอบแบบสอบถามนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 33.10 รองลงมา คือ รองคณบดี คิดเป็นร้อยละ 30.10 และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนน้อยที่สุดจะดำรงตำแหน่งอธิการบดี คิดเป็นร้อยละ 2.55

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานและลักษณะการแจกแจงของตัวแปรสังเกตได้แต่ละปัจจัย

ปัจจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์ในภาพรวมมีระดับของการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยมีค่า $\bar{x} = 3.726$ ค่า SD = 0.629 ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูง (3.678 – 3.731) มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) อยู่ระหว่าง 0.146 – 0.181 ตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงมีลักษณะเบ้ทางซ้ายทั้งหมด (-0.379) – (-0.461) มีการแจกแจงมีลักษณะความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติ (-0.428) – (-0.724)

ปัจจัยด้านความผูกพันต่อบทบาทการดำเนินชีวิตด้านต่างๆในภาพรวมมีระดับของการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่า $\bar{x} = 3.384$ ค่า SD = 0.692 ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง (3.229 – 3.633) มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) อยู่ระหว่าง 0.190 – 0.229 ตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงมีลักษณะเบ้ทางขวา (-0.194) – (0.394) มีการแจกแจงมีลักษณะความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติมาก (-0.912) – (-1.469)

ปัจจัยด้านทักษะการบริหารจัดการ (MS) ในภาพรวมมีระดับของการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยมีค่า $\bar{x} = 3.714$ ค่า SD = 0.750 ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูง (3.700 – 3.736) มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) อยู่ระหว่าง 0.173 – 0.230 ตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงมีลักษณะเบ้ทางซ้ายทั้งหมด (-0.541) – (-0.701) มีการแจกแจงมีลักษณะความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติ (-0.928) – (-0.981)

ปัจจัยด้านภาวะผู้นำในภาพรวมมีระดับของการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่า $\bar{x} = 3.318$ ค่า SD = 0.724 ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง (3.053 – 3.596) มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) อยู่ระหว่าง 0.181 – 0.277 ตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงมีลักษณะเบ้ทางขวา (-0.051) – (0.505) มีการแจกแจงมีลักษณะความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติมาก (-0.815) – (-1.325)

ปัจจัยด้านประสิทธิผลของการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในภาพรวมมีระดับของการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่า $\bar{x} = 3.421$ ค่า SD = 0.742 ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง (3.160 – 3.675) มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) อยู่ระหว่าง 0.198 – 0.248 ตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงมีลักษณะเบ้ทางขวา (-0.806) – (0.332) มีการแจกแจงมีลักษณะความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติมาก (-0.503) – (-1.361)

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่ได้ศึกษาจำนวน 27 ตัวแปร พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด 371 คู่ มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 329 คู่ มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 9 คู่ และมีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 33 คู่ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นความสัมพันธ์ทางบวกจำนวน 300 คู่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีค่าเป็นบวกนั้นแสดงถึงความสัมพันธ์ที่มีทิศทางไปในทางเดียวกัน ความสัมพันธ์ทาง

ลบจำนวน 71 คู่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีค่าเป็นลบนั้น แสดงถึงความสัมพันธ์ที่มีทิศทางไปในทางตรงข้ามกัน ในเมทริกซ์มีขนาดของความสัมพันธ์ทางบวก ตั้งแต่ 0.007 ถึง 0.990 และ มีขนาดของความสัมพันธ์ทางลบ ตั้งแต่ -0.007 ถึง -0.440

ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (Regression Coefficient) โมเดลสมการโครงสร้างเชิงสาเหตุ โดยพิจารณาจากค่า R^2 ด้านความฉลาดทางอารมณ์ (EMO) และด้านความผูกพันต่อบทบาทดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ (MR) มีค่า R เท่ากับ 0.482 มีค่า R^2 เท่ากับ 0.232 หรือสามารถอธิบายได้ว่าด้านความฉลาดทางอารมณ์ (EMO) และด้านความผูกพันต่อบทบาทดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ (MR) มีความสัมพันธ์กันมากที่ระดับ 0.482 และมีค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 23.2 ด้านความฉลาดทางอารมณ์ (EMO) และด้านภาวะผู้นำ (LEA) มีค่า R เท่ากับ 0.470 และค่า R^2 เท่ากับ 0.221 หรือสามารถอธิบายได้ว่าด้านความฉลาดทางอารมณ์ (EMO) และด้านภาวะผู้นำ (LEA) มีความสัมพันธ์กันมากที่ระดับ 0.470 และมีค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 22.1 และด้านความฉลาดทางอารมณ์ (EMO) และด้านทักษะการบริหารจัดการ (MS) มีค่า R เท่ากับ 0.111 มีค่า R^2 เท่ากับ 0.012 หรือสามารถอธิบายได้ว่าด้านความฉลาดทางอารมณ์ (EMO) และด้านทักษะการบริหารจัดการ (MS) มีความสัมพันธ์กันน้อยที่ระดับ 0.111 และมีค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 1.2 ตามลำดับ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.95

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

1. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเปรียบเทียบกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตัวแปรแฝงทั้งภายนอกและภายใน จะวัดจากตัวแปรที่สังเกตได้โดยพิจารณาจากค่าน้ำหนัก (Loading) สามารถอธิบายได้ดังนี้

ตัวแปรแฝงภายนอกด้านความฉลาดทางอารมณ์ (EMO) มีค่าน้ำหนัก (Loading) ของความตระหนักในตนเอง (SELFA) การจัดการตนเอง (SELFM) ความตระหนักในสังคม (SOCIAL) และการจัดการด้านความสัมพันธ์ (RELAM) มีค่า 0.66, 0.60, 0.57, และ 0.59 ตามลำดับ

ตัวแปรแฝงภายในด้านความผูกพันต่อบทบาทการดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ (MR) มีค่าน้ำหนัก (Loading) ความผูกพันต่อบทบาทคู่สมรส (MRR) ความผูกพันต่อบทบาทการเป็นบิดามารดา (MRF) ความผูกพันต่อบทบาทมิตรภาพ (MRFR) ความผูกพันต่อบทบาทในชุมชนหรือสังคม (MRSO) ความผูกพันต่อบทบาทอาชีพ (MROC) ความผูกพันต่อบทบาทผู้ดูแลบิดามารดา (MRPR) ความผูกพันต่อบทบาทเครือญาติ (MRKI) และความผูกพันต่อบทบาทแม่บ้าน (MRHM) มีค่า 0.31, 0.29, 0.34, 0.74, 0.84, 0.66, 0.78 และ 0.76 ตามลำดับ

ตัวแปรแฝงภายในด้านทักษะการบริหารจัดการ (MS) มีค่าน้ำหนัก (Loading) ทักษะที่สัมพันธ์กับงาน (MSTR) ทักษะที่สัมพันธ์กับคน (MSPR) และทักษะที่สัมพันธ์กับตนเองและการวิเคราะห์ (MSSR) มีค่า 0.84, 0.69 และ 0.28 ตามลำดับ

ตัวแปรแฝงภายในด้านภาวะผู้นำ (LEA) มีค่าน้ำหนัก (Loading) การให้รางวัลตามสถานการณ์ (COR) การบริหารแบบวางเฉย (MAE) ความมีเสน่ห์ (CHA) แรงบันดาลใจ

(INS) การมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายบุคคล (INC) และการกระตุ้นการใช้ปัญญา (INT) มีค่า 0.78, 0.87, 0.58, 0.027, 0.29 และ 0.19 ตามลำดับ

ตัวแปรแฝงภายในด้านประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (EFF) มีค่าน้ำหนัก (Loading) ความสามารถในการผลิต (PROD) ความสามารถในการพัฒนาเจตคติทางบวก (POA) ความสามารถในการปรับตัว (ADA) ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถาบัน (SOP) การพัฒนาบุคลากร (HUR) และความสามารถในการสร้างความสามัคคีกับบุคลากร (HUU) มีค่า 0.33, -0.35, -0.026, 0.19, 0.11 และ 0.018 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการทดสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเปรียบเทียบกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่าเท่ากับ 527.27 ที่องศาอิสระ (Degree of Freedom) เท่ากับ 187 ระดับความมีนัยสำคัญ (P-Value) เท่ากับ 0.052 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนจากการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation, (RMSEA) เท่ากับ 0.047 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Root Mean Square Residual, RMR) เท่ากับ 0.022 มีค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index) (GFI) เท่ากับ 0.99 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index), AGFI) เท่ากับ 0.98 ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) ต่อองศาอิสระ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 2.820 ขนาดของตัวอย่างอย่างน้อยที่สุดหรือขนาดวิกฤต (Critical) เท่ากับ 327.69

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นเพื่อการอภิปรายเป็นรายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตลอดจนนำเสนอรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อด้านประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำมีผลทางตรงต่อประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ผลการวิจัยที่พบว่า แบบจำลองโครงสร้างของด้านภาวะผู้นำมีผลทางตรงต่อประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 ของการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเบิร์นส์ (Burns, 1978) และแนวคิดของทิชชี และเตวานน่า (Tichy & Devanna, 1986) และสอดคล้องกับแนวคิดของเซอร์จิโอวานนี (Sergiovanni, 1996) ซึ่งทั้งสองแนวคิดมีความสอดคล้องกัน

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตัวแปรสังเกตได้ในปัจจัยด้านภาวะผู้นำ มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดจำนวน 15 คู่ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในช่วง 0.197 – 0.967 มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 15 คู่

2. ปัจจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์ ความผูกพันต่อบทบาทการดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ และด้านทักษะการบริหารจัดการ มีผลทางตรงต่อด้านภาวะผู้นำ

แบบจำลองโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับด้านความฉลาดทางอารมณ์มีผลทางตรงต่อด้านภาวะผู้นำมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 ของการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของซาโลเวย์ และเมเยอร์ (Salovey & Mayer, 1993)

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตัวแปรสังเกตได้ในปัจจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์ มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดจำนวน 6 คู่ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในช่วง 0.933 – 0.990 มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 6 คู่

3. ปัจจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์มีผลทางตรงต่อด้านความผูกพันต่อบทบาทการดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ และด้านทักษะการบริหารจัดการ

แบบจำลองโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับด้านความฉลาดทางอารมณ์มีผลทางตรงต่อด้านความผูกพันต่อบทบาทการดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 ของการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกู๊ดส์ (Goode, 1960)

4. ปัจจัยด้านความผูกพันต่อบทบาทการดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ มีผลทางตรงต่อด้านทักษะการบริหารจัดการ

แบบจำลองโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับด้านความผูกพันต่อบทบาทการดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ มีผลทางตรงต่อด้านทักษะการบริหารจัดการ มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 ของการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฟาร์เรล และเคย์ (Farren & Kaye, 1996)

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตัวแปรสังเกตได้ในปัจจัยด้านความผูกพันต่อบทบาทการดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดจำนวน 28 คู่ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในช่วง 0.401–0.981 มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 28 คู่ ทั้งหมดมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นความสัมพันธ์ทางบวก

ข้อเสนอแนะ

การนำเสนอในตอนนี้นำผู้วิจัยค้นพบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการนำเสนอข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และส่วนที่สอง เป็นการนำเสนอข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ตามรายละเอียดดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำมีผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาหาวิธีการประเมินประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และหน่วยงานที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เพื่อใช้ช่วยในการประเมินผลงานกับผู้บริหารให้มีความถูกต้อง และเป็นธรรมแก่ผู้ปฏิบัติงาน

1.2 ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาต่อไป

1.3 ผลการวิจัยครั้งนี้ นำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการแสวงหาการสร้างรูปแบบเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการทำงานในมิติอื่น ๆ หรือมิติแฝงในการอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาผู้บริหารให้ เก่ง ดี และมีความสุขในการทำงาน และเป็นผู้บริหารมืออาชีพ

1.4 ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำการดำเนินการด้านบริหารที่ทำให้เกิดประสิทธิผล เพิ่มเติมประสิทธิผลในการบริหารให้สูงขึ้น ดีขึ้นของผู้บริหารระดับรอง เช่น หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าแผนก เป็นต้น

1.5 ในด้านการพัฒนารูปแบบของปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำมีผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น เพื่อเป็นการยืนยันหรือให้ได้รูปแบบที่ถูกต้อง ชัดเจน และมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นควรมีการเพิ่มการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และการจัดทำ Work Shop เพื่อนำข้อมูลที่ได้มารวบรวมและใช้ประกอบการพัฒนารูปแบบเพิ่มเติม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาและพัฒนาปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ร่วมเพิ่มเติมกับรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

2.2 การศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลตามกรอบแนวคิดในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาอิทธิพลจากการปรับดัชนีตัดแปลงโมเดล (Model Modification Indices) ที่ได้จากการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป LISREL เท่านั้น เพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรนำโปรแกรมสำเร็จรูปอื่น ๆ ที่มีการทำงานลักษณะเดียวกัน เช่น การวิเคราะห์โมเดลการวิเคราะห์โครงสร้างความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance Structure Model: ACOVS Model) โปรแกรม AMOS และโปรแกรม EQS มาวิเคราะห์ เพื่อนำผลที่ได้มาพิจารณาไปด้วย

2.3 งานวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาเชิงเปรียบเทียบ โดยการเปลี่ยนแปลงการพยากรณ์ตัวแปรตามด้วยตัวแปรอิสระที่มีโครงสร้างข้อมูลหลายระดับ หรือที่เรียกว่า การวิเคราะห์เชิงพหุระดับ (Multilevel Model) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Hierarchical Linear Modeling: HLM

2.4 งานวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาเชิงเปรียบเทียบ โดยการขยายการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาล หรือในสถานศึกษาระดับอื่น ๆ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์ เปรียบเทียบ อันเป็นการขยายต่อ ยอดองค์ความรู้ของงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์ที่สุด

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). **มาตรฐานโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา**

แห่งชาติ. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). **รายงานการวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา**

ขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: การศาสนา.

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม. (2542). **แนวคิดนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ พื้นฐานการปฏิรูปการศึกษาเพื่อประชาชน.** กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- ธีระ รุณเจริญ. (2546). **การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา.** กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ประทีน วิเศษสุวรรณ. (2545). **ปัจจัยการบริหารการศึกษาที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**
- ภาวดี อนันต์นาวิ. (2545). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ. ปรินญาานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. (2548). **คู่มือการประกันคุณภาพ.** นครสวรรค์: สวรรค์วิถีการพิมพ์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2547). **ปฏิวัติการศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 5.** กรุงเทพฯ: มติชน.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2542). **การบริหารโรงเรียนแบบกระจายอำนาจ.** กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2549). **ภาวะผู้นำ. ในประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 5-8. พิมพ์ครั้งที่ 9. นนทบุรี: สุวีริยาสาส์น.**
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.** สืบค้นจาก <http://www.mua.go.th> and www.umap.org/usco/en/home/index.php (วันที่ 10 มีนาคม 2554).
- อัมพร อิสสรารักษ์. (2548). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออก. ปรินญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- อรรณพ พงษ์วาท. (2540). **เอกสารคำสอนรายวิชา 1051791. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**
- Bollen, K. A. (1989). **Structural Equation with Latent Variables.** New York: John Wiley & Sons.
- Burns, J. M. (1978). **Leadership : Theory of Leadership.** New York: Harper and Row.
- Farren, C. & Kaye, B. L. (1996). **The Leader of The Future : New Versions, Strategies and Practices for The Next Era.** San Francisco: Jossey-Bass.
- Goode, W. J. (1960). **A Theory of Role Strain. American Sociological Review.**
Retrieved from:
http://www.bc.sdu/bc_org/avp/wfnetwork/rft/wfpedia/index.html
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2001). **Educational Administration: Theory - research - practice.** 6th ed. New York: McGraw-Hill.
- Katz, R. L. (1974). **Skills of Effective Administer.** Boston: Harvard Business Review: 14-20, 73-102.

- Salovey, P., & Mayer, J. D. (1993). **The Intelligence of Emotional Intelligence.** *Intelligence*, 17(4), 433-442.
- Sergiovanni, T. J. (1996). Leadership Basics for Principals and Their Staff. **The Educational Forum.** 60, 19-22.
- Stewart, R. (1985). **The Reality of Management.** 2nd ed. London: Heinemann.
- Tichy, N. M., & Devanna, M. A. (1986). **The Transformational Leader.** New York: John Wiley & sons.

การบริหารวิทยุชุมชนเพื่อความมั่นคงของรัฐ

COMMUNITY RADIO MANAGEMENT FOR STATE SECURITY

วิชาญ จุลหริก¹, สมาน งามสนิท², เกษมชาติ นเรศเสนีย์¹ และปิยะวรรณ เลิศพานิช³
Witchan Junlarick¹, Samarn Ngarsanit², Kasemchart Naretsenee¹, and Piyawan Lertphanich³

¹หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

²หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม กรุงเทพมหานคร

³หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการความขัดแย้งแบบบูรณาการ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การบริหารวิทยุชุมชนเพื่อความมั่นคงของรัฐ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของวิทยุชุมชน นโยบายการจัดตั้งวิทยุชุมชน รูปแบบการบริหารของวิทยุชุมชนและวิทยุชุมชนต่อความมั่นคงของรัฐ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกจากผู้กำหนดนโยบาย กรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ข้าราชการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร นักวิชาการด้านวิทยุกระจายเสียงและผู้บริหารสถานีวิทยุชุมชน และโดยการสนทนากลุ่มเฉพาะจากผู้บริหารสถานี ผู้เกี่ยวข้องและผู้ฟังวิทยุชุมชนจากสี่ภาคของประเทศไทย จำนวน 66 คน

ผลการวิจัยพบว่า วิทยุชุมชนตั้งขึ้นตั้งแต่ปลายพุทธศักราช 2543 ตามมาตรา 40 แห่งรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ที่กำหนดไว้ว่าคลื่นความถี่ไม่ควรมีการผูกขาด ประชาชนควรเข้าถึงสื่อและชุมชนสามารถเป็นเจ้าของสื่อได้ เพื่อประโยชน์ของชุมชนและของชาติโดยจัดให้มีคณะกรรมการบริหารกิจการสื่อด้านนี้เป็นการเฉพาะ ส่วนการบริหารสถานีนั้น เนื่องจากว่า ในระยะเวลาที่วิจัยเรื่องนี้ นโยบายวิทยุชุมชนยังมีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมอยู่ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบการบริหารตามหลัก POSDCORB คือการวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การประสานงาน การรายงานและการจัดงบประมาณ เป็นแนวทางวิจัย และพบว่า สถานีวิทยุชุมชนมีการบริหารตามแนวทางของ POSDCORB และที่เพิ่มเข้ามาคือการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในหลายกิจกรรม สัมกับเป็นวิทยุชุมชนของชุมชนและเพื่อชุมชน การบริหารแบบให้ประชาชนมีส่วนร่วม ช่วยให้วิทยุชุมชนมีบทบาท หน้าที่ส่งเสริมความมั่นคงของชุมชนและของรัฐ คือประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีศักดิ์ และชุมชนเข้มแข็ง

ABSTRACT

The objectives of this research, a study of community radio management for state security, were to study (1) the origins of community radio, (2) the policy, laws, rules and regulations for community radio, and (3) the appropriate forms of community radio management for state security.

Qualitative research methodology was used. Data were collected from two groups of participants. Data by means of in-depth interviews were collected from the first group of key informants, comprising policy formulators, National Telecommunication Commission members, internal security office officers, academics specializing in radio issues, and community radio managers. Additional data were collected by means of focus group discussions with 66 persons from four regions, comprising community radio managers, staff and audience members.

Findings:

Community radio has been in existence since Buddhist Era 2543, after Article 40 of the B.E. 2540 Constitution decreed that radio frequencies should not be monopolized. Communities have a mandate to access, own and use mass media for the affairs of the community under the regulations administered by National Telecommunication Commission. With regard to community radio management, this research found that the rules and regulations for community radio stations are still in the process of improvement, The POSDCORB model, consisting of planning, organizing, staffing, coordinating, reporting and budgeting, was applied as the framework for this research. It was found that most community radio stations comply with the POSDCORB model. In addition, these community radio stations, which are owned and managed by the community and for the community, have created opportunities for community participation in many community radio activities.

Participatory management of community radio stations helps community radio play an important role in promoting and supporting state security so that the country is secure, the people are wealthy and community is strengthened.

คำสำคัญ:

การบริหาร วิทยุชุมชน ความมั่นคง

ความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งซึ่งมีประวัติศาสตร์และความเป็นมาที่ยาวนาน ซึ่งกว่าที่ประเทศจะมีความเป็นปึกแผ่นและเจริญก้าวหน้าเช่นในปัจจุบัน บรรพชนชาติและบรรพบุรุษของคนไทยต้องเสียสละชีวิตและเลือดเนื้อ เพื่อปกป้องและรักษาผืนแผ่นดินไว้แก่คนรุ่นหลัง ดังนั้น คนไทยจึงควรรัก

และวางแผนประเทศ โดยช่วยกันเสริมสร้างความมั่นคง และปกป้องประเทศไทยจากภัยต่าง ๆ ที่จะคุกคามความมั่นคงของประเทศ

คำว่า “ความมั่นคงของประเทศ” ได้ถูกกล่าวถึง ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน 2495 ไว้ว่า หมายถึง “การทำให้เอกราชของชาติหรือสวัสดิภาพของประชาชนอยู่ในความมั่นคงและปลอดภัย รวมตลอดถึงการทำให้ประเทศดำรงอยู่ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร” นอกจากนี้ ยังมีผู้ที่ให้ความหมายที่กว้างขวางออกไปอีกว่า “ความมั่นคงของประเทศ” หมายถึง “สภาวะการณ์หรือสภาพที่รัฐ ภายใต้การนำของรัฐบาลที่มีอำนาจอธิปไตยในการปกครองดินแดนดังกล่าวด้วยตนเอง และสามารถดำรงอยู่ด้วยความปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งปวงไม่ว่าจะเป็น จากเกณฑ์การเสี่ยงใด ๆ ความเกรงกลัว ความกังวล และความสงสัย มีความเจริญก้าวหน้า มีเสรีต่อความกดดันต่าง ๆ ซึ่งจะประกันให้เกิดอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนภายในชาติดำเนินไปได้อย่างอิสระ มีความแน่นแฟ้นเป็นปึกแผ่น มีความแน่นอนไม่เปลี่ยนแปลงไปโดยง่าย มีความอดทนต่อแรงกดดันต่าง ๆ ที่มากระทบในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านเอกราช อธิปไตย ในด้านบูรภาพแห่งดินแดน ในด้านสวัสดิภาพ ความปลอดภัยและผาสุกของประชาชน ในด้านการปกครองของประเทศและวิถีการดำเนินชีวิตของคน อีกทั้งจะต้องมีขีดความสามารถที่จะพร้อมเผชิญต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น” (วิชัย ชูเชิด, 2547)

จากเหตุการณ์ทางการเมือง ที่ก่อให้เกิดการขัดแย้งทางความคิดระหว่างประชาชนชาวไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 จนถึงปัจจุบัน โดยที่ประเด็นความขัดแย้งเริ่มขึ้นจากการที่อดีตนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีแสดงรายการบัญชีทรัพย์สิน และหนี้สินอันเป็นเท็จ หรือคดีชุกหุ้ม (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2553) รวมถึงคดีการเล็งภาษีจากการขายหุ้นชินคอร์ป (Shin Corporation) ให้แก่กองทุนเทมาเสก (Temasek Holdings) ตามมติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เหตุการณ์ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดแรงกระเพื่อมในสังคมไทยและทำให้เกิดการแบ่งแยกทางความคิดของประชาชนชาวไทยออกเป็น 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายที่มีความคิดเห็นว่า อดีตนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้กระทำการทุจริตจริงและสมควรได้รับการลงโทษ ฝ่ายที่สอง ได้แก่ ผู้ที่สนับสนุน พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร และฝ่ายที่สาม คือ ประชาชนกลุ่มพลังเงียบ คือ มีความคิดเห็นบางอย่างแต่ไม่ได้แสดงออก ซึ่งในเวลานั้นเองที่กลไก “การเมืองภาคประชาชน” ได้เริ่มทำงานขึ้น

คำว่า “การเมืองภาคประชาชน” มีความหมายถึง การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองโดยตรง เพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐหรือผู้นำรัฐบาล รวมทั้งกดดันให้รัฐบาลกระทำตามความประสงค์ของตนหรือกลุ่มของตน โดยที่การมีส่วนร่วมดังกล่าวควรเป็นการขับเคลื่อนที่อยู่ภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมาย (Myron Weiner Cited in Binder et al., 1971) นอกจากนี้ นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2553) กล่าวถึงการเมืองภาคประชาชนไว้ว่า เป็นการเคลื่อนไหวของประชาชนเพื่อกำหนดนโยบายสาธารณะโดยตรง โดยไม่ผ่านทางตัวแทนของพรรคการเมืองหรือหน่วยงานราชการ การเมืองภาคประชาชน เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งย้าแนวคิดที่ว่า “การเมืองไม่ใช่แค่การเลือกตั้ง” การที่กลไกของการเมืองภาคประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในขณะนั้น อาจมีผลมาจากหลายปัจจัย อาทิเช่น ความไม่เป็นธรรม ความเหลื่อมล้ำในสังคม ช่องว่างระหว่างคนจนคนรวย เป็นต้น แต่สิ่งที่ชัดเจนที่สุด คือ การเคลื่อนไหวของการเมืองภาคประชาชน

ดังกล่าว ได้สะท้อนให้เห็นถึงความอ่อนแอของการเมืองภาคตัวแทน ซึ่งประชาชนได้เลือกตั้งผู้แทนราษฎรเข้ามาบริหารประเทศแทนพวกเขา

ความมั่นคงของประเทศ และการสื่อสาร มีปฏิสัมพันธ์ต่อการใช้ประโยชน์ทางการเมือง การปกครองคู่กันมานานหลายพันปี ตั้งแต่สมัยที่มนุษย์เริ่มอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มสังคมและพัฒนา การปกครองเป็นเขตแดน อาณาจักร จนกระทั่งพัฒนาเป็นประเทศในปัจจุบัน (ธนพล หิรัญบุรณะ, 2552) มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของสื่อมวลชนต่อความมั่นคงของประเทศว่า “การที่จะทำให้ประชาชนรู้สึกมั่นคงปลอดภัยขึ้นมาก็โดยที่สื่อมวลชน ซึ่งนำเสนอข้อมูลในรูปของข่าว ความคิดเห็น ตลอดจนรายการบันเทิงในรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งหากสื่อมวลชนไม่นำเสนอแล้ว แม้สภาพความเป็นจริงเป็นอย่างไร ประชาชนก็ไม่มีโอกาสทราบได้ ซึ่งจะทำให้เกิดความสงสัย ไม่แน่ใจ และอาจคิดว่าประเทศชาติไม่มีความมั่นคงก็ได้ ซึ่งหากประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติไม่ตรงกันก็อาจเกิดอันตรายได้” (กร นามภูษะ, 2540) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคของการสื่อสารไร้พรมแดน สื่อมวลชนได้กลายมาเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ ในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ให้ถึงประชาชน เพื่อก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ หรือทัศนคติตามที่ผู้ส่งสารต้องการ ดังนั้น สื่อสารมวลชน ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการระดมมวลชนของกลุ่มพลังมวลชนต่าง ๆ

จากเหตุการณ์การเคลื่อนไหวของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พ.ศ. 2548-พ.ศ. 2552) และกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (พ.ศ. 2550-พ.ศ. 2553) ที่ผ่านมา สะท้อนให้เห็นความล้มเหลวในการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของรัฐ เพื่อเข้าถึงประชาชน และเพื่อแย้งชิงมวลชน ดังที่พิจิตรา ศุภสวัสดิ์กุล (2553) ได้กล่าวถึงสงครามสื่อระหว่างรัฐบาล (อดีตนายกรัฐมนตรี นายสมัคร สุนทรเวช) และกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยว่า “การถอดรหัสสมการของสงครามสื่อในครั้งนี้ไม่เพียงแต่จะชี้ให้เห็นถึงพลังของเทคโนโลยีของสื่อสมัยใหม่ที่สามารถข้ามเหนือการควบคุมของรัฐไทยเท่านั้น แต่ยังบ่งบอกถึงผลกระทบที่เกิดจากวิวัฒนาการของสื่อมวลชนที่ขยายช่องทางการรับรู้อันหลากหลาย อันนำมาซึ่ง การแตกตัวของช่องทางของสื่อให้มีความมากมาย โดยอนุญาตให้แต่ละช่องทางการสื่อสารสามารถขบขันและตอกย้ำประเด็นแบบเฉพาะเจาะจงและปฏิเสธการเป็นพื้นที่กลางที่รองรับความหลากหลายของประเด็น ความคิดเห็น ข้อมูล และผู้บริโภค”

ความคิดเห็นดังกล่าว นอกจากจะแสดงให้เห็นว่ากลุ่มมวลชนมีการบริหารจัดการสื่อประชาสัมพันธ์ ที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการบริหารจัดการสื่อประชาสัมพันธ์ของรัฐบาลแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการของสื่อสารมวลชนสมัยใหม่ ที่สามารถเข้าถึงประชาชนแต่ละบุคคลโดยตรงได้ อาทิ การใช้โทรศัพท์ผ่านดาวเทียม อีเมล เว็บไซต์ ชุมชนออนไลน์ และการส่งข้อความผ่านทางโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น ซึ่งความเปลี่ยนแปลงทั้งหมดดังได้กล่าวมา นับเป็นความท้าทายครั้งใหม่ของรัฐบาลไทย ในการบริหารจัดการสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อให้สามารถเข้าถึงประชาชนในทุกระดับ โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ ซึ่งมีจำนวนมากและเป็นกำลังที่สำคัญของประเทศ โดยรัฐบาลมีเครื่องมือที่ใช้ในการกำกับดูแล และบริหารจัดการสื่อประชาสัมพันธ์ ได้แก่ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน โดยใช้ผ่านทางหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อรัฐบาล เช่น สำนักนายกรัฐมนตรีกรมประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้ ยังมีองค์กรอิสระที่ดูแลเรื่องความมั่นคง ได้แก่ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร และองค์กรที่กำกับดูแลสื่อมวลชนบางประเภท ได้แก่ คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เป็นต้น

จากความสำคัญของสื่อมวลชนที่มีต่อความมั่นคงของประเทศดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับ “การบริหารการจัดการสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อความมั่นคงของประเทศ” ทั้งนี้ เพื่อจะนำเสนอแนวทางในการจัดทำนโยบายการบริหารจัดการสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพเพื่อรักษาความมั่นคงของประเทศ รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับส่วนกลาง และภูมิภาค

โจทย์วิจัย/ปัญหาการวิจัย

1. ประวัติและความเป็นมาของวิทยุชุมชนก่อตั้งขึ้นมาอย่างไร
2. นโยบายการจัดตั้งวิทยุชุมชนเป็นอย่างไร
3. รูปแบบการบริหารสถานีวิทยุชุมชนเป็นอย่างไร
4. วิทยุชุมชนมีผลต่อความมั่นคงของรัฐเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของวิทยุชุมชน
2. เพื่อศึกษานโยบายการจัดตั้งวิทยุชุมชน
3. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารของวิทยุชุมชน
4. เพื่อศึกษาวิทยุชุมชนต่อความมั่นคงของรัฐ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนการศึกษา เริ่มจากการศึกษานโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง โดยกำหนดกลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ และ กลุ่มผู้รับฟังวิทยุชุมชน

1. การกำหนดหน่วยศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 การกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการบริหารจัดการสื่อประชาสัมพันธ์ รวมถึงผู้บริหารสถานีวิทยุชุมชนจากภาคกลาง 3 สถานี จากภาคเหนือ 3 สถานี จากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 สถานี และจากภาคใต้ 3 สถานี โดยใช้การสัมภาษณ์เจาะลึกแบบมีโครงสร้าง (Structured In-Depth Interview)

1.2 กำหนดกลุ่มผู้ร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้รับฟังสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่ ๆ เลือกแล้วภาคละ 12 คน เป็นกลุ่มสนทนา 4 กลุ่ม กลุ่มละ 12 คน รวมทั้งสิ้น 48 คน

2. ขั้นตอนการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่อง “การบริหารวิทยุชุมชนเพื่อความมั่นคงของรัฐ” มีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ การบริหารจัดการ การสื่อสาร

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาแบบสัมภาษณ์เชิงลึกโดยสังเคราะห์ขึ้นจากความรู้ที่ได้จากการทบทวนเอกสารภายใต้กรอบแบบจำลองการบริหารจัดการ “POSDCORB MODEL” ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยกูลิคและเฮอร์ริค (Gulick & Urwick, 1973) และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) และรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้งหมด จากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้วิธีการบัญชีคำหลักและการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อเป็นแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ขั้นตอนที่ 3 จัดการสนทนากลุ่ม จำนวน 4 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มประกอบด้วยผู้ฟังสถานีวิทยุชุมชน ซึ่งใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากภาคต่างๆ ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ จำนวนภาคละ 12 คน รวมทั้งสิ้น 48 คน

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้วิธีการบัญชีคำหลักและวิเคราะห์เนื้อหา การสนทนากลุ่มด้วยการตีความ และการพรรณนาความ ตลอดจนการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 5 อภิปรายและสรุปผล การบริหารวิทยุชุมชนเพื่อความมั่นคงของรัฐ ที่ได้สังเคราะห์ขึ้น

ขั้นตอนที่ 6 นำเสนอการบริหารวิทยุชุมชนเพื่อความมั่นคงของรัฐที่สมบูรณ์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งได้นำแบบจำลองการบริหารจัดการ “POSDCORB MODEL” มาเป็นแนวทางในการตั้งประเด็นการสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) กำหนดโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 2) นำแบบจำลองการบริหารจัดการ “POSDCORB MODEL” มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารทรัพยากรบุคคล การสั่งการและการกำกับดูแล การประสานงาน การรายงาน การบริหารงบประมาณ
- 3) นำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ให้อาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาความถูกต้องและความสอดคล้องของข้อคำถาม

4) แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยประเด็นหลักดังนี้

4.1) ประวัติและความเป็นมาและบทบาทของวิทยุชุมชนต่อความมั่นคงของรัฐในปัจจุบัน

4.2) นโยบายการจัดตั้งวิทยุชุมชนอิทธิพลของวิทยุชุมชนต่อผู้รับฟังข่าวสารจากวิทยุชุมชน

4.3) รูปแบบการบริหารจัดการสื่อวิทยุชุมชน แบ่งออกเป็นประเด็นย่อยคือ

- 1) การวางแผนการใช้สื่อวิทยุชุมชน
- 2) ความเหมาะสมของบุคลากรที่ทำหน้าที่ผู้บริหารและดำเนินรายการวิทยุชุมชนในปัจจุบัน
- 3) การสั่งการและการกำกับดูแลวิทยุชุมชน โดยหน่วยงานของรัฐบาล
- 4) การประสานงานระหว่างวิทยุชุมชนแต่ละแห่ง
- 5) การรายงานการปฏิบัติงานต่อหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแล 6) งบประมาณในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน และ 7) การบริหารการจัดการสื่อวิสาหกิจชุมชน เพื่อความมั่นคงของรัฐ

4.4) ข้อเสนอแนะแก่รัฐบาลในการจัดการบริหารวิสาหกิจชุมชนเพื่อความมั่นคงของรัฐ

3.2 เครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยกำหนดประเด็นในการสนทนากลุ่ม โดยใช้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และให้ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มยกประเด็นต่าง ๆ ขึ้นกล่าวเพื่อให้ผู้ร่วมสนทนาได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกใช้วิธีการบัญชีคำหลักและการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสร้างแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ด้วยการตีความแบบและการพรรณนาความ

4.3 การวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยานิพนธ์ บทความทางวิชาการและแหล่งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

ผลการวิจัย

1. การศึกษาประวัติความเป็นมาบทบาทของวิสาหกิจชุมชน พบว่าวิสาหกิจชุมชนไทยมีวิวัฒนาการจากการรวมตัวของภาคประชาชนโดยเสรี เพื่อสิทธิการสื่อสารเพื่อชุมชน ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2543 เรื่อยมา จนก่อให้เกิดการกระจายตัวของกิจการวิสาหกิจชุมชน แล้วแปรเปลี่ยนเป็นวิสาหกิจขนาดเล็กรายย่อย (SMEs) ควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบต่าง ๆ อาทิ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 40 ต่อเนื่องรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 47 พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. 2498 ประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชนชั่วคราว (วิทยุกระจายเสียงชุมชน) และประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การประกอบกิจการบริการชุมชนชั่วคราว (วิทยุกระจายเสียงชุมชน) และบทบาทของวิสาหกิจชุมชนในปัจจุบันเป็น 5 บทบาท คือบทบาทการเปิดพื้นที่สาธารณะให้กับประชาชน บทบาทในการเชื่อมโยงเครือข่ายภาคประชาชน บทบาทการเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาในชุมชน และบทบาทในการดำรงรักษาและส่งเสริมความมั่นคงของประเทศ

2. การศึกษานโยบายการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน พบว่า ปัจจัยที่ทำให้สื่อวิสาหกิจชุมชนมีอิทธิพลต่อประชาชนในชุมชน ได้แก่ สถานีวิสาหกิจชุมชนเกิดขึ้นจากการก่อตั้งของคนในชุมชน สถานีวิสาหกิจชุมชนตั้งอยู่ภายในชุมชนหรือใกล้เคียงกับชุมชน ความชัดเจนของการรับฟัง การใช้ภาษาท้องถิ่นกับชาวชุมชน และการมีส่วนร่วมในการดำเนินรายการของชาวชุมชน

3. การศึกษารูปแบบการบริหารจัดการวิทยุชุมชนเพื่อความมั่นคงของรัฐ

วิทยุกระจายเสียงชุมชนนับเป็นรูปแบบหนึ่งของการใช้สื่อที่จัดทำ ดำเนินกิจกรรม และ ดำรงอยู่เพื่อสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เฉพาะซึ่งวิทยุกระจายเสียงในลักษณะเดิมไม่สามารถจะ ตอบสนองต่อการรับรู้ข่าวสารในลักษณะต่าง ๆ ได้ ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องแสวงหาวิธีการที่แตกต่างจาก เดิม เพื่อให้ผู้ฟังกลุ่มเป้าหมายที่มีความจำเพาะในแต่ละพื้นที่ได้บริโภคข่าวสาร ความบันเทิงและ อรรถประโยชน์ที่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพการณ์ในแต่ละแห่ง

หลักการง่าย ๆ ที่วิทยุกระจายเสียงชุมชนจะใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการเพื่อความอยู่รอดคือ “แตกต่างจากสถานีกระแสหลัก ปักหลักกลางใจชุมชน เป็นหนทางให้บริการ ชับขาน ความบันเทิงรื่นรมย์”

แม้สถานีวิทยุกระจายเสียงชุมชนจะอาศัยความเป็นสื่อของท้องถิ่นที่มีขนาดจำกัด แต่ใน ขณะเดียวกันวิทยุกระจายเสียงชุมชนก็ยังหลีกเลี่ยงไม่พ้นบทบาทของการเป็น “สื่อมวลชน” ซึ่งจะต้อง ทำหน้าที่ของสื่อที่มีคุณภาพ เพื่อข่าวสารที่มีคุณภาพโดย

- 1) การบริการข่าวสารที่หลากหลาย และส่งผลกระทบต่อคนในพื้นที่กระจายเสียง
- 2) การสร้างสรรค์เนื้อหาข่าวสารและผังรายการโดยคำนึงถึงโอกาสการมีส่วนร่วมของ กลุ่มเป้าหมาย ตั้งแต่ร่วมวางแผนร่วมผลิต ร่วมกิจกรรม ร่วมรับฟัง ร่วมสะท้อนปัญหาความต้องการ
- 3) การเป็นส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ชุมชน ท้องถิ่นด้วยเครือข่ายข่าวสารที่มี เป้าหมายในการยกระดับสังคมให้ก้าวหน้า ดีขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมพอเพียง
- 4) การเป็นช่วงเวลาสาธารณะเพื่อการใช้ประโยชน์ในการนำเสนอข่าวสาร แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และเวทีเพื่อการแสดงออกถึงความต้องการและข้อเรียกร้องที่เป็นธรรมภายใต้หลัก ธรรมาภิบาล

การกำหนดเนื้อหาสื่อในรายการประเภทข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงขนาดใหญ่ให้ ความสำคัญกับความเร็ว ความสดใหม่ บนพื้นฐานของความถูกต้องเป็นจริง โดยข่าวต้นชั่วโมงจะเน้น ข่าวเด่นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นล่าสุด รายงานความคืบหน้าของประเด็นที่เป็นที่สนใจของสังคม และ บริหารเวลาสำหรับพื้นที่โฆษณาซึ่งถือเป็นรายได้สำคัญของสถานี ที่ถ่ายทอดข่าวต้นชั่วโมงยังเครือข่าย ภูมิภาค

ขณะที่การผลิตและนำเสนอข่าวสารของสถานีวิทยุกระจายเสียงขนาดเล็กจะทำหน้าที่ รายงานข่าวเฉพาะด้าน เช่น การศึกษา การเกษตร หรือรายงานกิจกรรมของผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นการเสริมเนื้อหาจากข่าวกระแสหลักที่สามารถรับได้จากสื่อประเภทอื่น ๆ

ฉะนั้นการออกแบบสร้างสรรค์รายการ หรือการจัดผังเวลาของวิทยุกระจายเสียงชุมชน จำเป็นต้องอาศัยวิธีการที่มีลักษณะเฉพาะซึ่งแน่นอนที่สุดสำหรับหลักการเสนอข่าวสารที่ว่าจะต้องเน้น ความ “สดใหม่” หรือความสนใจของปวงชนอันเป็นพื้นฐานของการบริโภคข่าวสารทั่วไปแต่วิทยุกระจายเสียง ชุมชนมีข้อจำกัดทั้งด้านงบประมาณที่จะใช้ลงทุนเพื่อผลิตข่าวสาร ความเข้มแข็งของการเป็นองค์กร ข่าวสารเครือข่ายการปฏิบัติงานของผู้สื่อข่าวในพื้นที่ เป็นต้น

ถึงกระนั้น สถานีวิทยุกระจายเสียงชุมชน ก็มีข้อได้เปรียบภายใต้ข้อจำกัด เช่น การอยู่ติดกับพื้นที่รู้ความต้นลึกหนาบางของปัญหาการอยู่กับกลุ่มผู้รับฟังเป้าหมาย การที่สามารถใช้ แหล่งข่าวที่สื่อหลัก ผลิตไว้แล้วมาเป็นประโยชน์ในการนำมา “เล่าข่าว” ต่ออย่างมีสีสัน

ด้วยธรรมชาติของการเป็นสื่อชุมชน แนวคิดที่สามารถใช้เป็นหลักการพื้นฐาน ในการบริหารจัดการเนื้อหารายการได้โดยใช้ผสมผสานตามความเหมาะสมกับศักยภาพและข้อจำกัดที่มีอยู่ตามสโลแกนที่ว่า “นำเสนออย่างหลากหลาย กระจายสัดส่วน ครบถ้วน องค์กร สะท้อนปัญหา เสริมปัญญาชุมชน หาหนทางออก ตอกย้ำความเป็นเจ้าของ ครองใจผู้ฟัง”

การวางแผนการจัดรายการ (Planning)

1) ในปัจจุบันการจัดผังรายการจะเน้นไปทางด้านข่าวสาร และความบันเทิงเป็นหลัก ส่วนรายการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษายังมีน้อย

2) สาระทางการศึกษาเป็นสิ่งที่ดีแต่ก็ควรมีบันเทิงประกอบด้วย เพื่อให้ผู้ฟังไม่เกิดความเครียดหรือความเบื่อหน่าย ผังการจัดรายการของวิทยุชุมชนในปัจจุบัน ควรอยู่ในกรอบที่กำหนดไว้ในประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชนชั่วคราว พ.ศ. 2552 ซึ่งกำหนดว่า รายการที่กำหนดไว้ในผังรายการต้องเป็นรายการข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือท้องถิ่นที่บริการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และควรเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดรายการ และการดำเนินรายการด้วย

การจัดโครงสร้างองค์กร (Organization) โครงสร้างการจัดองค์กรของวิทยุชุมชนแต่ละสถานียังไม่มีรูปแบบที่แน่นอนตายตัว แต่ปรับเปลี่ยนไปตามความเหมาะสมของวิทยุชุมชนแต่ละแห่ง

การบริหารทรัพยากรบุคคล (Human Resource Management) ผู้จัดการรายการวิทยุชุมชนวางตัวเหมาะสม มีความรู้รอบตัว พูดจาภาษาท้องถิ่นทำให้เกิดความเป็นกันเอง วิทยุชุมชน ไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับการเมืองหรือชี้นำผู้ฟังและสังคม สำหรับในการคัดเลือกที่จะมาดำเนินรายการนั้นต้องดู พื้นฐานความรู้ และความเหมาะสมบุคลิกภาพกับการจัดรายการ

การสั่งการและการกำกับดูแล (Direction and Regulation) รัฐไม่ควรเข้ามาแทรกแซงการจัดรายการวิทยุ แต่ควรปล่อยให้สถานีวิทยุชุมชนดำเนินการด้วยตนเอง และรัฐให้การสนับสนุนตามที่วิทยุชุมชนต้องการ ถ้าวิทยุชุมชนเสนอเรื่องที่เป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของประเทศหรือขัดต่อศีลธรรมอันดีแล้ว แล้วรัฐก็ต้องมีการควบคุม

การประสานงาน (Co-Operation) ในปัจจุบันวิทยุชุมชนในบางจังหวัดมีการสร้างเครือข่ายวิทยุชุมชนขึ้น โดยจัดตั้งเป็นชมรมของวิทยุชุมชนของแต่ละจังหวัด นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งเป็นสมาคม นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2545 ได้มีการรวมตัวกันของสถานีวิทยุชุมชน เพื่อจัดตั้งเป็นสหพันธ์สถานีวิทยุชุมชนขึ้น ซึ่งการสร้างเครือข่ายและการรวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อนของวิทยุชุมชนมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อปกป้องสิทธิของผู้ประกอบกิจการวิทยุชุมชน ติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกิจการการสื่อสารและโทรคมนาคมแห่งชาติ และเพื่อดูแลการดำเนินการของวิทยุชุมชนในเครือข่าย ให้อยู่ในมาตรฐานทางจริยธรรมของวิทยุชุมชน

การรายงาน (Reporting) ในบริบทปัจจุบัน วิทยุชุมชนต้องเข้าไปแสดงตัวและลงทะเบียน เพื่อขออนุญาตทำการทดลองออกอากาศ ที่สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม ผู้จัดการต้องอัดเทปรายการทุกรายการไว้และต้องสามารถส่งให้คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ตรวจสอบได้หากต้องการ

การบริหารงบประมาณ (Budget Management) ในบริบทปัจจุบัน ประเทศไทยมีทั้งวิद्यุชุมชนภาคประชาชน (ไม่มีโฆษณา) และวิद्यุชุมชนภาคธุรกิจ (มีโฆษณา) จึงทำให้แหล่งที่มาของรายได้ของวิद्यุชุมชนทั้งสองประเภทแตกต่างกันออกไป โดยที่วิद्यุชุมชนภาคประชาชน (ไม่มีโฆษณา) ได้เงินทุนจากการบริจาค เงินลงขันของฝ่ายต่าง ๆ ในชุมชน กิจกรรมเพื่อหาทุน นอกจากนี้ ในอนาคตจะได้รับเงินสนับสนุนจากภาครัฐด้วย ในขณะที่วิद्यุชุมชนภาคธุรกิจมีรายได้หลักจากการโฆษณา

4. การศึกษาวิद्यุชุมชนที่มีผลต่อความมั่นคงของรัฐได้แก่ ความมั่นคงทางการเมืองภายใน ความมั่นคงด้านการเมืองระหว่างประเทศ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงด้านการทหาร ความมั่นคงด้านสังคมจิตวิทยา ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการศึกษาเอกสาร พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความคิดเห็นว่า วิद्यุชุมชนในฐานะที่เป็นสื่อสารมวลชนประเภทหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้ฟังค่อนข้างมาก เพราะเป็นสื่อที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในระดับชุมชนและสามารถเข้าถึงผู้ฟังได้เป็นจำนวนมาก จึงมีบทบาทต่อการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติในหลายมิติได้แก่

4.1 ความมั่นคงทางการเมืองภายใน วิद्यุชุมชนมีส่วนในการเสริมสร้างความมั่นคงด้านการเมืองด้วยการวางตัวเป็นกลาง เป็นอิสระจากอิทธิพลของนักการเมืองและเสนอข่าวที่เป็นความจริง ไม่ชี้นำผู้ฟังสะท้อนการทำงานของนักการเมืองและข้าราชการที่ดี สอดส่องและตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองและข้าราชการที่ประพฤติมิชอบ

4.2 ความมั่นคงด้านการเมืองระหว่างประเทศ วิद्यุชุมชนมีส่วนในการเสริมสร้างความมั่นคงด้านการเมืองระหว่างประเทศด้วยการเสนอข่าวที่เป็นความจริง ไม่ชี้นำหรือยุยงให้ประชาชนเกิด ความเกลียดชังหรือเคียดแค้น

4.3 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ วิद्यุชุมชนมีส่วนในการเสริมสร้างเศรษฐกิจ โดยการให้ข้อมูล ข่าวสารและจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชนในชุมชน ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง

4.4 ความมั่นคงด้านการทหาร วิद्यุชุมชนมีส่วนในการเสริมสร้างความมั่นคงด้านการทหาร ด้วยการไม่นำเสนอข่าวที่ถือว่าเป็นความลับของทางราชการ ที่อาจจะบั่นทอนความมั่นคงของชาติ

4.5 ความมั่นคงด้านสังคม จิตวิทยา วิद्यุชุมชนมีส่วนในการเสริมสร้างความมั่นคงด้านสังคม จิตวิทยา โดยการนำเสนอรายการที่ช่วยดำรงรักษา และส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรม ศีลธรรมและหลักธรรมาภิบาลให้กับคนในชุมชน

อภิปรายผล

1. วิद्यุชุมชนไทยมีวิวัฒนาการจากการรวมตัวของภาคประชาชนโดยเสรี เพื่อสิทธิการสื่อสารเพื่อชุมชน ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2543 เรื่อยมา จนก่อให้เกิดการกระจายตัวของกิจการวิद्यุชุมชนแล้วแปรเปลี่ยนเป็นวิद्यุธุรกิจขนาดเล็ก (SMEs) ควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบต่าง ๆ อาทิ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 40 ต่อเนื่องรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 47 พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง

และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. 2498 ประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชนชั่วคราว (วิทยุกระจายเสียงชุมชน) และประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การประกอบกิจการบริการชุมชนชั่วคราว (วิทยุกระจายเสียงชุมชน) และบทบาทของวิทยุชุมชนในปัจจุบันเป็น 5 บทบาท คือบทบาทการเปิดพื้นที่สาธารณะให้กับประชาชน บทบาทในการเชื่อมโยงเครือข่ายภาคประชาชน บทบาทการเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาในชุมชน และบทบาทในการดำรงรักษาและส่งเสริมความมั่นคงของประเทศ บทบาทต่างๆ เหล่านี้ สอดคล้องกับแนวคิดของกาญจนา แก้วเทพ และคนอื่น ๆ (2543) ซึ่งอธิบายถึงกระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนของวิทยุชุมชน ซึ่งแสดงบทบาททั้งผู้ส่งสาร ได้แก่ การเปิดพื้นที่สาธารณะให้กับประชาชน ได้แก่ บทบาทการเป็นสื่อกลางในการไหลของข่าวสารและบทบาทในการดำรงรักษาและส่งเสริมความมั่นคงของประเทศ ช่องทางการสื่อสาร ได้แก่ บทบาทการเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาในชุมชน และผู้รับสาร ได้แก่ บทบาทในการเชื่อมโยงเครือข่ายภาคประชาชน

2. ปัจจัยที่ทำให้สื่อวิทยุชุมชนมีอิทธิพลต่อประชาชนในชุมชน ได้แก่ สถานีวิทยุชุมชนเกิดขึ้นจากการก่อตั้งของคนในชุมชน สถานีวิทยุชุมชนตั้งอยู่ภายในชุมชนหรือใกล้เคียงกับชุมชน ความชัดเจนของการรับฟัง การใช้ภาษาท้องถิ่นกับชาวชุมชน และการมีส่วนร่วมในการดำเนินรายการของชาวชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนีย์ หนูสง (2549) ซึ่งได้วิจัยเรื่อง การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนโดยผ่านรายการวิทยุชุมชน สถานีวิทยุชุมชน อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี พบว่าสถานภาพของสื่อวิทยุชุมชนได้สร้างระดับการมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสารได้ง่ายกว่าสื่ออื่น ๆ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสื่อสารของวิทยุชุมชน (Participatory Communication) ได้สร้างลักษณะแบบสองทาง คือการสื่อสารที่สามารถโต้ตอบกันได้ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร เนื่องจากวิทยุชุมชนสามารถช่วยแก้ปัญหาภายในชุมชนได้ วิทยุชุมชนเป็นสื่อที่ทำให้เกิดการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายและเมื่อวิทยุชุมชนได้แจ้งข้อมูลข่าวสารให้กับประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึงแล้วประชาชนจะเกิดความรู้ที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. รูปแบบการบริหารจัดการวิทยุชุมชนเพื่อความมั่นคงของรัฐในปัจจุบันประกอบด้วย การวางแผนการจัดรายการ การจัดโครงสร้างองค์กรของวิทยุชุมชน การบริหารทรัพยากรบุคคล การสั่งการ และการกำกับดูแล การประสานงาน การรายงานและการบริหารงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเจริญเนตร แสงดวงแก้ว (2549) ที่ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิทยุชุมชน ควนเนียง ตำบลบางเหริยง และวิทยุชุมชนชาวทอง ตำบลบ้านนา จังหวัดสงขลา ซึ่งศึกษาพบว่า วิทยุชุมชนควนเนียง มีการบริหารงานที่มาจากคนในชุมชน มีการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมทั้ง 3 ระดับ คือ การมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร/ผู้ใช้สาร การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่ง/ผู้ผลิต/ผู้ร่วมผลิต และการมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผนและกำหนดนโยบาย บทบาทหน้าที่ที่ทำมากที่สุด คือ เผยแพร่ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ส่วนประโยชน์ของวิทยุชุมชนควนเนียง คือ การประชาสัมพันธ์ข่าวสารในชุมชน ทั้งนี้ เป็นเพราะว่ากระบวนการบริหารจัดการวิทยุชุมชนเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปเพื่อให้วิทยุชุมชนได้บรรลุเป้าหมายในการรับใช้ประชาชน รูปแบบการบริหารจัดการวิทยุชุมชนของกาญจนา แก้วเทพ (2551) ได้ศึกษาและพบว่า การบริหารวิทยุชุมชนนั้นควรคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

- 1) บริบทของชุมชน เนื่องจากวิทยุชุมชนนั้นเป็นสื่อที่อยู่ท่ามกลาง “ชุมชน” ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์

เชื่อมโยงกับสังคมและวิถีชีวิตของชุมชนที่แตกต่างกันไป 2) การบริหารจัดการวิद्यุชุมชน จะประกอบด้วย 4 ส่วน ส่วนประกอบแรก คือ โครงสร้างวิद्यุชุมชน ทำหน้าที่เป็น “คัมลือ” ที่จะหมุนเอาส่วนประกอบการบริหารอีก 3 ส่วน คือ การบริหารคน (บุคลากร) การบริหารงาน และการบริหารเงิน/อุปกรณ์ให้เคลื่อนตามไป และ 3) เป้าหมายของการบริหารจัดการ เนื่องจากการบริหารนั้นเป็นการลงมือกระทำ/ดำเนินการด้วยทรัพยากรที่มีเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ ดังนั้น การที่ลักษณะการบริหารจะออกมาในรูปแบบใดก็ย่อมขึ้นอยู่กับว่า การบริหารนั้นเป็นไปเพื่อบรรลุเป้าหมายอะไร

4. ศึกษาวิद्यุชุมชนที่มีผลต่อความมั่นคงของรัฐได้แก่ ความมั่นคงทางด้านการเมืองภายใน ความมั่นคงด้านการเมืองระหว่างประเทศ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงด้านการทหาร ความมั่นคงด้านสังคมจิตวิทยา สอดคล้องกับงานวิจัยของธนพล หิรัญบุรณะ (2552) ซึ่งศึกษาเรื่อง “บทบาทวิद्यุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติ” พบว่า แนวทางการพัฒนาต้องปรับแนวคิดใหม่ให้ประโยชน์แก่ผู้บริโภคสื่อเป็นหลัก ปรับโครงสร้างและการบริหารเชิงกลยุทธ์ให้กับกิจการวิद्यุกระจายเสียงของกองทัพ โดยเน้นพัฒนาคน เทคโนโลยีและรูปแบบที่รายการหลากหลาย ขยายฐานเนื้อหา จัดตั้งมวลชนและสถานีชุมชน การมีส่วนร่วมและเสริมสร้างกองทุนสนับสนุน สำหรับข้อเสนอแนะ ได้แก่ การปรับโครงสร้างและการบริหาร การแปรรูปของกองทัพบางส่วนเป็นธุรกิจให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและอื่น ๆ โดยทุกข้อเสนอแนะคู่ควรสำหรับการศึกษาในอนาคต ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าสื่อวิद्यุชุมชนต้องมีการปรับตัวเพื่อให้เกิดการสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศได้ หัวใจสำคัญของวิद्यุชุมชนอยู่ที่พันธกิจสำคัญ ได้แก่ การระดมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมาร่วมดำเนินการของวิद्यุชุมชนอย่างเป็นระบบแท้จริง ทั้งการร่วมบริหารจัดการ กำหนดนโยบายและแผนการผลิตรายการและร่วมดำเนินกิจกรรมด้านอื่น ๆ อีกทั้งจำเป็นต้องมีช่องทางต่อเชื่อม เพื่อสร้างความร่วมมือกับฝ่ายต่าง ๆ ในชุมชนแก้ไขปัญหา หรือร่วมพัฒนาชุมชนโดยไม่มีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นผู้ครอบงำ ตลอดจนการเพิ่มขีดความสามารถการทำหน้าที่ ทั้งในฐานะที่เป็นสื่อมวลชน พึ่งเป็นศูนย์กลางแห่งข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมสู่ชุมชนอย่างครอบคลุมรอบด้าน ทั้งเชิงกายภาพและเชิงเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อคนในชุมชน ตลอดจนดำเนินการตามกรอบของกฎหมายและธรรมเนียมปฏิบัติของชุมชน อย่างไรก็ตาม แม้วิद्यุชุมชนยังไม่สามารถพัฒนาตนเองในการปฏิบัติตามพันธกิจสำคัญต่าง ๆ ครบถ้วน ก็มีได้หมายความว่าวิद्यุชุมชนอ่อนแอ แต่วิद्यุชุมชนเป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน ดังนั้น ทุกฝ่ายจึงพึงร่วมกันเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่วิद्यุชุมชนเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ควรเร่งทำแผนแม่บทเพื่อการควบคุมวิद्यุชุมชนให้เสร็จโดยเร็ว และควรส่งเสริมและจัดการอบรมในเรื่องของการดำเนินกิจการวิद्यุชุมชนให้ชัดเจน

2. คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ควรร่วมมือกับฝ่ายความมั่นคงในการส่งเสริมบทบาทของวิทยุชุมชนให้ส่งเสริมความมั่นคงของประเทศ และควรส่งเสริมให้วิทยุชุมชนได้ควบคุมตนเองเพื่อให้วิทยุชุมชนเป็นไปเพื่อชุมชนโดยแท้จริง
3. คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ควรส่งเสริมแนวทางการพัฒนาวิทยุชุมชนสู่วิทยุดิจิทัลในอนาคต
4. กำหนดนโยบายภายใต้ข้อกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติที่กำหนดให้กับผู้ปฏิบัติในการดำเนินการจัดตั้งสถานีวิทยุชุมชนให้ปฏิบัติตามขั้นตอนที่ถูกต้อง
5. กำหนดนโยบายการบริหารการจัดการสถานีวิทยุชุมชนให้กับผู้ปฏิบัติ เพื่อปฏิบัติยึดหลักตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดอย่างเคร่งครัด
6. กำหนดนโยบายการจัดสรรงบประมาณ ให้กับการจัดตั้งสถานีวิทยุชุมชนตามขนาดคลื่นความถี่ที่ได้รับอนุมัติจัดตั้งสถานีวิทยุชุมชน
7. กำหนดนโยบายในการจัดตั้ง การดูแลบังคับใช้ในเรื่องสถานที่และหน่วยงาน พื้นที่รวมไปถึงอาคารสถานที่ตั้งให้อยู่ในรูปแบบที่กำหนดการจัดตั้งสถานีวิทยุชุมชน
8. กำหนดนโยบายให้คณะกรรมการในหน่วยงานวิทยุชุมชนที่จัดตั้งขึ้น มีคณะกรรมการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารก่อนออกอากาศสู่สาธารณะชนเพื่อมิก่อให้เกิดผลต่อความมั่นคงของรัฐ
ข้อเสนอแนะระดับหน่วยงานปฏิบัติ
 1. รัฐบาลควรรีบดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ โดยเร็วที่สุด และควรประกาศรับรองสถานภาพวิทยุชุมชนให้ชัดเจนและโดยเร็ว
 2. คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ต้องมีนโยบายให้วิทยุชุมชนเพื่อความมั่นคงต่อไป
 3. ระดับหน่วยงาน ผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติควรยึดหลักปฏิบัติและวิธีการ ในการมีจรรยาบรรณ ด้านการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร
 4. ระดับหน่วยงาน ผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติในการจัดตั้งสถานีวิทยุชุมชนควรยึดหลักตามนิติธรรม ตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด
 5. ระดับหน่วยงานและองค์กร ควรมีการพัฒนาทางด้านองค์ความรู้ให้กับบุคลากรในหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ
 6. ระดับหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติในการจัดตั้งสถานีวิทยุชุมชนควรนำเสนอ ข้อมูลข่าวสารและรูปแบบที่เป็นผลประโยชน์ต่อชุมชน เพื่อชุมชน โดยประชาชนอย่างแท้จริง
 7. ระดับหน่วยงานและบุคลากรที่ร่วมกันจัดตั้งสถานีวิทยุชุมชนเพื่อชุมชน ไม่ใช่สื่อวิทยุชุมชนที่มีพิษมีภัยต่อส่วนรวมและสังคม
 9. ระดับผู้ปฏิบัติการ ควรนำนโยบายวิธีการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเครือข่ายวิทยุชุมชนซึ่งกันและกัน
 10. คณะกรรมการจัดตั้งสถานีวิทยุชุมชน ควรมีหลักการและหาวิธีการที่ถูกต้องในการ ระดมงบประมาณบางส่วนในชุมชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดตั้งสถานีวิทยุชุมชนนั้น ๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยถึงนโยบายของสื่อวิทยุชุมชนเพื่อเสรีอิสระไม่ต้องพึ่งนายทุนเพื่อความมั่นคงของชาติ
2. ควรมีการวิจัยถึงนโยบายและรูปแบบของสื่ออื่น ๆ เพื่อความมั่นคงของชาติ

บรรณานุกรม

- กร นามภูษะคุ. (2540). สื่อมวลชนกับความมั่นคงของประเทศ. นิเทศสาร. 5, 3-8.
- กาญจนา แก้วเทพ และคนอื่น ๆ. (2543). สื่อเพื่อชุมชน: การประมวลองค์ความรู้. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2553). การแสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จ. สืบค้นจาก <http://www.kriengsak.com>
- เจริญเนตร แสงดวงแข. (2549). การบริหารงานวิทยุชุมชนควนเนียง ตำบลบางเหรียง และวิทยุชุมชนชวาทอง ตำบลบ้านนา จังหวัดสงขลา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชนพล หิรัญบุรณะ. (2552). บทบาทวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติ. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2553). การเมือง. กรุงเทพฯ: โอเพ่นบุ๊ก.
- พิจิตรรา ศุภสวัสดิ์กุล. (2553). ความล้มเหลวในการสื่อประชาสัมพันธ์ของรัฐ. สืบค้นจาก <http://www.babgkokbiznews.com>
- วิชัย เชิดชู. (2547). การศึกษาวิชาความมั่นคง (Security Studies). กรุงเทพฯ: โรงเรียนเสนาธิการทหารบก.
- สุนีย์ หนูสง. (2549). การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนโดยผ่านรายการวิทยุชุมชน สถานีวิทยุชุมชน อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี. รายงานการวิจัยคณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- Binder, L. et at. (1971). *Crises and Consequences in Political Development*. Princeton: Princeton University Press.
- Gulick, L., & Urwick, L. (1973). *Paperson the Science of Administration*. New York: Columbia University.

ความมั่นคงของแรงงานอุตสาหกรรมไทย: กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ

THAI INDUSTRIAL MANPOWER SECURITY A CASE STUDY
OF SAMUT PRAKAN PROVINCE

ศาสตราจารย์ ดร. ละม้ายศรี¹, สมาน งามสนิท², อรสา จรุงธรรม³ และชาญชัย จิตรเหล่าอาพร⁴
Sartsil Lamaisri, Samarn Ngarsanit, Orasa Charoontham, and Charnchai Jitlaowarporn

¹หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

²หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม กรุงเทพมหานคร

³หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

⁴หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความมั่นคงของแรงงานอุตสาหกรรมไทยเน้นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อ ความมั่นคงของแรงงานอุตสาหกรรมไทย โดยใช้แรงงานอุตสาหกรรมไทยในจังหวัดสมุทรปราการเป็นกรณีตัวอย่าง และเพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาแรงงานอุตสาหกรรมไทยให้มั่นคงระเบียบวิธีวิจัย เป็นการวิจัยคุณภาพ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลหลักคือผู้เกี่ยวข้องกับแรงงานโดยตรง เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจาะลึก และเก็บข้อมูลจากผู้ใช้แรงงานโดยตรง ด้วยการสนทนา กลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา โดยมีข้อค้นพบคิดเป็นระบบร้อยละ มาสนับสนุนผลการวิจัยพบว่า

1. แรงงานอุตสาหกรรมไทย มีความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ เพียงร้อยละ 57.70 แสดงให้เห็นว่าแรงงานอุตสาหกรรมไทยส่วนใหญ่ยังขาดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เนื่องจากมีรายได้จากการทำางานอย่างเดียว ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ต้องประหยัด อดออมจึงจะสามารถอยู่จนถึงวันเงินเดือนออก

2. ความมั่นคงทางด้านสังคม พบว่า แรงงานอุตสาหกรรมไทย ขาดความมั่นคงถึงร้อยละ 84.62 หมายความว่า แรงงานอุตสาหกรรมไทยยังขาดหลักประกันด้านรายได้ สวัสดิการประกันสังคม ประกันสุขภาพ ตลอดจนการประกันคุณภาพชีวิตหลังเกษียณอายุ

3. ปัจจัยที่เป็นเหตุ มีผลต่อความไม่มั่นคงของแรงงานอุตสาหกรรมไทย อันดับหนึ่งร้อยละ 96.15 ได้แก่ค่าตอบแทนแรงงานไม่เพียงพอ รองลงมาได้แก่องค์การ ร้อยละ 92.31 คือสถานประกอบการ การบริหารงานไม่ชัดเจนขาดทิศทาง ขาดหลักธรรมาภิบาล รองลงมาร้อยละ 88.46 ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน รองลงมาร้อยละ

84.62 ได้แก่ ลักษณะของงานที่ได้รับมอบหมายไม่ชัดเจน และมีการปรับเปลี่ยนงานบ่อย ๆ รองลงมา ร้อยละ 84.62 ได้แก่ ประสิทธิภาพของผู้ใช้แรงงานเองยังขาดประสิทธิภาพและขาดความสนใจใฝ่เรียนรู้ การพัฒนาที่จำเป็นที่สุดเพื่อให้แรงงานอุตสาหกรรมไทยมีความมั่นคง อันดับหนึ่ง คิดเป็น ร้อยละ 96.15 ได้แก่ การพัฒนาคนคือต้องพัฒนาผู้ใช้แรงงานให้มีฝีมือ ให้สามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และให้มีความพร้อมทั้งร่างกายจิตใจ พร้อมทั้งจะรับภาระในฐานะผู้สร้างชาติและสังคม

ABSTRACT

The objectives of this thesis; Thai Industrial labor force stability: A case study of Samut Prakan Province, were to study the status of the Thai industrial labor force stability, the factors affecting it and its development process.

The Methodology used in this study involved qualitative approach. The data were collected from two groups of participants. In-depth-interviews were conducted with key informants who were directly involved with Thai industrial labor and focus group discussions were conducted with participants who were themselves laborers. The data were analyzed using an analytical descriptive method.

The findings were as follows: Only 57.70 per cent of Thai industrial laborers had economic security. This indicated that for many Thai industrial laborers, the income from factories was insufficient. They had to live very economically in order to survive to the next payday.

Up to it is 84.62% of the industrial laborers did not have social security. This indicated that almost 85 out of every 100 laborers lacked social security, income security, social welfare, health insurance, even life quality welfare after retirement.

The main factors affecting Thai industrial labor insecurity were that the factories provided insufficient wages (96.15%) and that the industry itself lacked clear direction and good corporate governance (92.31%). The next factors were supervisor-worker and worker-worker relationships (88.46%), unclear and frequently rotated job assignments (84.62%), and the worker's lack of adequate experience and incentive to further develop themselves (84.62%).

The most important thing to develop Thai industrial labor security is the development of the laborers themselves, to upgrade their skills and enable them to utilize advanced technology. They need to be made and be ready, physically and mentally, to assume the responsibility of being nation and society builders.

คำสำคัญ

ความมั่นคง แรงงาน อุตสาหกรรมไทย

ความสำคัญของปัญหา

จากปัญหาทางการเมืองภายในประเทศและภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศทั่วโลก ทำให้แรงงานในสถานประกอบการโดยเฉพาะโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งได้รับผลกระทบโดยตรง คือ การลดกำลังการผลิต การปลดพนักงาน การเพิ่มวันหยุดวันทำงาน ลดค่าโอที เป็นต้น ซึ่งนับวันจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งจะสังเกตเห็นได้จากอัตราการปลดพนักงาน และอัตราการว่างงานของประชาชนในชั้นแรงงานเพิ่มปริมาณมากขึ้นทุกวัน และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นอีกในอนาคต ดังนั้นในปัจจุบันแรงงานในอุตสาหกรรมในเขตอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ จึงกลัวปัญหาความไม่มั่นคงในการทำงานหรือคุณภาพชีวิตการทำงาน ซึ่งประกอบด้วยค่าจ้าง ชั่วโมงทำงาน ประโยชน์เกื้อกูล บริการต่าง ๆ โอกาสความก้าวหน้าในอาชีพ และมนุษย์สัมพันธ์ ที่มีผลต่อความพึงพอใจและแรงจูงใจของผู้ปฏิบัติงาน (สุรางค์รัตน์ วจินารมณ, 2540) เป็นความรู้สึกปลอดภัยว่าจะมีงานทำ มีรายได้ที่แน่นอน มีผลตอบแทนอันเกิดรายได้และสวัสดิการที่สามารถดำรงชีพ ได้รับการปกครองอย่างเป็นรูปธรรม มีโอกาสในความก้าวหน้าในการทำงานและสามารถทำงานได้จนเกษียณอายุ เพื่อให้ตนเองและครอบครัวดำรงชีวิตอย่างปกติสุขช่วยเหลือตนเองได้โดยไม่เกิดภาระแก่สังคม (สายทิพย์ วงศ์สังข์ฮะ, 2540)

ปัญหาความมั่นคงของแรงงานซึ่งเกี่ยวเนื่องกับปัญหาเศรษฐกิจ และมีการต่อรองกันระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง ส่วนมากจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความไม่เป็นธรรมในสังคมแทบทั้งสิ้น ทำให้ปัญหาเกิดขึ้นอย่างสืบเนื่องเรื่อยมา ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะมีการจัดตั้งกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมขึ้น และได้มีการวางแผนเพื่อพัฒนางานด้านแรงงานอย่างจริงจังมีทั้งกฎระเบียบ และข้อบังคับที่สถานประกอบการต้องถือปฏิบัติเพื่อความมั่นคงของแรงงานแล้วก็ตามแต่สภาพของการบริหารจัดการและภาพของความขัดแย้งระหว่างสถานประกอบการกับลูกจ้างกลับทวี ความรุนแรงและมีวงกว้างมากขึ้นอยู่ตลอดเวลา ดังจะเห็นได้จากสถิติของปัญหาความขัดแย้งในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา หรือระหว่าง พ.ศ. 2549-2551 พบว่ามีข้อพิพาทและข้อเรียกร้องของแรงงานในปี พ.ศ. 2549 รวม 830 ประเด็น ปรากฏเป็นข้อเรียกร้องด้านสวัสดิการ 288 ประเด็น คิดเป็นร้อยละ 34.70 ของข้อเรียกร้องทั้งหมด พ.ศ. 2550 มีข้อพิพาทและข้อเรียกร้องของแรงงาน รวม 844 ประเด็น ปรากฏเป็นข้อเรียกร้องด้านสวัสดิการ 293 ประเด็น คิดเป็นร้อยละ 34.72 ของข้อเรียกร้องทั้งหมดและ พ.ศ. 2551 รวม 3,113 ประเด็น ปรากฏเป็นข้อเรียกร้องด้านสวัสดิการ 1,274 ประเด็น คิดเป็นร้อยละ 40.93 ของข้อเรียกร้องทั้งหมด และมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นอีกในอนาคต (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, 2549)

ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะให้ความสำคัญต่อแรงงานโดยได้ออกพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และได้จัดตั้งหน่วยงานประกันสังคมขึ้นในปี พ.ศ. 2536 โดยมีนโยบายมุ่งสร้างฐานสวัสดิการของสังคม และความมั่นคงทางสังคมให้กับผู้ใช้แรงงานและผู้ด้อยโอกาสในสังคม โดยเฉพาะเด็ก เยาวชน สตรีผู้สูงอายุ และคนพิการ ด้านการให้บริการด้านสุขภาพอนามัย การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยได้เน้นค่าใช้จ่ายและการขยายการประกันสังคมไปยังผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ทั้งยังมุ่งเสนอกฎหมายสวัสดิการให้มีผลบังคับใช้ด้วยจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่องความมั่นคงของแรงงานอุตสาหกรรมไทย: กรณีศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ โดยมุ่งศึกษาถึงความมั่นคงของแรงงานอุตสาหกรรมไทย เพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและ

พัฒนาความมั่นคงของแรงงานอุตสาหกรรมไทย ในจังหวัดสมุทรปราการให้ดียิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

โจทย์วิจัย/ปัญหาการวิจัย

1. ความมั่นคงของแรงงานอุตสาหกรรมไทยคืออะไร และปัจจุบันสภาพความมั่นคงของแรงงานไทยเป็นอย่างไร
2. ปัจจุบันปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อความมั่นคงของแรงงานอุตสาหกรรมไทย
3. จะพัฒนาแรงงานอุตสาหกรรมไทยให้มีความมั่นคงได้อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความมั่นคงของแรงงานอุตสาหกรรมไทย ในจังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความมั่นคงของแรงงานอุตสาหกรรมไทย ในจังหวัดสมุทรปราการ
3. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาแรงงานอุตสาหกรรมไทยให้มั่นคง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีเชิงคุณภาพ เป็นวิธีการศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในภาคกลุ่มอุตสาหกรรม ในจังหวัดสมุทรปราการเป็นพื้นที่ศึกษา กลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าว ได้แก่ อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมเหล็ก อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมรถยนต์ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรมส่งออก มีจำนวนโรงงาน 7,576 แห่ง จำนวนแรงงาน 746,154 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551) โดยเน้นการศึกษาระดับเฉพาะเจาะจง เป็นการศึกษาแบบมุ่งพรรณนา (Descriptive) และการอธิบาย (Explanation)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้เจาะจงเลือกผู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับแรงงานอุตสาหกรรมไทย ในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมมีการจัดตั้งองค์กรเพื่อเป็นตัวแทนของแรงงาน ซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นผู้สามารถให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาได้ (Key Informants) ประกอบด้วย

 - 1.1 ผู้นำนโยบายแรงงานไปปฏิบัติในภูมิภาค ในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 2 คน ได้แก่ ประธานสหภาพแรงงาน และแรงงานจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 2 คน
 - 1.2 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมหรือผู้บริหารหรือตัวแทน จำนวน 8 คน
 - 1.3 ผู้ใช้แรงงานจำนวน 16 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน มาจากคณะกรรมการองค์กรแรงงานในแต่ละอุตสาหกรรมและในการเก็บข้อมูลการศึกษาได้เก็บข้อมูลกับผู้เกี่ยวข้องที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมทั้ง ขนาดเล็ก กลาง และใหญ่
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือการเก็บข้อมูล และ การวิจัย ดังนี้

 - 2.1 แบบสัมภาษณ์ ทั้งที่มีโครงสร้างและกึ่งโครงสร้าง
 - 2.2 ประเด็นคำถาม หรือ การอธิบายประเด็นเพื่อการประชุมกลุ่ม

2.3 ผู้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

2.4. อุปกรณ์เทคโนโลยี เช่น เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ คอมพิวเตอร์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูล ดังนี้

3.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อเก็บข้อมูลปฐมภูมิ จากบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรง (Key Informants) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างเจาะลึก ใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์ทั้งที่มีโครงสร้างและกึ่งโครงสร้าง

3.2 การจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการประชุมในลักษณะเป็นวิทยากรกระบวนการ (Facilitator) ช่วยตั้งคำถาม สรุป และ เชื่อมโยงการสนทนา

3.3 การศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ ที่เกี่ยวข้องกับการอธิบายความของผู้ให้ข้อมูลการวิจัยเพิ่มเติม และเพื่อให้สมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์การศึกษา เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ รายงานส่วนราชการ รายงานภาคเอกชน และอื่น ๆ

3.4 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยได้ร่วมทำงานในองค์การหรือบริษัทเดียวกับผู้ให้ข้อมูลการวิจัย

3.5 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยเฝ้าสังเกตข้อความเคลื่อนไหวอยู่ภายนอก

3.6 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่ วันที่ 1 กันยายน 2552 ถึงวันที่ 30 มีนาคม 2553

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยมีกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่ม การสังเกต มาพรรณนา (Descriptive) เป็นผลการศึกษารายบุคคล

4.2 สรุปประเด็นสาระสำคัญของแต่ละข้อคำถาม

4.3 ทำการวิเคราะห์จัดหมวดหมู่เนื้อหาสาระสำคัญ

4.4 ใช้การอธิบายและเชื่อมโยงข้อมูลการศึกษา ตามกรอบแนวความคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. แรงงานอุตสาหกรรมไทยในจังหวัดสมุทรปราการไม่มีความมั่นคงทั้งด้านความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ และ ความมั่นคงด้านสังคม สรุปได้ดังนี้

1.1 ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ จากผลวิจัยทำให้ทราบว่า แรงงานอุตสาหกรรมไทยไม่มีความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ คิดเป็นร้อยละ 57.70

1.2 ความมั่นคงด้านสังคม จากผลวิจัยทำให้ทราบว่า จากคำถามทั้งหมดในชุดตัวแปรที่ 2 คือ ความมั่นคงด้านสังคม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าแรงงานอุตสาหกรรมไทยไม่มีความมั่นคงด้านสังคม คิดเป็นร้อยละ 84.62

2. ปัจจัยที่มีผลต่อความมั่นคงของแรงงานอุตสาหกรรมไทย ในจังหวัดสมุทรปราการ สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านลักษณะงาน จากผลวิจัยทำให้ทราบว่า ลักษณะงานมีผลต่อความมั่นคงในการทำงานของแรงงานอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 84.62

2.2 ด้านสัมพันธภาพ จากผลวิจัยทำให้ทราบว่า สัมพันธภาพมีผลต่อความมั่นคงในการทำงานของแรงงานอุตสาหกรรมไทยมาก คิดเป็นร้อยละ 88.46

2.3 ด้านองค์การ จากผลวิจัยทำให้ทราบว่า องค์การมีผลต่อความมั่นคงในการทำงานของแรงงานอุตสาหกรรมไทยมาก คิดเป็นร้อยละ 92.31

2.4 ปัจจัยด้านประสบการณ์ จากผลวิจัยทำให้ทราบว่า ประสบการณ์ มีผลต่อความมั่นคงในการทำงานของแรงงานอุตสาหกรรมไทยมาก คิดเป็นร้อยละ 84.62

2.5 ด้านผลประโยชน์ตอบแทน จากผลวิจัยทำให้ทราบว่า ผลประโยชน์ตอบแทน มีผลต่อความมั่นคงในการทำงานของแรงงานอุตสาหกรรมไทยมาก คิดเป็นร้อยละ 96.15

3. กระบวนการพัฒนาความมั่นคงของแรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการในปัจจุบันจากผลการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม พบว่า

3.1 การพัฒนาโดยคน จากผลวิจัยทำให้ทราบว่า การพัฒนาโดยคน ซึ่งหมายถึงการพัฒนาแรงงานอุตสาหกรรมไทยให้มีคุณภาพในการทำงานนั้นมีผลต่อความมั่นคงในการทำงานมาก คิดเป็นร้อยละ 96.15

3.2 การพัฒนาโดยชุมชน จากผลวิจัยทำให้ทราบว่า การพัฒนาโดยชุมชนมีผลต่อความมั่นคงในการทำงานมาก คือเป็นร้อยละ 88.46 โดยพบว่า ความสงบสุขและความสามัคคีมีผลต่อความมั่นคงของแรงงานอุตสาหกรรมไทย มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 96.15 รองลงมา คือการเป็นชุมชนการเรียนรู้ร่วมกันมีผลต่อความมั่นคงของแรงงานอุตสาหกรรมไทย คิดเป็นร้อยละ 88.46 และน้อยที่สุด คือ การรู้จักการจัดการตนเองมีผลต่อความมั่นคงของแรงงานอุตสาหกรรมไทย คิดเป็นร้อยละ 76.92

3.3 การพัฒนาโดยสิ่งแวดล้อมธรรมชาติที่สมดุล จากผลวิจัยทำให้ทราบว่า การพัฒนาโดยสิ่งแวดล้อมธรรมชาติที่สมดุล ไม่มีผลต่อความมั่นคงในการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 53.85 โดยพบว่า ความหลากหลายทางชีวภาพ และความหลากหลายทางสังคมไม่มีผลต่อความมั่นคงในการทำงานของแรงงานมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมา คือ การพึ่งพากันในสังคมไม่มีผลต่อความมั่นคงในการทำงานของแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 61.54 และการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการทำงานไม่มีผลต่อความมั่นคงในการทำงานของแรงงาน น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.00

3.4 การพัฒนาโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุน จากผลวิจัยทำให้ทราบว่า การพัฒนาโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุนมีผลต่อความมั่นคงในการทำงานมาก คิดเป็นร้อยละ 76.92 โดยพบว่า การนำเทคโนโลยีทางสังคมเข้ามาช่วยในการทำงานมีผลต่อความมั่นคงในการทำงานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมา คือ การนำเทคโนโลยีทางวัตถุเข้ามาช่วยในการทำงานมีผลต่อความมั่นคงในการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 96.15 และการนำเทคโนโลยีทางมนุษยศาสตร์ เข้ามาช่วยในการทำงานมีผลต่อความมั่นคงในการทำงานน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.77 ตามลำดับ

3.5 การพัฒนาโดยความสมดุลของการพัฒนาระหว่างปัจจัยร่วม จากผลวิจัยทำให้ทราบว่า การพัฒนาโดยความสมดุลของการพัฒนาระหว่างปัจจัยร่วมมีผลต่อความมั่นคงในการทำงานมาก คิดเป็นร้อยละ 92.31

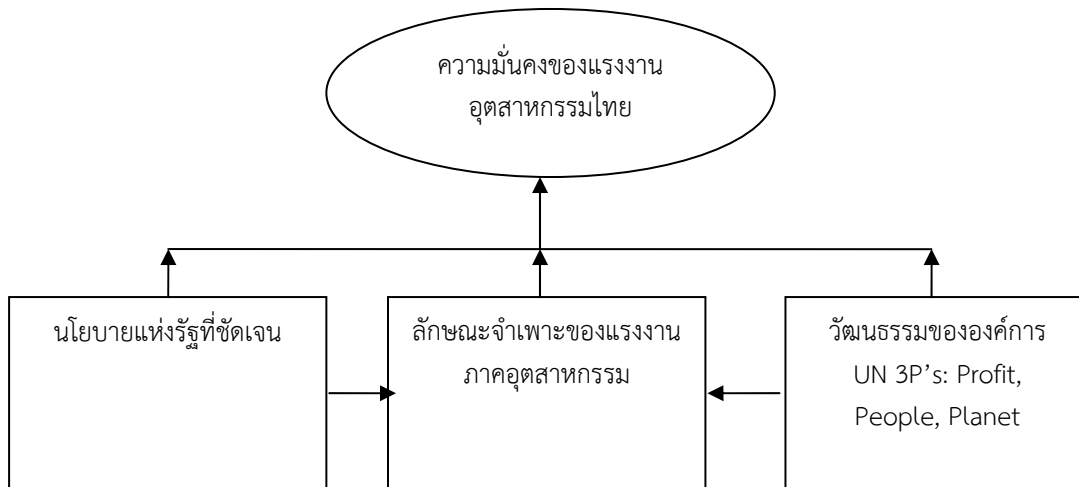
3.6 การพัฒนาโดยกระบวนการพัฒนาแบบองค์รวมที่มีความเป็นศูนย์กลาง จากผลวิจัยทำให้ทราบว่า การพัฒนาโดยกระบวนการพัฒนาแบบองค์รวมที่มีความเป็นศูนย์กลาง มีผลต่อความมั่นคงในการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 69.23 โดยพบว่าการพัฒนาแบบองค์รวมที่มีความเป็นศูนย์กลางและความเฉลียวฉลาดของแรงงานมีผลต่อความมั่นคงในการทำงานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100.00 และการคิดเป็นและแก้ปัญหาเป็นของแรงงานมีผลต่อความมั่นคงในการทำงานน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.69

กระบวนการพัฒนาความมั่นคงของแรงงานอุตสาหกรรมไทย ในจังหวัดสมุทรปราการ ที่มีผลต่อความมั่นคงในการทำงานมากที่สุด คือ การพัฒนาโดยคน คิดเป็นร้อยละ 96.15 รองลงมา คือ การพัฒนาโดยความสมดุลของการพัฒนาระหว่างปัจจัยร่วม คิดเป็นร้อยละ 92.31 การพัฒนาโดยชุมชน คิดเป็นร้อยละ 88.46 การพัฒนาโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 76.92 การพัฒนาโดยกระบวนการพัฒนาแบบองค์รวมที่มีความเป็นศูนย์กลาง คิดเป็นร้อยละ 69.23 และการพัฒนาโดยสิ่งแวดล้อมธรรมชาติที่สมดุล คิดเป็นร้อยละ 53.85

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความมั่นคงของแรงงาน

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับแรงงานอุตสาหกรรมไทยเกี่ยวกับเรื่องความมั่นคงของแรงงานอุตสาหกรรมไทย ในจังหวัดสมุทรปราการ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. รัฐบาลควรจะให้ทุนสนับสนุนการศึกษาแก่แรงงาน
 2. ควรส่งเสริมให้แรงงานทำประกันชีวิต/ประกันอุบัติเหตุ
 3. ควบคุมการจ้างแรงงานต่างด้าว
 4. สร้างจิตสำนึกรักองค์กร และสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่คณะผู้บริหารและเพื่อร่วมงาน
 5. พัฒนาศักยภาพแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน
 6. ควรมีการคุ้มครองสนับสนุนแรงงานในภาคอุตสาหกรรม
 7. คุ้มครองแรงงาน ควบคุมการจ้างแรงงานต่างด้าว
 8. เน้นเรื่องประกันสังคมให้มาก เพราะเรื่องสุขภาพอนามัยเป็นเรื่องสำคัญ เมื่อร่างกายไม่สมบูรณ์ การทำงานก็บกพร่องตามไปด้วย
 9. เพิ่มคุณภาพการประกันสังคม
 10. เพิ่มมาตรการในการป้องกันความปลอดภัยในการทำงานให้แก่แรงงานไทย
- จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประมวลรูปแบบ (Model) แนวทางการพัฒนาความมั่นคงแรงงานอุตสาหกรรมไทย ดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบ (Model) แนวทางการพัฒนาความมั่นคงแรงงานอุตสาหกรรมไทย

นโยบายแห่งรัฐที่ชัดเจน

รัฐต้องออกนโยบาย กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ เกี่ยวกับแรงงานให้เป็นธรรม และมองแรงงานเป็นทุนมนุษย์ สามารถสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมประเทศชาติ

ลักษณะจำเพาะของแรงงานภาคอุตสาหกรรม

จัดกลุ่มแรงงานเพื่อจะได้ส่งเสริมพัฒนาระดับฝีมือแข่งขันกับนานาชาติได้

1. แรงงานธรรมดา ที่จับ ยก เข็นของซึ่งทำไม่ได้ไม่ใช่ทักษะ
2. แรงงานฝีมือ ต้องสอนและพัฒนาการเรียนรู้ให้ทันกับความก้าวหน้าเทคโนโลยีต่าง ๆ และ

รักษาไว้

3. แรงงานฝีมือเฉพาะด้าน เช่นช่างเจียรนัยพลอย ช่างแกะสลัก

วัฒนธรรมขององค์กร

องค์กรต้องสร้างพัฒนาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ตามกรอบขององค์การสหประชาชาติ

3P ได้แก่

P = Profit กำไรต้องเป็นกำไรแท้จริง คือหน่วยงานได้กำไร สังคมสิ่งแวดล้อมก็ได้กำไรด้วย

P = People องค์กรประกอบกิจการใด ๆ ต้องคำนึงถึงประชาชน

P = Planet ประกอบกิจการใด ๆ บนโลกต้องอนุรักษ์โลก ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. แรงงานอุตสาหกรรมไทยในจังหวัดสมุทรปราการไม่มีความมั่นคงทั้งด้านความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ และความมั่นคงด้านสังคม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแรงงานไทยมีรายได้น้อยไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน สังเกตเห็นได้จากการที่แรงงานส่วนใหญ่ยังมีหนี้สินเป็นจำนวนมาก และหลักประกันทางรายได้ที่โรงงานอุตสาหกรรมและรัฐบาลจัดให้เมื่อรายได้ต้องสะดุดลงจากการเจ็บป่วยหรือประสบอุบัติเหตุ ว่างาน การชราภาพ การตาย การเกษียณอายุ ให้กับแรงงานอุตสาหกรรมไทย

ไม่เพียงพอ เนื่องจากการรักษาพยาบาลไม่ครอบคลุมหลายโรคที่เกิดจากการทำงาน และไม่ดีเท่าที่ควร มาตรฐานต่ำ ลำบาก ขาดการใส่ใจเกี่ยวกับการจ่ายเงินค่ารักษาเองไม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวิกรม อัครวิกุล (2541) จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกมั่นคงในการทำงานและผลของความรู้สึกมั่นคงในการทำงานที่มีต่อความทุ่มเทให้กับเงินและความตั้งใจที่จะลาออกจากพนักงานบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ พบว่าคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อความรู้สึกมั่นคงในการทำงาน

2. ปัจจัยที่มีผลต่อความมั่นคงของแรงงานอุตสาหกรรมไทย ในจังหวัดสมุทรปราการ มากที่สุด คือ ผลประโยชน์ตอบแทน คิดเป็นร้อยละ 96.15 2.1 ทั้งนี้อาจเป็น ค่าตอบแทนเป็นปัจจัยหลักในการทำงานหากผลตอบแทนดีแรงงานก็ยอมอยู่กับสถานประกอบการที่มีผลตอบแทนที่ดีสวัสดิการในรูปแบบต่าง ๆ มีผลต่อความมั่นคงในการทำงานของแรงงานอุตสาหกรรมไทยมากเช่นกัน เพราะแรงงานในปัจจุบันสามารถที่จะเลือกได้ว่าพวกเขาควรได้รับผลประโยชน์อะไรบ้างจากการทำงาน ถ้าบริษัทไหนเงินเดือนสูง สวัสดิการดีเยี่ยมก็จะทำให้แรงงานอยากจะร่วมงานด้วย ดังนั้น ผู้บริหารควรจะมีการบริหารจัดการผลประโยชน์และค่าตอบแทนให้สอดคล้องกับความต้องการของแรงงานและเป็นไปอย่างยุติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิกรม อัครวิกุล (2541) จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกมั่นคงในการทำงานและผลของความรู้สึกมั่นคงในการทำงานที่มีต่อความทุ่มเทให้กับเงินและความตั้งใจที่จะลาออกจากพนักงานบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ พบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อความรู้สึกมั่นคงในการทำงาน

3. กระบวนการพัฒนาความมั่นคงของแรงงานอุตสาหกรรมไทย ในจังหวัดสมุทรปราการ ที่มีผลต่อความมั่นคงในการทำงานมากที่สุด คือ การพัฒนาโดยคน คิดเป็นร้อยละ 96.15 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินงานมาก ดังนั้น ผู้บริหารควรจะพัฒนาแรงงานให้มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน คุณธรรมจริยธรรมและความให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของชินิษฐา บุรณพันธ์ (2548) ได้การศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาความมั่นคงในการทำงานของบุคลากรโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรของโรงพยาบาลเห็นด้วยต่อความมั่นคงในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงานและด้านการมีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดีอยู่ในระดับมาก ส่วนในด้านการได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการทำงาน ด้านความพึงพอใจในการมีสวัสดิการหรือประโยชน์ทดแทน และด้านการมีค่าตอบแทนหรือรายได้ประจำซึ่งบุคลากรเห็นด้วยในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความแตกต่าง คุณลักษณะส่วนบุคคลกับความมั่นคงในการทำงาน พบว่าบุคลากรที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อความมั่นคงในการทำงานในเรื่องการมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงานต่างกัน บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อความมั่นคงในการทำงานในเรื่องการได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการทำงานแตกต่างกัน บุคลากรที่มีระดับการศึกษา รายได้และสถานภาพในองค์กรต่างกันมีความคิดเห็นต่อความมั่นคงในการทำงานในเรื่องการมีค่าตอบแทนหรือรายได้ประจำของบุคลากรแตกต่างกัน บุคลากรที่มีตำแหน่งและลักษณะงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อความมั่นคงในการทำงานในเรื่องความพึงพอใจในการมีสวัสดิการหรือประโยชน์ทดแทน การมีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี และการได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการทำงานแตกต่างกัน และพบความแตกต่างของคุณลักษณะส่วนบุคคลในเรื่องสถานภาพสมรส และประสบการณ์การทำงานกับความมั่นคงในการทำงาน

กระบวนการพัฒนาความมั่นคงของแรงงานอุตสาหกรรมไทย ในจังหวัดสมุทรปราการ ที่มีผลต่อความมั่นคงในการทำงานมากที่สุด คือ การพัฒนาโดยคน สอดคล้องกับทฤษฎีด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหภาพพัฒนาได้ ดังนี้

1. คนพัฒนา นั่นคือ คนที่มีคุณภาพ (เก่ง) คนมีคุณธรรม (ดี) และคนมีความสุข (มีคุณภาพชีวิตดี สุขกาย สุขใจ)

2. องค์การสังคมเข้มแข็ง องค์การสังคมที่สหภาพพัฒนาฯ เน้นเป็นการเฉพาะ คือ ครอบครัวยุคใหม่ ชุมชนเข้มแข็ง แต่ก็มองไปได้ว่า หมายความว่า ความถึงองค์การสังคมประเภทอื่น เช่น กลุ่มสังคมในรูปของกลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารข้าว กลุ่มคลังยา กลุ่มหนุ่มสาว กลุ่มแม่บ้านคณะกรรมการวัด คณะกรรมการโรงเรียน เป็นต้น และที่ใหญ่ที่สุด คือ สังคมไทยทั้งสังคม

3. ความสมดุลของการพัฒนาระหว่างเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นตัวแก้ไข ปัญหาข้อที่ว่า สังคมมีปัญหา การพัฒนาไม่ยั่งยืน ตรงนี้ก็จะเห็นว่าในแง่เนื้อหาของพัฒนานั้นไม่ยั่งยืน ตรงนี้ก็จะเห็นว่าในแง่เนื้อหาของพัฒนานั้น สหภาพพัฒนาฯ มุ่งพัฒนาทั้งเศรษฐกิจ สังคม (อย่างกว้างก็ควรรวมถึง การพัฒนาการเมือง ศาสนา การศึกษา ภาษาและการสื่อสาร ศิลปะและนันทนาการ การคมนาคมขนส่ง อนามัยและสาธารณสุข และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้วย) และสิ่งแวดล้อม ซึ่งน่าจะหมายถึง สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ หรือธรรมชาติสิ่งแวดล้อมอันหมายถึงดิน น้ำ ป่า เขา อากาศ เป็นต้น

4. กระบวนการพัฒนาแบบองค์รวม โดยมีคนเป็นศูนย์กลาง นี่แปลว่าตัวแบบนี้มองการพัฒนาเป็นกระบวนการที่มีความเคลื่อนไหวมีการพัฒนาอย่างรอบด้านพัฒนาที่เดียวกลายเป็นทุกกว้าง ๆ เป็นการพัฒนาทั้งเศรษฐกิจ สังคม (องค์การสังคม) และธรรมชาติสิ่งแวดล้อม โดยมีคนเป็นศูนย์กลางและเป็นไปอย่างมีสมดุล อันเป็นความสมดุลเคลื่อนไหว ทุกส่วนจะมีการเติบโตพัฒนาอย่างได้สัดส่วนไว้พร้อมกัน

ตัวแบบการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหภาพพัฒนาฯ มีองค์ประกอบ 4 ประการ เป็นสองภาคคือภาคที่เป็นสิ่งที่จะต้องพัฒนา คือ คน สังคม และสิ่งแวดล้อมกับกระบวนการที่จะต้องมีความสมดุลและเป็นองค์รวม รวมความในช่วงนี้ได้ว่า มีฐานปัจจัยอยู่ 5 ฐาน ด้วยกัน แต่ละฐานมีกลุ่มของปัจจัยที่ทำให้การพัฒนา 4 ปัจจัยบ้าง 5 ปัจจัยบ้าง พิจารณาตามสภาพที่ปรากฏ แต่ละฐานปัจจัยระบุปัจจัยการพัฒนาแต่ส่วนเดียวบ้าง ระบุทั้งปัจจัยเหตุและกระบวนการพัฒนาไปพร้อมกันบ้างให้ความสำคัญกับปัจจัยต่าง ๆ เสมอกันบ้าง เมื่อมีข้อมูลตั้งนั้นแล้ว เราก็พร้อมที่จะดำเนินการขั้นตอนต่อไปของการสร้างตัวแบบการพัฒนาที่ยั่งยืนขึ้นถัดไป

สรุป ภาพรวมของตัวแบบการพัฒนาที่ยั่งยืนมีปัจจัยองค์ประกอบ 6 ประการด้วยกัน ได้แก่ 1) คนพัฒนา 2) ชุมชนพัฒนา 3) สิ่งแวดล้อมธรรมชาติสมดุล 4) เทคโนโลยี 5) ความสมดุลของการพัฒนาระหว่างปัจจัยร่วม และ 6) กระบวนการพัฒนาแบบองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลาง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. แรงงานอุตสาหกรรมไทยในจังหวัดสมุทรปราการไม่มีความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ เพราะแรงงานไทยมีรายได้น้อยไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน สังเกตเห็นได้จากการที่แรงงานส่วน

ใหญ่ยังมีหนี้สินเป็นจำนวนมาก ดังนั้น ผู้บริหารควรพิจารณาค่าตอบแทนของแรงงานไทยให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในยุคปัจจุบัน

2. แรงงานอุตสาหกรรมไทยในจังหวัดสมุทรปราการไม่มีความมั่นคงด้านสังคม เพราะและหลักประกันทางรายได้ที่โรงงานอุตสาหกรรมและรัฐบาลจัดให้เมื่อรายได้ต้องสะดุดลงจากการเจ็บป่วยหรือประสบอุบัติเหตุ ว่างาน การชราภาพ การตาย การเกษียณอายุ ให้กับแรงงานอุตสาหกรรมไทย ไม่เพียงพอ การรักษาพยาบาลก็ไม่ครอบคลุมหลายโรคที่เกิดจากการทำงาน และไม่เต็มที่เท่าที่ควร มาตรฐานต่ำ ค่าเช่า ขาดการใส่ใจกับการจ่ายเงินค่ารักษาเองไม่ได้ ดังนั้น ผู้บริหารควรดูแลเรื่องสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานของแรงงานไทยให้มากขึ้น

3. ปัจจัยที่มีผลต่อความมั่นคงของแรงงานอุตสาหกรรมไทย ในจังหวัดสมุทรปราการมากที่สุด คือ ผลประโยชน์ตอบแทน คิดเป็นร้อยละ 96.15 ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดสรรค่าตอบแทนและสวัสดิการรวมทั้งรายได้ให้กับแรงงานให้เพียงพอกับความต้องการและสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในยุคปัจจุบัน

4. ปัจจัยที่มีผลต่อความมั่นคงของแรงงานอุตสาหกรรมไทย ในจังหวัดสมุทรปราการน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพ คิดเป็นร้อยละ 88.46 ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมเพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้บริหารกับแรงงานและระหว่างแรงงานกับแรงงานด้วยกันเพื่อให้เกิดความคุ้นเคย และเกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน

5. กระบวนการพัฒนาความมั่นคงของแรงงานอุตสาหกรรมไทย ในจังหวัดสมุทรปราการที่มีผลต่อความมั่นคงในการทำงานมากที่สุด คือ การพัฒนาโดยคน คิดเป็นร้อยละ 96.15 ดังนั้น ผู้บริหารควรพัฒนาแรงงานทั้งด้านองค์ความรู้ทางภาคทฤษฎี และภาคทักษะในการปฏิบัติงาน

6. กระบวนการพัฒนาความมั่นคงของแรงงานอุตสาหกรรมไทย ในจังหวัดสมุทรปราการที่มีผลต่อความมั่นคงในการทำงานน้อยที่สุด คือ การพัฒนาโดยสิ่งแวดล้อมธรรมชาติที่สมดุล คิดเป็นร้อยละ 53.85 ดังนั้น ผู้บริหารควรใส่ใจดูสิ่งแวดล้อมในสถานที่ทำงานของแรงงานให้ดีขึ้นเพราะถ้าสิ่งแวดล้อมไม่ดี การทำงานก็จะด้อยประสิทธิภาพส่งผลให้เกิดความไม่มั่นคงในการทำงานเนื่องจากแรงงานต้องแสวงหาสิ่งที่ดีกว่า

7. ระบบประกันสังคมให้ยึดหลักธรรมาภิบาล โปร่งใสและมีอิสระ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไป ควรมีตัวแปรอิสระมากกว่านี้ เช่น กฎระเบียบข้อบังคับและความต้องการของแรงงาน เป็นต้น

2. การวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการวิจัยเรื่องในภาวะวิกฤติของเศรษฐกิจโลกในปัจจุบัน รัฐบาลมีนโยบายหรือกลยุทธ์อะไรที่สามารถส่งเสริมช่วยเหลือและสนับสนุนแรงงานอุตสาหกรรมไทยให้มั่นคงยิ่งขึ้น

3. การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชนด้านสุขภาพที่เกิดโรงงานอุตสาหกรรม

4. ควรศึกษากฎหมายอุตสาหกรรมของไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายอุตสาหกรรมต่างประเทศหรือในกลุ่มอาเซียน

บรรณานุกรม

- กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. (2549). **แนวดำเนินการโครงการพัฒนามาตรฐานแรงงาน เพื่อส่งเสริมการค้าเสรี**. กรุงเทพฯ: กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน.
- ชินิษฐา บุรณพันธ์ศักดิ์. (2548). **แนวทางการพัฒนาความมั่นคงในการทำงานของบุคลากร โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ**.
วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิกรม อัครวิกุล. (2541). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกมั่นคง ในการทำงานและผลของความรู้สึก
มั่นคงในการทำงานที่มีต่อความทุ่มเทให้กับเงินและความตั้งใจที่จะลาออกจากพนักงาน
บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สายทิพย์ วงศ์สังข์ฮะ. (2540). **ความมั่นคงในการทำงานของลูกจ้างห้างสรรพสินค้าในเขต
กรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาพนักงานขาย**.
วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- สุรางค์รัตน์ วศินารมณ. (2540). **สวัสดิการในองค์การ แนวคิดและวิธีการบริหาร**. กรุงเทพฯ:
เม็ดทราย พรินตติ้ง.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2551). **รายงานประจำปี 2550**. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

ภาคผนวก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ (Readers) ประจำวารสาร

1. ศาสตราจารย์ ดร.กฤษ เพิ่มทันจิตต์
2. ศาสตราจารย์ ดร.ชาญวิทย์ วัชรพุกก์
3. ศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์
4. ศาสตราจารย์ ดร.เดือน คำดี
5. ศาสตราจารย์ ดร.พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ
6. ศาสตราจารย์ ดร.ไพบุลย์ วิวัฒน์วงศ์วนา
7. ศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ สัตยธรรม
8. ศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ ธรรมพงษา
9. ศาสตราจารย์ ดร.อุดม ทุมโฮสิต
10. Professor Dr. Brian Sheehan
11. Professor Dr.Sergey Meleshko
12. รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงษ์ เจริญพิทย์
13. รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์
14. รองศาสตราจารย์ ดร.นवलพรรณ จันทร์ศิริ
15. รองศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ เกตุรานนท์
16. รองศาสตราจารย์ ดร.วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์
17. รองศาสตราจารย์ ดร.สมใจ พุทธาพิทักษ์ผล
18. รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา เลานันท์
19. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรางค์ เมรานนท์
20. รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ ไวย่างกูร
21. รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ
22. รองศาสตราจารย์สมบัติ พันธวิศิษฐ์
23. Associate Professor Dr. Jame R. Ketudat - Cairns
24. Associate Professor Dr. Nikolay Moskin
25. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เตชะชั้นหมาก
26. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจษฎา ตันขานุช
27. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล เจนอักษร
28. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ เฟ็งพัด
29. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระพงษ์ แสง-ชูโต
30. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชา ทรวงแสง
31. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ ศักดารัตน์
32. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ยะหะกร
33. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนิรุช ลวดทรง
34. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชัย เหมะธูลิน
35. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ เล่าห์บุตร

36. อาจารย์ ดร.กิติมา ทามาลี
37. อาจารย์ ดร.เจริญขวัญ ไกรยา
38. อาจารย์ ดร.ชิตชัย สนั่นเสียง
39. อาจารย์ ดร.ธเนศ เตชะเสน
40. อาจารย์ ดร.นพวรรณ วิเศษสินธุ์
41. อาจารย์ ดร.ผลาทร สุวรรณโพธิ์
42. อาจารย์ ดร.ธีรพงษ์ บุญรักษา
43. อาจารย์ ดร.พลสัมพันธ์ โพธิ์ศรีทอง
44. อาจารย์ ดร.พันธ์ญา สุนันทบุรณ์
45. อาจารย์ ดร.ไพจิตร สดวกการ
46. อาจารย์ ดร.ไพฑูรย์ รัชตะสาคร
47. อาจารย์ ดร.ไพบุลย์ วิริยะวัฒนา
48. อาจารย์ ดร.วรวิทย์ เกิดสวัสดิ์
49. อาจารย์ ดร.ไวพจน์ จันทร์เสมอ
50. อาจารย์ ดร.แสง วิทย์พิทักษ์
51. อาจารย์ ดร.เอกพงศ์ กิตติสาร

ใบตอบรับการเป็นสมาชิก

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

- ชื่อ (โปรดระบุคำนำหน้านาม).....นามสกุล.....
- ขอสมัครเป็นสมาชิกวารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
เริ่มตั้งแต่ ปีที่.....ฉบับที่.....ถึง ปีที่.....ฉบับที่.....
- ขอต่ออายุวารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปีที่.....ฉบับที่.....
- ที่อยู่ (โปรดระบุชื่อหรือหน่วยงานผู้รับ).....เลขที่.....
ถนน.....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์.....E-mail.....
- พร้อมนี้ ได้โอนเงินผ่านบัญชีออมทรัพย์ ธนาคารกรุงไทย สาขามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ชื่อบัญชี บัณฑิตวิทยาลัย 2555 เลขที่ 980-8-07552-5 จำนวนเงิน.....บาท

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร
(.....)

อัตราค่าสมาชิก 1 ปี (3 ฉบับ) เป็นเงิน 250 บาท (รวมค่าจัดส่ง)

โปรดกรอกข้อมูลในใบตอบรับการเป็นสมาชิกและสำเนาใบถอนเงินมาที่
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
เลขที่ 1 หมู่ 20 ต.คลองหนึ่ง อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี 13180
หรือ ชื่อด้วยตนเองที่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
โทร. 02-529-1638, 02-529-4046 ต่อ 403
Fax.02-529-1638, 02-529-4046 ต่อ 406
E-mail: grad@vru.ac.th

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นวารสารวิชาการที่จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานวิชาการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์และนักวิชาการ และเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการแก่สมาชิก นักวิชาการ และผู้สนใจทั่วไป กำหนดออกปีละ 3 ฉบับ ต้นฉบับที่รับพิจารณาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใดมาก่อนและไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับอื่น บทความที่เผยแพร่ผ่านการประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

การเตรียมต้นฉบับ

ผลงานทางวิชาการที่ได้รับการพิจารณา ได้แก่ บทความวิจัย บทความทางวิชาการเกี่ยวกับการวิจัยบทความปริทัศน์ และบทวิจารณ์หนังสือ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ การพิมพ์ต้นฉบับใช้ตัวพิมพ์ (Font) ชนิด TH Sarabun PSK ขนาด 16 พอยต์ พิมพ์หน้าเดียวขนาด A4 ความยาว 10 – 12 หน้า ต้นฉบับประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

1. ชื่อเรื่อง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อผู้เขียน ภาษาไทยและภาษาอังกฤษพร้อมข้อมูลวุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน
3. บทคัดย่อ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ (Abstract) ความยาวประมาณ 200 คำ
4. คำสำคัญ
5. ความสำคัญของปัญหา
6. โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย
7. วัตถุประสงค์การวิจัย
8. วิธีดำเนินการวิจัย
9. ผลการวิจัย
10. อภิปรายผล
11. ข้อเสนอแนะ
12. บรรณานุกรม

การจัดส่งต้นฉบับ จัดส่งต้นฉบับพร้อมแผ่นดิสก์เก็ท จำนวน 1 ชุด มายังฝ่าย วารสารบัณฑิตศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
เลขที่ 1 หมู่ 20 ต.คลองหนึ่ง อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี 13180

บทความทุกเรื่องได้รับการตรวจสอบถูกต้องทางวิชาการ โดยผู้ทรงคุณวุฒิทรงคุณและข้อคิดเห็นในบทความวารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มิใช่เป็นทรงคุณและความคิดของผู้จัดทำ จึงมิใช่ความรับผิดชอบของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ กองบรรณาธิการ ไม่สงวนสิทธิ์ การคัดลอกแต่ให้อ้างอิงแหล่งที่มา

รูปแบบการอ้างอิง Download Template บทความใน

http://grad.vru.ac.th/about/from_jts.html

รูปแบบการเขียนผลงานวิจัยตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตศึกษา

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK

ชื่อเรื่อง ภาษาไทย

เว้น 1 บรรทัด

ชื่อเรื่อง ภาษาอังกฤษ

เว้น 1 บรรทัด

ตัวอักษร ขนาด 14 (กึ่งกลาง)

ชื่อ - สกุลนักศึกษาภาษาไทย¹ ชื่อ-สกุลอาจารย์ที่ปรึกษาหลักภาษาไทย² และชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วมภาษาไทย³
ชื่อ - สกุลนักศึกษาภาษาอังกฤษ¹, ชื่อ-สกุลอาจารย์ที่ปรึกษาหลักภาษาอังกฤษ², and ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วมภาษาอังกฤษ³

เว้น 1 บรรทัด

ตัวอักษร ขนาด 14 (กึ่งกลาง)

¹ หลักสูตร.....สาขาวิชา.....ชื่อสถาบัน.....จังหวัด.....
² หลักสูตร.....สาขาวิชา.....ชื่อสถาบัน.....จังหวัด.....
³ หลักสูตร.....สาขาวิชา.....ชื่อสถาบัน.....จังหวัด.....

เว้น 1 บรรทัด

บทคัดย่อ

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เข้ม)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

ABSTRACT

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เข้ม)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

คำสำคัญ

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เข้ม)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

ความสำคัญของปัญหา

(ขนาด 16 เข้ม TH Sarabun PSK)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เข้ม)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

วัตถุประสงค์การวิจัย

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เข้ม)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

วิธีดำเนินการวิจัย

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

ผลการวิจัย

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เข้ม)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

อภิปรายผล

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เข้ม)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

ข้อเสนอแนะ

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เข้ม)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

บรรณานุกรม

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK)

.....(ขนาดตัวอักษร 16).....

0.6 นิ้ว

0.6 นิ้ว

0.6 นิ้ว

หมายเหตุ

1. คำสำคัญคือ คำที่อยู่ในชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์/ภาคินพนธ์ ซึ่งเป็นคำที่ใช้ในการสืบค้นข้อมูล (ไม่ใช่ชื่อยามศัพท์เฉพาะ)

ตัวอย่าง

ชื่อเรื่อง ความพึงพอใจของข้าราชการที่มีต่อการทำงาน

คำสำคัญได้แก่ ความพึงพอใจ การทำงาน

ชื่อเรื่อง คุณภาพการให้บริการของพนักงานในแผนกซูเปอร์มาร์เก็ตของห้างสรรพสินค้า

คำสำคัญได้แก่ คุณภาพการให้บริการ

2. วิธีดำเนินการวิจัย ได้แก่ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

3. บรรณานุกรม ให้เขียนเฉพาะที่กล่าวถึงในบทความที่ส่งเท่านั้น

4. จำนวนหน้าของเนื้อหาของบทความที่ส่งไม่เกิน 12 หน้า

5. หมายเลข ^{1),2),3)} ถ้าเป็นอาจารย์ในหลักสูตรที่นักศึกษาเรียนอยู่ไม่ต้องใส่หมายเลขและอาจารย์อยู่ในหลักสูตรเดียวกันให้ใช้ตัวเลขเดียวกัน ส่วนถ้าอาจารย์ไม่ได้อยู่ในหลักสูตรเดียวกันให้ใช้ตัวเลขต่างกัน

รูปแบบบรรณานุกรม

1. หนังสือ

สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา. (2546). **กรอบแนวทางการประเมิน**

คุณภาพภายนอก ระดับอุดมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุดทอง.

ภิญโญ สาร. (2521). **หลักบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

Cogan, J. J. (1986). **Global Education: An Interview with John J. Cogan**. Teaching and Learning Elementary Social Studies. Boston: Allyn and Bacon, Inc.

2. บทความจากวารสาร

สายสนม ประดิษฐ์ดวง. (2541). ข้าวกล้องและรำข้าว-อาหารป้องกันโรค. **วารสารอุตสาหกรรมเกษตร**. 9(2), 38-41.

ณรงค์ ศรีสุวรรณ, สุรพล เจริญพงศ์, และพิชัย วิชัยดิษฐ์. (2539). คุณสมบัติของชุดดินที่จัดตั้ง

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและความเหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดิน. **เอกสารวิชาการ**

กองสำรวจและจำแนกดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2(12), 12-18.

Nguyen, H. V., Dommel, H. W., & Marti, J. R. (1997). Direct phase-domain modeling of frequency-dependent overhead transmission lines. **IEEE Transaction on Power Delivery**. 12(3), 1335-1342.

3. รายงานการวิจัย/วิทยานิพนธ์

- จีรพร สร้อยสุวรรณ. (2547). การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษาชายในสถาบันราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกสุขศึกษา ภาควิชาพลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพวรรณ อีร์พันธ์เจริญ. (2546). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

4. เอกสารประกอบการสัมมนา/การประชุมทางวิชาการ

- เด่นชัย เจริญบุญญาฤทธิ. (2547). มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ข้าวหอมมะลิไทย. เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง การยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ข้าวของกลุ่มเกษตรกรจังหวัดฉะเชิงเทรา ณ ห้องเพทาย โรงแรมแกรนด์รอยัล พลาซ่า อำเภอมะเข็ง จังหวัดฉะเชิงเทรา สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา.
- งามชื่น คงเสรี. (2537). ศักยภาพพันธุ์ข้าวไทยสู่การแปรรูป. การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 32 สาขาวิชาอุตสาหกรรมเกษตร ศักยภาพข้าวไทยทิศทางการแปรรูปสู่อุตสาหกรรม วันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2537 (หน้า 5-17). คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

5. สิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์

- ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ และคณะ. (2544). การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ในโรงเรียน โดยกระบวนการทางคณิตศาสตร์. สืบค้นจาก
<http://22web.kku.ac.th/%7Ecrme/CRN/FilePDF/ThAbstract.pdf>
- Thakur, N. (2003). The Architextual Knowledge Systems. Retrieved from
<http://www.in.architextuez.net>

รายละเอียดในการส่งผลงานวิจัยเพื่อตีพิมพ์ลงในวารสารบัณฑิตวิทยาลัย
มีทั้งหมด 13 หัวข้อ ดังนี้

1. ชื่อโครงการวิจัย ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. บทคัดย่อ (ภาษาไทยและอังกฤษชนิดย่อ)
3. คำสำคัญ
4. ความสำคัญของปัญหา
5. โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย
6. วัตถุประสงค์การวิจัย
7. วิธีดำเนินการวิจัย
8. ผลการวิจัย
9. อภิปรายผล
10. ข้อเสนอแนะ
11. บรรณานุกรม
12. ควรมีรูปภาพ แผนภูมิ หรือ Chart ที่สำคัญ ๆ ด้วย
13. ความยาวไม่เกิน 12 หน้า

หมายเหตุ :

การกำหนดรูปแบบบทความวิจัย สำหรับตีพิมพ์ ให้ผู้ส่งปฏิบัติ ดังนี้

1. ตั้งระยะขอบบน 3.81 เซนติเมตร (1.5 นิ้ว) ตั้งระยะขอบล่าง 2.54 เซนติเมตร (1 นิ้ว)
2. ตั้งระยะขอบด้านซ้าย 3.81 เซนติเมตร (1.5 นิ้ว) ตั้งระยะขอบด้านขวา 2.54 เซนติเมตร (1 นิ้ว)
3. แบบอักษร TH Sarabun PSK ขนาด 16 และ 14 (ตามที่กำหนดในแบบฟอร์ม)

ขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำวารสารบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

